

PUBLIC STATEMENT
on
INCOME AND EXPENDITURE

OF THE FISCAL YEAR

2002-2003

His Majesty's Government

Ministry of Finance

2002

(Unofficial Translation)

Income and Expenditure Statement

2002/2003

Delivered by:

Sher Bahadur Deuba

Prime Minister and Finance Minister

8 July 2002

His Majesty's Government
Ministry of Finance
Bagdurbar, Kathmandu
2002

www.mof-facd.gov.np

My Fellow Sisters and Brothers,

1. The nation today is suffering from the violence and killings perpetrated by the terrorists. Almost all the sections of the society have faced terrible blows from this menace. In the meantime, His Majesty's Government (HMG) was compelled to dissolve the House of Representatives and seek fresh mandate from the people as HMG was obstructed in its responsibility of protecting the lives and property of the people and strengthening the security of Nepal. His Majesty The King has already issued ordinances containing, among others, the expenditure estimates compulsorily required for the FY 2002/03 as the House of Representatives is no longer in existence. I have taken this opportunity to make public the major contents and the underlying principles characterizing the ordinances issued by His Majesty The King. I feel pleased and honored for the happy coincidence of making this public statement on the auspicious occasion of His Majesty's Birthday Celebrations.
2. On this occasion of presenting the **income and expenditure statement** pertaining to FY 2002/03, I would, first of all, like to offer tributes to the known and unknown martyrs who sacrificed their lives for the democracy. I submit offerings to all those martyred while fighting the terrorists: personnel of the Royal Nepal Army, Nepal Civil Police and Armed Police as well as all the common citizens, activists of the political parties, civil servants, teachers and students.
3. It is the solemn duty of HMG to protect the lives and property of the Nepalese people and maintain peace, law and order, so fundamental for the upliftment of the Nepalese society along the scales of progress. Guided by this sense of duty, the present government initiated sincere efforts to promote confidence and conciliation through the process of dialogue, with the specific goal of encompassing all sections of the Nepalese society in the great goal of the nation building through the establishment of an environment for peace in the country. All the citizens of Nepal supported this initiative of HMG with full confidence. All the well-wishers and

development partners of Nepal extended their full support and cooperation in this effort of HMG. This motivated HMG to continue to pursue the road of negotiations in confidence. To make negotiations successful, HMG fulfilled the commitments made on behalf of the State. At the time when people were looking forward to the successful outcomes of the negotiations, the Maoist terrorists suddenly breached the trust and continued their passion for killings, terror and attacks. It does not need to mention that the primary duty of HMG is to save the Nepalese people and protect Nepal. In order to disarm and defeat the terrorists, emergency was declared and all security institutions were mobilized for the purpose. Accordingly, security institutions have been achieving continued success in fighting terrorism.

4. Common Nepalese citizens have now perceived sense of security at the moment. It was the duty of HMG, as well as the national requirement, to further enhance the motivation of the Nepalese people along with that of the security institutions to realize success over the terrorists. Recognizing this national requirement, the proposal to extend the duration of emergency situation was brought out, in accordance with the wishes of the Nepalese people. Though all the political parties expressed positive view on the proposal of extending the period of emergency in the beginning, deterrence from major political parties followed when the proposal was actually registered in the Parliament secretariat. As a result, HMG faced difficulty in pursuing its objective of protecting the lives and property of the Nepalese people and consolidating the national security. This situation compelled HMG to dissolve the House of Representatives, and the period of emergency was then extended for strengthening the peace and security situation in the country.
5. The terrorists have been indulging in senseless killings in addition to defaming, condemning and terrorizing the whole Nepalese society along with the existing democratic institutions and the democracy itself. It is the duty of all the enlightened citizens of a sober and civilized society to contribute to the consolidation of the peace and security situation of the country. In contrast, terrorists have unleashed wave of violence, terror, looting and killing in the

Nepalese society and among the Nepalese people. The terrorists' activities of killing and violence have seriously undermined the Nepalese peoples' age-old tradition of their love for peace and desire for peaceful living. To overcome such situation, it became incumbent on the part of the government to provide strong and efficient security arrangement, the most critical element to improve the morale and reassure the peoples' confidence in the Nepalese State. We definitely have had a host of needs and necessities to fulfill which constitute our priority. However, the overriding priority at the moment is maintaining peace and security. Whether the people are from the rural or urban areas, the terrorists have snatched peoples' inalienable right to live with their families and make their livelihoods in a peaceful manner. Hence, HMG rightly bestowed upon itself the role and responsibility of re-establishing the citizens' right to live peacefully in the society. With the realization of this paramount duty, HMG recognized "**Investment for Peace**" as its primary motto so as to establish effective system of security. I would like to reassure that HMG would discharge all its duties and responsibilities quite competently for establishing peace in the country. It needs no further emphasis that the self-confidence and productive endeavor of the Nepalese people, presently suppressed with the fear mentality, would not be restored, unless peace is established. Accordingly, HMG has been compelled to accord top priority to the high responsibility of restoring peace even by sacrificing many development programs. HMG believes that there is no alternative other than this if we are to really protect the peoples' right to self-esteem and peaceful living. Even in such adverse circumstances, I have not failed to allocate necessary funds for programs directly benefiting the common people and resources flowing to the local institutions and to the priority programs.

6. There is a need among all the Nepalese nationals and democrats loving Nepal and the Nepalese society to build consensus on promoting peace, so vital to come out of the current difficult circumstances. We cannot protect the glory of Nepal and the entire Nepalese people unless peace prevails. There is also the need to be unanimous on establishing peace for protecting our existence. It is really shocking that the terrorists have been devastating the physical

and economic structures built over a long period of time with the hard sweat and toil of the Nepalese. The terrorists have cruelly hammering our democratic institutions, not sparing even the social institutions related with education, health, etc. Additional problems have been created in the education sector due to the activities of the terrorists. The need, therefore, is to reconstruct the destroyed infrastructure, to empower the local people to live and make livelihood in the villages with ease, and to create environment conducive to utilizing the services of the local level institutions. HMG assumes primary responsibility in such efforts.

7. Impartial and independent elections constitute the soul of the multi-party democratic system, the product of our long movement for democracy. So, maintaining peace and security and holding independent and peaceful elections are the important responsibilities of the present government. With the realization of this responsibility, the **income and expenditure statement** for FY 2002/03 rightly incorporates election and security as its primary considerations.

A Brief Review of Fiscal Year 2001/2002

8. Economic Survey, 2002, which helps to understand the country's economic background, has already been made public. This includes - socio- economic indicators, tendency, features and challenges of the economy. Now, I wish to reflect on the economic situation of Fiscal Year 2001/02 on the basis of data available so far.
9. From the very beginning of this Fiscal Year, services sector such as industry, commerce and tourism were badly affected due to violence escalated by terrorists. Until at the end of this Fiscal Year, our economy could not make any substantial turn around due to negative effects unleashed by international terrorism and slow down in global economic growth. Maintaining fiscal balance was an uphill task mainly because of decline in revenue mobilization owing to slow down in foreign trade, industry and services sectors, and due to the necessity of appropriating additional resources for maintaining law and order.

10. During this Fiscal Year, agriculture production is estimated to decline to 1.7 percent as against 4.3 percent last year as the production of both food grains and cash crops sharply dropped. GDP is estimated to grow only by 0.8 percent as against 4.8 percent last year because of decline in the growth of non-agriculture sector by 0.2 percent from 5.1 percent last year as a result of the fall in services sectors including industry and tourism. However, Consumer Price Index (CPI) is estimated remain around 3 percent.
11. During the first ten months of this Fiscal Year, export and import to and from India and the third country declined to 9.6 percent and 11.9 percent respectively as compared to those of last year. During this period, total trade deficit declined by 7.3 percent to Rs 46.07 billion. During the eight months of the current Fiscal Year, the foreign exchange earnings from tourism declined by 23.9 percent to Rs 5.690 billion as against a decline of 9.2 percent to Rs 7.480 billion in the same period last year.
12. During the review period of the current Fiscal Year, the current account deficit widened to Rs 10.02 billion as against Rs 5.390 billion in the corresponding period last year. Under the capital account, owing to sharp decline in the receipt of net asset and miscellaneous asset, Balance of Payment (BOP) this year recorded a deficit of Rs 3860.0 million as against the surplus of Rs 9450.0 million last year. As of mid-May 2002, foreign exchange reserve stood at Rs 104.510 billion. Based on the present pattern of import, the present reserve is sufficient to cover 1-year merchandise import.
13. During this Fiscal Year, a total outlay of Rs 99,792.219 million including Rs 49,321.941 million under the regular expenditure and 50,470.278 million under the development expenditure was appropriated. According to the revised estimate, 99.7 percent or Rs 49,149.525 million of the appropriated amount under the regular budget will be spent and budget deficit is estimated to decline from 5.9 percent of GDP in the last Fiscal Year to 5.4 of GDP this Fiscal Year.

14. As per the revised estimate, for this Fiscal Year, revenue collection will increase by 3.3 percent to Rs 50,515.169 million as against Rs. 48,893.561 million revenue collected in Fiscal Year 2000/2001. The revenue collected during this year is 83.8 percent of the target, which is 11.8 percent of the GDP.
15. Peace and security is prerequisite for the economic rebound. Therefore, after the restoration of law and order situation, there will be an increase in internal production, recovery in tourism and facilitation of export trade. Despite unfavorable situation in the country, the overall economic and social indicators have remained still stable and under control as result of economic reform programs launched by HMG in the recent past. I am confident that the emphasis given for the effective management of public resources and policy reform measures aimed at boosting private sector participation will positively contribute to the national economy.
16. HMG has formulated Immediate Action Plan and started its implementation with the objective of prioritization of public resources in order to provide immediate relief to Nepalese people and reduce poverty, envisaged as the main agenda under the Tenth Plan. The action plan also aims to improve the quality of public services and transparency and accountability.

Beloved Sisters and Brothers,

Challenges of the Economy:

17. Although poverty level has been reduced from 42 percent to 38 percent at the end of the Ninth Plan period as result of the implementation of policies and programs in the recent past, poverty related program targeted to rural poor has not been effective as stipulated.
18. Although reform program initiated in the past under economic liberalization has contributed positively to the private sector

development, the challenge is to carry out reforms in legal, institutional and administrative areas, which are still acting as stumbling blocks in this regard.

19. Another challenge is mobilization of external and internal resources for development activities in sufficient manner, development of sustainable expenditure program based on prioritization of projects instead of scattering limited resources thinly, formulation of balanced funding structure and controlling of wasteful expenditures and making development expenditure more realistic.
20. There has been difficulty in the rehabilitation of physical and developmental infrastructure destroyed by violent activities of terrorists.
21. The difficulty is also experienced in the operation of State Owned Enterprises (SOEs), which have become burdensome at this juncture of financial crunch.
22. The decentralization programs still need to be made its headway in order to enhance implementation capacity, foster ownership of programs and activation of local bodies.
23. Another equally challenging task is to make public service more transparent, accountable and qualitative.

Beloved Sisters and Brothers,

24. Now I wish to inform you about the main objectives, policies and sectoral programs to be adopted in the next Fiscal Year.

Objectives:

- I. "Investment for peace" will be the motto as peace and security is the pre-requisite for development,
- II. Accelerate the pace of poverty reduction program,

- III. Recovery of the economy from the current crisis through expansion and consolidation of reform programs.
25. Following policies and programs will be implemented to accomplish the above-mentioned objectives.

Investment for peace:

26. As development is not possible without peace, investment for peace is today's main necessity. Sufficient number has been appropriated for the security agencies in order to maintain peace. I hope that this will boost the morale of security personnel by strengthening physical resources and other facilities required by the security agencies; ensure law and order to the citizens; ensure the fungibility of resources set aside for development programs to be used for development itself and bring dynamism in the overall economy by enhancing effectiveness in the implementation of development projects.

Poverty Alleviation and Employment Promotion:

27. Broad-based and sustainable economic growth at higher rate; upliftment of the quality of social services; development of infrastructure; population management; and empowerment, protection and creation of income generating opportunities for those living below the poverty line and the disabled and helpless persons have been taken as the main basis in determining the poverty alleviation programs for the next fiscal year.
28. Poverty alleviation monitoring system will be institutionalized by prioritizing all the poverty alleviation oriented programs for their effective implementation. Targeted programs and projects will be implemented effectively by coordinating them through Poverty Alleviation Fund. Charter on citizen's rights will also be declared in order to strengthen the task of poverty alleviation.

29. The block grants to be provided to the local bodies will be linked to the level of poverty. A mechanism of providing more grants to the local bodies remaining in a situation of great deprivation will be developed. Provision has been made to conduct various targeted programs to improve the living standards of deprived, down-trodden, backward class and regions, women and children. A system will be developed to monitor whether the actual target group has received the amount allocated for such programs or not. A system of Community auditing of such programs will be developed.
30. Provision has been made to write off interest in excess of principal to those farmers who had borrowed up to Rs. 40,000 from the Agriculture Development Bank before 1994 and pay interest equivalent to the principal. In case, the borrowers want to take back by mid-January 2003, the collateral deposited with the Bank until mid July 2002 the outstanding principal up to a maximum of Rs. 40,000 and the interest due exceeding such principal amount, interest equivalent to the principal and a 25% penalty on such interest will be collected. The remaining interest amount will be written off on such loans and the collateral also will be released. Similarly, the whole amount of interest due will be exempted to the farmers borrowing up to Rs. 10,000, if they could repay the whole amount of loan within mid January 2003. To encourage borrowers to pay outstanding interest in time, ratio of rebate has been raised from current 10% to 15% for the coming fiscal year. It is expected that about 2,10,000 farmers will be benefited from the above programs.
31. Arrangement has been made to implement special relief provisions through the Agriculture Development Bank in order to provide relief to the indebted farmers and entrepreneurs and the farmers borrowing small credits, who have been dislocated following the terrorist attacks.
32. Arrangement has been made to provide loans on a concessionary rate through the Poverty Alleviation Fund in order to impart skill-oriented trainings and run business from various government and

non-government agencies to those who want to live peacefully by abandoning terrorist activities.

33. Necessary amount has been allocated for reconstruction, repairs and maintenance of the development structures, administrative, educational and industrial institutions damaged by terrorist's vandalism and destruction, and rehabilitation of the displaced as well as those people who wish to lead a peaceful life by giving up the wrong path of murder and terror.
34. "Women Scholarships" program has been made easily accessible in order to ensure the educational opportunity to all girl children, especially those belonging to backward and down-trodden classes.
35. Special Agriculture Production Program to increase agriculture production by supplying fertilizer and seeds in the remote hilly districts deprived of roads facility will be continued. Arrangement has also been made to implement more effectively such programs as Karnali Zone Special Agriculture Development Program, goats barter program run in 22 districts, and poultry farming programs run in 9 districts, bee-keeping program and sericulture program.
36. Arrangement has been made to expand Food for Works program to broaden the income earning opportunities of the ex-bonded labors for their reasonable livelihood and conduct non-formal education and employment oriented and skill oriented educational programs effectively.
37. Collateral free lending program and vocational skills development program related to the blind and disabled will be continued so that such people become economically self reliant and capable through self-employment program.
38. Arrangement has been made to construct 24,000 biogas plants in 65 districts to increase the poor farmer's access by widely expanding biogas technology in FY 2002/2003. This program will benefit about 1,32,000 people. Electricity facility will also be provided to 5,000

additional households of 47 districts under micro-hydro scheme. I have made provision for necessary grants to distribute solar power equipment according to the demand of the local people in the districts seriously affected by terrorist activities.

39. In the next FY 2002/03, a minimum of 100,000 youths will be sent abroad for foreign employment. People from the terrorist affected areas will be given top priority under this program. Similarly, people from poor, downtrodden and ethnic groups will be given priority for foreign employment. In order to meet the expenses required for joining foreign employment, provision has been made to extend a loan of up to Rs. 100,000 from the commercial banks to people without collateral against the guarantee of the job-providing company and institution.
40. The employment oriented training program on information technology, which was initiated this year, will be continued next year as well.
41. From next fiscal year, Employees Provident Fund has made a provision to extend the Education Loan up to Rs. 300,000 per head to the depositors for their children's higher education in any subject. The provision of education loan was open for the study of the technical education only.

Reform in the Investment Environment:

42. Private sector will be encouraged to invest in the areas of their comparative advantage for speeding up economic development, by exploiting the opportunities created by the international and South Asian Regional Cooperation taking benefits from the policy, administrative and legal reforms.
43. Flexible labor and exit policy will be adopted from next fiscal year for industries that have received new license or permit for investment, that are export oriented in nature or are established in the export promotion zone and information technology park.

44. Rehabilitation program for sick industries will be continued and a provision has been made for soft loan for such industries, which have possibility of rehabilitation. For this purpose Nepal Rastra Bank has set aside a sum of Rs. 1500 million
45. In order to promote domestic industries and consumption of domestic quality products, the provision of mandatory purchase of quality domestic products by the government offices and public enterprises will be strictly adhered to even though their prices are higher to a maximum of 10 percent. The Ministry of Industry, Commerce and Supplies will monitor it. Budget of such government offices that do not follow this provision will be withheld.

Promotion of Foreign Investment:

46. Provision of ten year multiple entry visa to the persons of Nepali origin who are living and working abroad and willing to invest in Nepal has already become effective. In order to encourage such investment, necessary measures will be put in place to simplify the licensing procedures and repatriation of profit from such investment in the currency of investment.
47. Priority will be given to create congenial environment to promote foreign investment in the country. An One Stop Service Center will be set up in the Department of Industry in the first trimester of the next fiscal year to extend services to the investors in a transparent manner from one place within the stipulated time. Similarly, new areas for foreign investment will be identified and opened.

Export Promotion :

48. With a view to promote export trade the provisions of loan facility extended through commercial banks to exporters both in the Nepalese currency and convertible currency and the Pass Book System with Revolving Fund initiated in the current fiscal year will be continued in the next fiscal year as well.

49. Necessary fund has been allocated to set up Export Promotion Zone (Dry Port) in Bhairahawa with the participation of the private sector.
50. In order to observe the year 2003 as the Export Year and make export trade reliable and sustainable, various promotional fairs at regional, national and international level will be organized with the participation of the private sector. Five top exporters and foreign importers of the Nepalese products will be selected and nationally recognized.

Rehabilitation of Tourism Sector:

51. Various promotional programs will be implemented under Destination Nepal program in the major tourist destinations of the world by the Nepal Tourism Board with the participation of the private sector to rejuvenate the tourism sector, which is sick at present. The private sector will be encouraged to implement various package programs to promote regional and internal tourism.
52. As a part of diversification of touristic destinations and programs, elderly and retired foreign nationals will be encouraged for longer stay in Nepal. In pursuant to the government policy of developing Nepal as a center for international seminars and conventions and sports centers, Nepal will be developed as a venue for various international sports including cricket.

Financial Sector Reform:

53. Under the financial sector reform program, management contract of Nepal Bank Limited and Rastriya Banijya Bank will be awarded within the next four months to improve their management and efficiency. Similarly a study will be carried out in the first trimester of the next fiscal year to improve management efficiency of Agriculture Development Bank and Nepal Industrial Development Corporation.

54. A program to reform the organizational structure of Nepal Rastra Bank will be initiated to develop it as an autonomous, efficient and powerful monetary authority.
55. In order to regularize monetary liquidity of commercial banks with adoption of flexible monetary policy and the regular monitoring by Nepal Rastra Bank, monetary policy will be improved and adjusted and made public at the end of this Fiscal Year.
56. Assets Management Company will be established and action will be initiated to manage bad debt. Debt Recovery Tribunal will also be instituted for the effective recovery of the bank loans.
57. Process will be initiated to establish Insurance Fund as a joint venture of His Majesty's Government, insurance committees and companies to protect the destruction of property by the terrorist.

Public Expenditure Management, Prioritization and Resource Mobilization

58. Measures to curtail unproductive and unnecessary expenditures under regular expenditure with a view to maintain it at a desired level were initiated by the Government few years ago. To continue such efforts a provision has been made to cut down the allocation up to 20 percent of the amount allocated for the current fiscal year, under the line items for printing, office materials, service and newspapers and repairs and maintenance. Similarly allocation up to 50% will be cut down under the miscellaneous headings and except for approved programme expenses under the heading of charity and donations will not be allowed.
59. I have put embargo on procurement of vehicles by Government Offices, Committees and Public Corporations. This embargo however will not be applied to security agencies and foreign aided new development projects from the next fiscal year. The Security entities will also be allowed to purchase only vehicles such as Trucks, Pick-ups with the prior approval of the government.

60. The provisions will be made for contracting out of services of mailing, cleaning, guarding, gardening etc. and necessary guidelines will also be prepared and duly executed.
61. Only those identified and prioritized projects in education, health, drinking water, road, electricity, irrigation and agriculture sectors after the intensive exercise under MTEF are included in the Annex of Expenditure Estimation as priority (P1) projects. The National Planning Commission will priorities all projects and programs and estimate resources for the next three years under MTEF by mid August 2002.
62. The provision of block grant to local bodies has been secured. Similarly, a provision has been made to channelize resources allocated to agriculture extension services, sub-health post, basic and primary education through local bodies.
63. Necessary resources are made available to high priority projects as prioritised in line with the effective implementation of Mid-term Expenditure Plan. To make the effective implementation of the Projects, budget release process will be tied up with project output.
64. In line with the policy of increasing peoples' ownership and participation in infrastructure development and to ensure water supply in Kathmandu Valley. Melamchi Development Bonds will be floated to customers of Nepal Drinking Water Corporation, which will also generate sufficient resources to construct Melamchi Project. Buyers of this Development Bonds, valued at Rs. 5,000 per unit, will have their choices to convert into full cash with an interest rate of 8.5%, or convert into shares or an adjustment in drinking water charges.
65. Provisions will be made to develop National Development Problem Solving Committee presided by the Prime Minister as the effective mechanism for delivery of desired outcome from development efforts and services directly related to the people. Likewise, to effectively implement development projects including "Immediate

Action Plan" including Decentralization Action Plan and reform programs will also be addressed by this Committee. This committee will look after the development programs including implementation, monitoring and evaluation of Priority Programs.

Good Governance, Transparency and Decentralization:

66. All of you are aware that HMG has initiated important steps towards good governance and corruption control in this fiscal year. The government is committed to prepare a Comprehensive Anti Corruption Strategy and its implementation for corruption control in the next fiscal year. The strategy regarding the corruption eradication will be prepared and implemented by mid-October 2002.
67. Additional resources will be provided for the capacity building programs for elected local bodies, NGOs, and Community Based Organizations at village level.
68. As per the recommendation of the Decentralization Finance Commission, sources of revenue that can be devolved to the local bodies shall be identified.
69. Civil Service Administrative Reform Programs will be continued in line with the policy of making civil service neutral, responsible, accountable and efficient. Unnecessary vacant positions of civil service, which are not yet fulfilled by Public Service Commission, will be eliminated by mid October 2002 after necessary review. Public Corporation running in losses will not be allowed to create new positions and new recruitment.
70. The provision of additional manpower and sufficient resources will be made available for constitutional and administrative entities involved in the implementation of laws relating to corruption control.
71. To increase efficiency, effectiveness and quality of works of HMG organizations, the Internal Management Procedures, will be applied

to all offices after having a monitoring and evaluation system in place, which has already been prepared.

72. Privatization and Reform of SOEs will be continued.
73. Mandatory arrangements will be made for all the local bodies and district-based development related HMG offices to make the trimesterly report public.
74. Now I would like to present the appropriation proposal for the fiscal year 2002/03.
75. A total of Rs. 96,124.796 million is estimated to be spent in the coming fiscal year. Out of this, Rs. 57,445.121 million has been appropriated for the regular expenditure and Rs. 38,679.675 million for the development expenditure. As compared to the revised estimate of the current fiscal year, the regular expenditure is higher by 16.9 percent, development expenditure by 16.7 percent and the total expenditure by 16.7 percent, respectively. If compared with the appropriation proposal of the current fiscal year, regular expenditure is higher by 16.5 percent, whereas development expenditure is lower by 23.4 percent resulting in an increment of 3.7 percent in the total expenditure.
76. In order to effectively mobilize all agencies related to security and thereby maintain peace and security in the nation, adequate allocation has been earmarked to equip them with manpower and resources.
77. As the general election of the members of House of Representatives is scheduled to be held in the coming fiscal year, an adequate fund has been earmarked to ensure timely election.
78. Provision for social security programs related to senior citizens, helpless, widows, blinds and disables will be continued.

79. In agriculture sector, a package has been developed with food, nutrition and security programs as its components, and small irrigation has also been included in it. Under the monitoring and supervision program of the Long-term Agriculture Plan, preparation of Agriculture Decade Action Plan will be initiated. Under agriculture research and expansion program, budgetary provision has been made to complete the on-going programs. In order to develop agriculture farming and improve the income- earning level of the people living in the remote and undeveloped areas, continuity will be given to the special agriculture production programs.
80. Adequate budgetary provisions have been made for storage of chemical fertilizers, expansion of seed improvement programs in all 75 districts, for increasing the crop intensity, development of hybrid rice and for carrying out soil test programs.
81. A sum of 2,134 million Rupees has been allocated for agriculture sector.
82. Rs. 2,979.7 million has been earmarked for the irrigation section, for carrying out Bagmati Irrigation, Sunsari–Morang Irrigation, Second Irrigation Sector project and implementing construction, handing-over of many other irrigation projects, for maintenance of completed projects, ground water irrigation, prevention of water induced disasters projects.
83. With a view to integrate land administration with geographical information system, extend prompt services to the common people and strengthen survey and land administration, a sum of Rs. 299.3 million has been appropriated under Land Reform and Management Ministry.
84. Budgetary provision of a sum of Rs. 628.2 million has been made for carrying out various programs, including forest management action plan, forest improvement, tree improvement, community and leasehold forest development, conservation of watershed areas,

protection of national parks and wildlife conservation, biodiversity and herbs promotion etc.

85. To enable the industries produce pure products, conserve energy, install equipment for treatment of polluted water, and to control air pollution of Kathmandu Valley, Rs 456.5 million has been earmarked for environment sector support program.
86. A sum of Rs. 30.0 million has been appropriated for establishment of an export-processing zone in Bhairahawa.
87. Rs. 185.5 million has been set aside as transport subsidy for supply of foodgrains to the remote hilly regions of the kingdom.
88. For the programs under the Ministry of Industry, Commerce and Supply, a sum of Rs. 1,037.4 million has been appropriated.
89. Under the telecommunication improvement project, service provider from the private operator will be selected and permitted to extend 2 lines telephone services in the village development committees in the Eastern Development Region, where such services has not yet reached. Altogether 50,000 cellular mobile lines will be extended in the Western and Mid-Western regions, and Internet equipment will be installed in four places. Improvement of radio transmission system and expansion work will be continued. Television extension centers will be set up in Baitadi and Syangja district in the context of extending the television transmission services nationwide.
90. Programs for extending the facilities of information and communications technology to the community level will be implemented from the coming fiscal year. This will help disseminate information to the rural areas on education, health, agriculture and the cottage industry and profession, and provide support to programs such as, distance education and Tele-medicine.
91. A sum of Rs.891.2 million has been earmarked for programs in the areas of information and communication.

92. As per the target of linking the headquarters of Jumla, Kalikot, Jajarkot, Bajhang and Bajura districts with motorable roads within three years, a sum of Rs. 67.3 million has been appropriated.
93. For the construction of Mahakali Highway (Baitadi-Darchula section), Jaya Prithvi Bahadur Singh Road (Khodpe-Bajhang), Sanfagar-Martadi Road, Sanfagar-Mangalsen Road, Tanakpur Linkroad, Dasharath Chand Road (Sanfagar-Baitadi-Jhulaghat) in the Far-Western Development Region, the budgetary provision of Rs.120.9 million has been made.
94. A sum of Rs.88.4 million has been appropriated for the construction of Karnali Highway (Surkhet-Jumla section), Karnali-Manma Road, Chhinchu-Jajarkot Road, Rapti Highway, Hollary-Chunwang, Devasthal-Kainakanda-Chaurjahari-Dolpa, Surkhet-Ranimatta-Dailekh and Chakchake-Liwang Roads in the Mid-Western Development Region.
95. Rs.53.5 million has been allocated for the construction and maintenance of Musikot-Burtibang, Baglung-Beni-Jomsom, Beshishahar-Chame sector, Drabya Shah Road, and Gorusinghe-Sandhi Kharka Road under the Western Development Region.
96. Rs. 617.5 million has been allocated for the construction and maintenance of Bishweshwar Prasad Koirala Road (Banepa, Sindhuli, Bardibas), Kalupande Road (Malekhu-Dhading Pitch Road), Trisuli-Syaprubesi-Rasuwegadhi Road, Galchi-Devighat (with bridges), Kanti Kingsway, Tribhuvan Kingsway, Pushpalal Road (Nayapul-Khimti-Manthali-Ramechhap Road), Tokha Chhahare-Gurje Bhanjyang and Chhahare-Talakhu Road (with Chhahare Bridge) and Araniko Highway in the Mid Development Region.
97. Rs. 207.1 million has been allocated for the construction of Mechi Highway (Fidim-Taplejung Secion), Sagarmatha Highway (Gaighat-Diktel Secion), Katari-Okhaldhunga (including bridge), Naradmuni

Thulung Road (Hile-Legua Ghat-Bhojpur) and Basantapur-Chainpur-Khandbari in the Eastern Development Region.

98. In order to maintain economic linkages with Mechi and Koshi Zones through the Chatara-Gaighat-Katari Road being constructed in hilly districts of Sagarmatha Zone, feasibility study of bridge in Sunsari-Chatara areas will be carried out.
99. An amount of Rs. 297.6 million has been appropriated for the maintenance of road. A Road Fund will be established soon with an objective of ensuring adequate fund in future for the sustainable maintenance of roads.
100. A sum of Rs. 317.0 million has been appropriated to complete the construction of 20 bridges out of the 93 on -going project and for the repair, maintenance and construction of the remaining bridges in the coming fiscal year. Likewise, Rs. 33.5 million has been allocated for the construction of Rapti Bridge (Dang) and Rs. 9.2 million for Sunkoshi Bridge (Kavre).
101. A sum of Rs. 32.0 million has been allocated for the construction and repair of postal roads.
102. Various urban roads of the kingdom will be handed over to local municipalities as per the policy guidelines of National Transport Policy, 2001.
103. A sum of Rs. 3,936.3 million has been appropriated for road sector.
104. A sum of Rs. 6,900.0 million has been appropriated for the construction of Middle Marsyangdi Hydropower Project (70MW), the rural electrification projects and for other power sector programs.
105. Necessary amount has been appropriated to complete the remaining works of Maya Devi Temple of Lumbini in the coming fiscal year. A sum of Rs. 555.0 million has been appropriated for the Visit-Nepal

and Eco-tourism programs in tourism sector and for the youths, sports and cultural activities.

106. I have allocated a sum of Rs. 55.0 million for the construction of Technology Park at Banepa.
107. Hundred primary schools will be handed over to Primary School Management Committees within July/August of the coming fiscal year with a view to enhance the standard of basic and primary education and to promote the community ownership in the management of primary schools. Responsibility of recruiting teachers will be given to the management committees and a block grant will be provided to such schools. The task of handing over of primary schools to local communities will be expanded gradually.
108. A sum of Rs. 92.5 million has been appropriated for technical education and for vocational and technical training in secondary schools. Sums of Rs. 1,996.1 million and Rs. 498.3 million have been allocated to basic and primary education and Primary School Nutritious Food Program, respectively.
109. I have made provision of necessary funds for the establishment of King Janak University.
110. A sum of Rs. 3,318.0 million has been appropriated for the development of education sector.
111. In the course of providing specialists services to ordinary people, provisions have been made to run kidney transplant services and expansion of modern facility of Neurology in Bir Hospital.
112. The management of twenty sub-health posts of 10 districts will be handed over to the local communities by mid-October 2002. Provisions have been made to hand-over health-post services of 20 districts to local communities within the end of the coming fiscal year.

113. A sum of Rs. 2,748.3 million has been appropriated for primary health services, preventive health care, awareness campaign, hospital construction and other miscellaneous programs.
114. A sum of Rs. 1,815.0 million has been appropriated for Melamchi Water Supply Project initiated to fulfill the drinking water need of the Kathmandu valley.
115. A sum of Rs. 175.5 million has been appropriated for rural water supply program initiated to construct small-scale drinking water supply projects having 1000 or less beneficiaries.
116. A sum of Rs. 3,773.2 million has been appropriated with a view to providing drinking water facility in various parts of the kingdom having no access of drinking water and sanitation facilities.
117. A sum of Rs. 177.1 million has been appropriated for agricultural roads and rural infrastructures programs initiated with a view to expand road transport to rural areas.
118. A sum of Rs. 346.8 million has been provisioned for Food for Works Programs of 31 food deficit hilly districts of mid and far-western regions.
119. Necessary funds have been provisioned to give continuity to the construction works of suspension bridge over Mahakali River connecting Chandani and Dodhara villages, started last year.
120. Adequate fund has been apportioned to the National Commission on *Dalit* and Academy for the Promotion of Indigenous and Ethnic Groups and for other promotional and developmental activities of the deprived and downtrodden sections of the population.
121. A sum of Rs. 5,889.6 million has been appropriated for local development sector.

122. Necessary funds have been provisioned for the welfare and development of disabled, handicapped, disowned children and for those surviving in difficult situations. A sum of Rs. 188.6 million has been appropriated for Women, Children and Social Welfare programs.
123. Necessary funds have been provisioned for the construction of cold stores, biogas plant, micro-hydro power plant and the like programs.
124. Adequate fund has been provisioned for the reconstruction of power transmission lines, telecommunication tower, public buildings and other public properties damaged by the Maoist terrorists and for the rehabilitation of those affected by the terrorists attack.
125. Adequate fund has been provisioned for National Planning Commission to carry out monitoring and evaluation of Immediate Action Plan of HMG to expedite reform, development projects and projects selection.
126. Of the total allocation of Rs. 96,124.796 million of the above mentioned regular and development program Rs. 54,804.670 million will be met from the existing sources of revenue, Rs. 14564.410 million will be met from the foreign grants and Rs. 12410.216 million from the foreign loan, living a deficit of Rs. 14,345.50 million.

Sisters and Brothers,

Revenue Proposals:

127. Now, I would like to mention about the proposed administrative and policy reforms, and adjustment made in revenue proposals.
128. In formulating the revenue proposals for FY 2002/03, attention has been paid to bring all income generating activities into the tax net, create investment friendly environment, make necessary adjustments in the tax rates and provide due protection to the industries

established within the country, and efforts have been made to make the tax administration transparent and reliable.

129. The anticipated contribution of VAT to the government revenue collection could not be achieved due to the reluctance to issue the invoice at retail level. So, mandatory provision has been made to show the portion of VAT amount in the gross selling price of goods on the invoice instead of showing it separately.
130. In order to encourage the issuance of invoice at the time of transaction, a regular monitoring body will be developed including representatives from Inland Revenue Department, consumers, and Chamber of Industry and Commerce.
131. A "Call Center" will be established on a trial basis in Kathmandu valley to provide tax information, suggestions and other specific services to the taxpayers free of charge.
132. In order to control the revenue leakage by regular monitoring and evaluation, especially in internal revenue administration, "Committee on Internal Auditing" including experts will be formed.
133. The government will continue the program of honoring commercially important persons and 10 individual taxpayers will also be honored next year.
134. Performance indicators will be developed for the officers working in the different levels of revenue administration by developing certain performance standard. Responsibilities and role description will be made clear and specified.
135. In order to respond immediately to the complaints, grievances, and other problems of the taxpayers, a provision of "Weekly Public Hearing" has been made in the presence of Director General of the Inland Revenue Department and the Customs Department.

136. Realizing the simplicity and the positive impact on revenue mobilization as a result of the introduction of 'ASYCUDA' in the customs administration, this system will be extended to other customs entry points as well.
137. The government will try to make the customs valuation system more realistic. For this purpose, a guideline will be developed to review the valuation, self-declaration of commodities and flow of customs information among the customs offices will be made systematic.
138. In order to facilitate the implementation of foreign aided projects, provisions will be made to handle directly the matters relating to customs clearances (customs duty and VAT exemption) of approved list of equipment and other goods of such projects directly from the customs offices.
139. Now, I would like to inform about the adjustments made in the rate of taxes.
140. The income tax exemption for individual and family has been increased to Rs. 65 thousand and Rs.85 thousand from Rs. 55 thousand and Rs. 75 thousand, respectively.
141. I have made small adjustments in the excise duty on health hazardous products such as alcohol and cigarette.
142. I have slightly increased customs duty on some goods to be imported from India under the D.R.P. system.
143. I have increased import duty on some commodities to protect the domestic industries.
144. I have fixed 10 percent Agriculture Reform Fee on the imports of agricultural products.
145. Apart from the present source of revenue, there will be an additional revenue mobilization of Rs. 2,345.5 million from the change in the

rates of tax and non-tax revenue and administrative reform. The net deficit will be Rs. 12,000.0 million.

146. The deficit of Rs. 12,000.0 million, as mentioned above on the basis of expenditure estimation, will be met through internal borrowings.

Beloved Sisters & Brothers,

Projection of Macro Indicators:

147. With the implementation of the above mentioned policy and programs they are expected to contribute to peace and stability, poverty alleviation, employment promotion, productive investment and to the expansion of economic activities in the country. In addition to it, it is expected to show favorable impact in the areas of human development index, macro economic indicators and socio-economic reforms. It is also expected that there will be positive achievement in areas of public resource management and macro economic stability will be ensured in the coming fiscal year. The aggregate economic growth is expected to be 4.3 percent consisting of 3.4 percent in agriculture and 4.9 percent in non-agriculture sector. From the additional efforts of revenue mobilization, it is estimated that the revenue / GDP ratio will stand at 12.2 percent. Similarly, the budget deficit is estimated to remain at 5.2 percent of GDP.
148. Actual income and expenditure for FY 2000/01, revised estimate of income and expenditure for FY 2001/02 and estimate of income and expenditure for the FY 2002/03 are presented in the Annexes.
149. A brief description of technical assistance available to His Majesty's Government by friendly countries and donor agencies as well as International Non Governmental Organizations has been presented separately.
150. I would like to express my sincere gratitude to Honorable members of National Assembly, members of the dissolved House of Representatives, distinguished representatives of various

organizations such as industries, commerce, tourism, intellectuals, teachers, professors, civil servants and representatives of civil society for their support in preparing this income and expenditure statements.

151. His Majesty's Government of Nepal would like to express its sincere gratitude to donor countries and agencies for their continued support in the socio-economic development endeavors of Nepal. On behalf of His Majesty's Government of Nepal, I would like to extend thanks to donor community for their participation and commitment for additional assistance in Nepal Development Forum Meeting concluded in February 2002. In this occasion, I would also like to express gratitude to participants of friendly countries, donor agencies and their representatives of the international meeting related to Nepal for showing international solidarity against terrorism which was held in mid June of this year in London.
152. Finally, His Majesty's Government expects continuous and active cooperation on all sectors to fruitful implementation of the programs in FY 2002/03.

JAYA NEPAL

url: www.mof-facd.gov.np

Fiscal Year 2059/60
Government Budget: Summary of Income and Expenditure

Annex-1

(Rs. In '000)

Head	2057/58 Actual Expenditure	2058/59 Revised Estimate	2059/60 Budget
Total Expenditur	79,835,098	82,400,515	96,124,796
Regular	42,769,195	49,149,525	57,445,121
Development	37,065,903	33,250,990	38,679,675
Source of Financing	55,646,986	59,217,360	71,714,580
Revenue	48,893,561	50,515,169	57,150,170
Existing Sources	48,893,561	50,515,169	54,804,670
New Proposal			2,345,500
Foreign Grant	6,753,425	8,702,191	14,564,410
Bilateral Grant	2,184,548	5,142,377	12,285,714
Multilateral Grant	4,568,877	3,559,814	2,278,696
Surplus (+) Deficit (-)	-24,188,112	-23,183,155	-24,410,216
Source of Deficit Financing			
Foreigh Loans	12,044,026	10,945,963	12,410,216
Bilateral Loan	586,707	217,855	1,150,628
Multilateral Loan	11,457,319	10,728,108	11,259,588
Domostic Borrowings	7,000,000	10,000,000	12,000,000
Cash Balance (-Surplus)	5,144,086	2,237,192	0

--	--	--	--

Fiscal Year 2059/60

Annex-2
(Rs. in '000)

Estimates of Government Revenue

Code No.	Head	Existing Sources	New Proposal	Total
1.1.01.00	Commodity Tax based on Foreign Trade	15,459,500	300,000	15,759,500
1.1.01.10	Import Duties	12,360,000	250,000	12,610,000
1.1.01.30	Indian Excise Duties	1,680,000	0	1,680,000
1.1.01.40	Export Duties	503,600	50,000	553,600
1.1.01.50	Export Service Charge	653,400		653,400
1.1.01.60	Others	22,500		22,500
1.1.01.70	Agriculture Improvement Duties	230,000	0	230,000
1.1.01.90	Other Duties	10,000		10,000
1.1.02.00	Internal Commodity Tax on Goods and Services	17,894,550	1,310,500	19,205,050
1.1.02.10	Sales Tax / Value Added Tax	13,030,050	700,000	13,730,050
1.1.02.11	Production	1,950,000	250,000	2,200,000
1.1.02.12	Imports	8,100,000		8,100,000
1.1.02.13	Sales and Distribution	1,120,000	300,000	1,420,000
1.1.02.14	Service	870,000	50,000	920,000
1.1.02.15	Tourism Industries	350,000	50,000	400,000
1.1.02.19	Other Services	640,050	50,000	690,050
1.1.02.20	Excise Duties	4,184,500	540,500	4,725,000
1.1.02.21	Cigarettes	1,980,000	160,000	2,140,000
1.1.02.22	Bidi	4,500	500	5,000
1.1.02.23	High Quality Liquor	990,000	160,000	1,150,000
1.1.02.25	Beer	900,000	10,000	910,000
1.1.02.26	Other Industrial Production	310,000	10,000	320,000
1.1.02.27	Import Excise	0	200,000	200,000
1.1.02.50	Vehicle Tax	680,000	70,000	750,000
	Indirect Tax Total	33,354,050	1,610,500	34,964,550
1.1.03.00	Income Tax	9,352,500	510,000	9,862,500
1.1.03.10	Corporate Income Tax	7,280,000	310,000	7,590,000
1.1.03.11	Government Corporations	2,020,000		2,020,000
1.1.03.12	Public Limited Companies	2,030,000	90,000	2,120,000
1.1.03.13	Private Limited Companies	1,200,000	90,000	1,290,000
1.1.03.14	Personal or Sole Trading Firm	1,960,000	110,000	2,070,000
1.1.03.19	Other Institutions	70,000	20,000	90,000
1.1.03.20	Individual Income Tax	1,030,000	200,000	1,230,000
1.1.03.21	Remuneration Tax	1,030,000	200,000	1,230,000
1.1.03.50	Income Tax in Investment	1,030,000		1,030,000
1.1.03.51	Lease or Rent	380,000		380,000
1.1.03.52	Interest	470,000		470,000
1.1.03.53	Capital Gain	30,000		30,000
1.1.03.54	Bonus	100,000		100,000
1.1.03.59	Other Income from Investment	50,000		50,000
1.1.03.60	Contingencies Income	10,000		10,000
1.1.03.90	Others	2,500		2,500
1.1.04.00	Tax on House, Land and Other Property	1,100,500		1,100,500
1.1.04.30	House and Land Registration	1,100,000		1,100,000
1.1.04.40	House and Land tax	500		500

Estimates Of Government Revenue**Fiscal Year 2059/60****Annex-2****(Rs. in '000)**

Code No.	Head	Existing Sources	New Proposal	Total
	Direct Tax Total	10,453,000	510,000	10,963,000
	Tax Revenue Total	43,807,050	2,120,500	45,927,550
1.1.05.00	Duty and Fees	2,312,920		2,312,920
1.1.05.10	Firm Registration	70,500		70,500
1.1.05.20	Agency Registration	2,970		2,970
1.1.05.30	Arms Registration	3,450		3,450
1.1.05.40	Vehicle Licence Fees	128,000		128,000
1.1.05.50	Export Import Licence Fees	22,000		22,000
1.1.05.60	Examination Fees	40,000		40,000
1.1.05.70	Passport Fees	470,000		470,000
1.1.05.80	Tourism Fees	1,014,500		1,014,500
1.1.05.81	Visa Fees	800,000		800,000
1.1.05.82	Mountaineering and Trekking Fees	210,000		210,000
1.1.05.83	Other Fees	4,500		4,500
1.1.05.90	Other Administrative Fees	561,500		561,500
1.1.05.95	Telephone Ownership Fees	500,000		500,000
1.1.05.99	Others	61,500		61,500
1.1.06.00	Penalty, Fines and Forfeitures	243,500		243,500
1.1.06.10	Judicial Duties, Penalty, Fines and Forfeiture	209,400		209,400
1.1.06.20	Administrative Penalty, Fines and Forfeiture	34,100		34,100
1.1.07.00	Receipt from Sales and Rent of Government Property, Services and Services	1,239,000		1,239,000
1.1.07.10	Receipt From Water Resources	12,500		12,500
1.1.07.11	Drinking Water	10,000		10,000
1.1.07.12	Irrigation	1,500		1,500
1.1.07.13	Electricity	1,000		1,000
1.1.07.20	Postal Services	290,000		290,000
1.1.07.30	Food and Agriculture	57,200		57,200
1.1.07.40	Education	140,000		140,000
1.1.07.50	Forest	500,000		500,000
1.1.07.60	Transport	96,500		96,500
1.1.07.70	Others	142,800		142,800
1.1.08.00	Dividends	2,660,000	225,000	2,885,000
1.1.08.10	Financial Institutions	2,300,000		2,300,000
1.1.08.20	Trading Concerns	50,000		50,000
1.1.08.30	Industrial Undertakings	10,000		10,000
1.1.08.40	Service oriented Institutions	200,000	200,000	400,000
1.1.08.50	Others	100,000	25,000	125,000
1.1.09.00	Interests	1,065,500		1,065,500
1.1.09.10	Financial Institutions	158,000		158,000
1.1.09.20	Trading Concerns	500		500
1.1.09.30	Industrial Undertakings	50,000		50,000
1.1.09.40	Services Oriented Institutions	850,000		850,000
1.1.09.50	Others	7,000		7,000

1.1.10.00	Royalty and Sales of Government Property	876,500		876,500
Page 2 / 3				

Estimates Of Government Revenue
Fiscal Year 2059/60

Annex-2

(Rs. in '000)

Code No.	Head	Existing Sources	New Proposal	Total
1.1.10.10	Royalty	781,500		781,500
1.1.10.11	Royalty From Mining	16,500		16,500
1.1.10.12	Royalty Related to Water Resource	555,000		555,000
1.1.10.13	Other Royalties	60,000		60,000
1.1.10.19	Other Royalties	150,000		150,000
1.1.10.20	Sales	95,000		95,000
1.1.10.21	Sales of Government Land and Buildings	20,000		20,000
1.1.10.22	Sales of Government Goods	50,000		50,000
1.1.10.23	Other Sales	25,000		25,000
1.1.11.00	Principal Repayment	1,547,300		1,547,300
1.1.11.10	Financial Institutions	210,000		210,000
1.1.11.20	Trading Concerns	6,300		6,300
1.1.11.30	Industrial Undertakings	124,000		124,000
1.1.11.40	Service Oriented Institutions	1,200,000		1,200,000
1.1.11.50	Others	7,000		7,000
1.1.12.00	Donation, and Miscellaneous Income	1,052,900		1,052,900
1.1.12.10	Donations	400		400
1.1.12.20	Miscellaneous	1,052,500		1,052,500
	Non Tax Revenue Total	10,997,620	225,000	11,222,620
	Revenue Total	54,804,670	2,345,500	57,150,170

**Summary of Budget Estimate
Fiscal Year 2059/60**

**Annex - 3
(Rs. in '000)**

Head	2057/58 Actual Expenditure	2058/59 Revised Estimate	2059/60 Estimate
Total Expenditure	79,835,098	82,400,515	96,124,796
Regular	42,769,195	49,149,525	57,445,121
Development	37,065,903	33,250,990	38,679,675
Central Level	29,271,336	26,789,976	29,252,357
District Level	7,794,567	6,461,014	9,427,318
Non - Votable Accounts	10,591,681	12,967,277	17,467,841
Votable Accounts	69,243,417	69,433,238	78,656,955
Personnel Expenses			21,713,358
Other Charges			47,747,831
Capital Expense			26,663,607

Fiscal Year 2059/60

Estimate of Government Expenditure

Annex-4
(Rs.in '000)

Code	Head	Regular	Development	Total Budget
11	His Majesty & Royal Family	387,900	0	387,900
12	State Council	9,154	0	9,154
13	National Assembly	199,959	0	199,959
14	Courts	448,735	63,571	512,306
15	Commission of Prevention of Misuse of Authority	14,790	2,675	17,465
16	Department of Auditor General	56,521	22,279	78,800
17	Public Service Commission	52,830	4,635	57,465
18	Election Commission	558,882	0	558,882
19	Attorney General	84,015	5,738	89,753
20	Council of Justice	5,720	0	5,720
25	Prime Minister's Office	14,021	0	14,021
30	Council of Ministers	50,576	0	50,576
35	Ministry of Finance	482,915	634,207	1,117,122
38	Ministry of Industry, Commerce & Supplies	260,587	1,037,373	1,297,960
39	Ministry of Law, Justice and Parliamentary Management	22,472	2,871	25,343
40	Ministry of Agriculture & Cooperatives	166,794	2,256,732	2,423,526
45	Ministry of Home Affairs	7,441,979	93,920	7,535,899
46	Ministry of Population & Environment	9,290	33,249	42,539
47	Ministry of Water Resources	270,084	3,038,598	3,308,682
48	Ministry of Physical Planning and Works	450,544	7,004,695	7,455,239
49	Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation	104,005	533,723	637,728
50	Ministry of Foreign Affairs	981,701	0	981,701
55	Ministry of Land Reform and Management	380,028	299,272	679,300
56	Ministry of Women, Children & Social Welfare	61,360	188,588	249,948
58	Ministry of Defence	7,282,496	0	7,282,496
59	Ministry of Forestry and Soil Conservation	1,018,254	625,820	1,644,074
61	Ministry of Science & Technology	26,692	455,287	481,979
65	Ministry of Education & Sports	11,055,611	3,346,810	14,402,421
66	Ministry of General Administration	43,634	12,006	55,640
67	Ministry of Information and Communication	917,912	137,174	1,055,086
69	Ministry of Local Development	641,354	5,072,547	5,713,901
70	Ministry of Health	2,170,518	2,701,898	4,872,416
71	Ministry of Labour & Transport Management	47,929	66,289	114,218
72	National Planning Commission	85,630	245,100	330,730
81	Domestic Debt	7,734,506	0	7,734,506
82	Foreign Debt - Institutional	5,936,975	0	5,936,975
83	Foreign Debt - Governments	2,675,988	0	2,675,988
86	Investments - Institutions	37,500	0	37,500
87	Investments - Public Enterprises	0	8,108,465	8,108,465
95	Miscellaneous - MOF	5,255,260	2,686,153	7,941,413
Total:		57,445,121	38,679,675	96,124,796

Actual And Revised Estimate Of Government Revenue

Annex-5
(Rs. in '000)

Code No.	Head	2057/58 Actual Expenditure	2058/59 Revised Estimate
1.1.01.00	Commodity Tax based on Foreign Trade	12,552,065	13,640,881
1.1.01.10	Import Duties	10,391,864	10,851,400
1.1.01.20	Equalizing Duties	73,100	176,741
1.1.01.30	Indian Excise Duties	1,456,238	1,510,626
1.1.01.40	Export Duties	166,488	412,436
1.1.01.50	Export Service Charge	326,114	548,668
1.1.01.60	Others	34,345	20,010
1.1.01.70	Agriculture Improvement Duties	103,916	121,000
1.1.02.00	Internal Commodity Tax on Goods and Services	16,583,189	16,579,500
1.1.02.10	Sales Tax / Value Added Tax	12,047,760	11,890,000
1.1.02.11	Production	1,755,406	1,672,500
1.1.02.12	Imports	7,303,040	7,195,000
1.1.02.13	Sales and Distribution	920,583	921,500
1.1.02.14	Service	2,068,731	2,101,000
1.1.02.20	Excise Duties	3,771,186	3,787,000
1.1.02.21	Cigarettes	1,757,994	1,931,200
1.1.02.22	Bidi	5,409	3,000
1.1.02.23	High Quality Liquor	1,032,212	834,100
1.1.02.24	Low Quality Liquor	1,173	500
1.1.02.25	Beer	843,643	817,000
1.1.02.26	Other Industrial Production	130,755	201,200
1.1.02.30	Contract Tax	303,975	305,000
1.1.02.40	Entertainment Tax	30,383	7,000
1.1.02.50	Vehicle Tax	429,619	587,500
1.1.02.60	Hotel Tax	132	3,000
1.1.02.70	Air flight Tax	134	0
1.1.02.71	Internal Air Flight Tax	134	0
	Indirect Tax Total	29,135,254	30,220,381
1.1.03.00	Income Tax	9,113,914	9,247,500
1.1.03.10	Corporate Income Tax	5,986,465	5,040,000
1.1.03.11	Government Corporations	2,927,979	1,942,500
1.1.03.12	Public Limited Companies	1,924,290	1,825,000
1.1.03.13	Private Limited Companies	1,134,196	1,272,500
1.1.03.20	Individual Income Tax	2,402,134	3,406,500
1.1.03.21	Remuneration Tax	597,300	831,500
1.1.03.22	Business, Industry and Occupation	1,804,834	2,575,000
1.1.03.30	House And Land Rent Tax	261,449	352,500
1.1.03.40	Interest Tax	463,866	448,500
1.1.04.00	Tax on House, Land and Other Property	615,834	928,975
1.1.04.10	Land Revenue	4,735	0
1.1.04.20	Bhumi Kar	376	0
1.1.04.30	House and Land Registration	607,785	927,500
1.1.04.40	House and Land tax	2,938	1,475
	Direct Tax Total	9,729,748	10,176,475

Actual And Revised Estimate Of Government RevenueAnnex-5
(Rs. in '000)

Code No.	Head	2057/58 Actual Expenditure	2058/59 Revised Estimate
	Tax Revenue Total	38,865,002	40,396,856
1.1.05.00	Duty and Fees	1,790,654	1,666,362
1.1.05.10	Firm Registration	57,590	66,300
1.1.05.20	Agency Registration	2,389	2,850
1.1.05.30	Arms Registration	1,544	3,000
1.1.05.40	Vehicle Licence Fees	94,999	120,000
1.1.05.50	Export Import Licence Fees	21,887	17,500
1.1.05.60	Examination Fees	2,539	30,000
1.1.05.70	Passport Fees	409,781	463,000
1.1.05.80	Tourism Fees	1,134,101	905,130
1.1.05.81	Visa Fees	911,570	708,300
1.1.05.82	Mountaineering and Trekking Fees	207,413	192,800
1.1.05.83	Other Fees	15,118	4,030
1.1.05.90	Other Administrative Fees	65,824	58,582
1.1.06.00	Penalty, Fines and Forfeitures	139,862	213,100
1.1.06.10	Judicial Duties, Penalty, Fines and Forfeiture	106,756	182,100
1.1.06.20	Administrative Penalty, Fines and Forfeiture	33,106	31,000
1.1.07.00	Receipt from Sales and Rent of Government Property, Services and Services	1,184,100	1,052,458
1.1.07.10	Receipt From Water Resources	10,240	7,805
1.1.07.11	Drinking Water	9,108	6,300
1.1.07.12	Irrigation	1,131	1,105
1.1.07.13	Electricity	1	400
1.1.07.20	Postal Services	229,606	212,500
1.1.07.30	Food and Agriculture	50,577	52,000
1.1.07.40	Education	93,965	120,000
1.1.07.50	Forest	602,643	440,000
1.1.07.60	Transport	86,292	87,253
1.1.07.70	Others	110,777	132,900
1.1.08.00	Dividends	2,336,403	2,675,500
1.1.08.10	Financial Institutions	2,076,280	2,473,000
1.1.08.20	Trading Concerns	13,356	10,000
1.1.08.40	Service oriented Institutions	226,611	150,000
1.1.08.50	Others	20,156	42,500
1.1.09.00	Interests	1,440,099	860,366
1.1.09.10	Financial Institutions	141,872	143,700
1.1.09.20	Trading Concerns	3	366
1.1.09.30	Industrial Undertakings	11,202	40,000
1.1.09.40	Services Oriented Institutions	1,284,069	670,000
1.1.09.50	Others	2,953	6,300
1.1.10.00	Royalty and Sales of Government Property	949,563	651,100
1.1.10.10	Royalty	488,456	580,000

1.1.10.11	Royalty From Mining	5,386	15,000
1.1.10.12	Royalty Related to Water Resource	469,232	502,500

Page 2 / 3

Actual And Revised Estimate Of Government Revenue

Annex-5
(Rs. in '000)

Code No.	Head	2057/58 Actual Expenditure	2058/59 Revised Estimate
1.1.10.13	Other Royalties	13,838	62,500
1.1.10.20	Sales	461,107	71,100
1.1.10.21	Sales of Government Land and Buildings	36,102	13,600
1.1.10.22	Sales of Government Goods	18,116	35,000
1.1.10.23	Other Sales	406,889	22,500
1.1.11.00	Principal Repayment	2,057,116	1,919,042
1.1.11.10	Financial Institutions	444,244	243,900
1.1.11.20	Trading Concerns	0	50
1.1.11.30	Industrial Undertakings	61,637	123,500
1.1.11.40	Service Oriented Institutions	1,544,707	1,545,000
1.1.11.50	Others	6,528	6,592
1.1.12.00	Donation, and Miscellaneous Income	130,762	1,080,385
1.1.12.10	Donations	0	385
1.1.12.20	Miscellaneous	130,762	1,080,000
	Non Tax Revenue Total	10,028,559	10,118,313
	Revenue Total	48,893,561	50,545,469

Fiscal Year 2057/58 and 2058/59

Budget Status: Regular and Development

Annex-6
(Rs.in '000)

Code	Head	2057/58 Actual		2058/59 Revised Estimate	
		Regular	Development	Regular	Development
11	His Majesty & Royal Family	92,916	0	116,285	0
12	State Council	6,748	0	8,770	0
13	National Assembly	150,655	0	192,014	0
14	Courts	292,504	48,158	389,800	49,700
15	Commission of Prevention of Misuse of Authority	8,676	1,390	14,000	2,250
16	Department of Auditor General	41,882	2,569	55,000	3,600
17	Public Service Commission	30,328	3,762	42,000	12,000
18	Election Commission	56,750	0	72,000	0
19	Attorney General	62,435	4,999	81,500	6,150
20	Council of Justice	8,955	0	5,000	0
25	Prime Minister's Office	8,078	0	15,000	0
26	Deputy Prime Minister's Office	1,936	0	200	0
30	Council of Ministers	33,512	0	47,500	0
35	Ministry of Finance	388,012	269,194	485,550	340,925
38	Ministry of Industry, Commerce & Supplies	211,591	838,156	281,897	737,177
39	Ministry of Law, Justice and Parliamentary Management	19,102	2,261	20,600	2,775
40	Ministry of Agriculture & Cooperatives	122,798	2,332,927	150,155	2,645,614
45	Ministry of Home Affairs	5,959,153	67,820	7,395,793	132,900
46	Ministry of Population & Environment	7,800	34,009	9,341	38,700
47	Ministry of Water Resources	146,052	3,957,546	77,935	3,446,405
48	Ministry of Physical Planning and Works	391,292	7,117,156	327,633	5,923,260
49	Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation	84,263	566,253	103,400	555,340
50	Ministry of Foreign Affairs	644,641	0	955,597	0
55	Ministry of Land Reform and Management	285,388	341,781	354,200	294,000
56	Ministry of Women, Children & Social Welfare	54,459	180,425	55,250	198,400
58	Ministry of Defence	3,816,488	0	5,829,776	0
59	Ministry of Forestry and Soil Conservation	840,005	471,136	945,100	585,265
61	Ministry of Science & Technology	19,130	268,100	26,300	497,166
65	Ministry of Education & Sports	8,285,375	2,848,820	10,775,500	2,103,461
66	Ministry of General Administration	38,332	9,859	42,500	58,100
67	Ministry of Information and Communication	748,717	105,132	861,458	189,800
69	Ministry of Local Development	564,111	4,930,905	623,777	3,580,320
70	Ministry of Health	1,560,011	1,912,385	2,145,902	2,189,153
71	Ministry of Labour & Transport Management	35,278	68,648	46,000	69,075
72	National Planning Commission	61,111	229,681	81,660	273,300
81	Domestic Debt	4,147,016	0	5,404,700	0
82	Foreign Debt - Institutional	4,106,341	0	4,948,097	0
83	Foreign Debt - Governments	2,095,005	0	2,270,211	0
86	Investments - Institutions	10,000	0	48,124	0
87	Investments - Public Enterprises	0	7,748,849	0	7,030,454
95	Miscellaneous - MOF	7,332,349	2,703,982	3,844,000	2,285,700
Total:		42,769,195	37,065,903	49,149,525	33,250,990

Fiscal Year 2059/60

Annex 7

Functional and Ministry Budget Analysis for Regular Expenditure Items

(Rs. in '000s)

Function/Ministry	2059/60 Budget				Distribution Percentage
	Total Budget	Personnel Expenses	Other Charges	Capital Expenses	
His Majesty and Royal Family	387,900	0	387,900	0	0.68
101 His Majesty & Royal Family	387,900	0	387,900	0	0.68
11 His Majesty & Royal Family	387,900	0	387,900	0	0.68
Constitutional Organs	1,419,020	977,244	429,928	11,848	2.47
102 Constitutional Organs	1,419,020	977,244	429,928	11,848	2.47
12 State Council	9,154	5,865	3,289	0	0.02
13 National Assembly	199,959	113,685	75,376	10,898	0.35
14 Courts	437,149	370,666	66,483	0	0.76
15 Commission of Prevention of Misuse of Authority	14,790	11,453	3,337	0	0.03
16 Department of Auditor General	56,521	44,000	12,521	0	0.10
17 Public Service Commission	52,830	27,140	25,690	0	0.09
18 Election Commission	558,882	328,740	229,492	650	0.97
19 Attorney General	84,015	71,845	12,095	75	0.15
20 Council of Justice	5,720	3,850	1,645	225	0.01
General Administration	9,417,818	6,542,248	2,324,752	550,818	16.39
103 General Administration	2,597,976	1,171,350	1,369,158	57,468	4.52
14 Courts	11,586	8,090	3,496	0	0.02
25 Prime Minister's Office	14,021	8,536	5,410	75	0.02
30 Council of Ministers	50,576	32,872	17,254	450	0.09
35 Ministry of Finance	29,305	19,335	9,970	0	0.05
38 Ministry of Industry, Commerce & Supplies	19,093	13,889	5,179	25	0.03
39 Ministry of Law, Justice and Parliamentary Management	22,472	15,352	7,020	100	0.04
40 Ministry of Agriculture & Cooperatives	15,628	12,595	2,993	40	0.03
45 Ministry of Home Affairs	1,138,149	457,345	662,101	18,703	1.98
46 Ministry of Population & Environment	9,290	7,772	1,518	0	0.02
47 Ministry of Water Resources	8,434	6,621	1,813	0	0.01
48 Ministry of Physical Planning and Works	17,554	11,512	5,917	125	0.03
49 Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation	17,455	13,302	4,153	0	0.03
50 Ministry of Foreign Affairs	981,701	423,531	520,445	37,725	1.71
55 Ministry of Land Reform and Management	6,439	4,892	1,547	0	0.01
56 Ministry of Women, Children & Social Welfare	17,124	6,274	10,850	0	0.03
58 Ministry of Defence	54,314	3,238	51,076	0	0.09
59 Ministry of Forestry and Soil Conservation	11,356	8,656	2,575	125	0.02
61 Ministry of Science & Technology	12,285	8,538	3,647	100	0.02
65 Ministry of Education & Sports	22,132	12,594	9,538	0	0.04
66 Ministry of General Administration	43,634	22,156	21,478	0	0.08
67 Ministry of Information and Communication	9,023	6,890	2,133	0	0.02
69 Ministry of Local Development	36,339	23,849	12,490	0	0.06
70 Ministry of Health	19,652	17,766	1,886	0	0.03
71 Ministry of Labour & Transport Management	7,186	5,863	1,323	0	0.01
72 National Planning Commission	23,228	19,882	3,346	0	0.04
104 Police	6,303,830	4,993,052	817,528	493,250	10.97
45 Ministry of Home Affairs	6,303,830	4,993,052	817,528	493,250	10.97
105 Revenue & Financial Administration	453,610	323,737	129,773	100	0.79
35 Ministry of Finance	453,610	323,737	129,773	100	0.79
106 Planning & Statistic	62,402	54,109	8,293	0	0.11

Function/Ministry	2059/60 Budget				Distribution Percentage
	Total Budget	Personnel Expenses	Other Charges	Capital Expenses	
72 National Planning Commission	62,402	54,109	8,293	0	0.11
Defence	7,228,182	4,432,395	2,360,217	435,570	12.58
107 Defence	7,228,182	4,432,395	2,360,217	435,570	12.58
58 Ministry of Defence	7,228,182	4,432,395	2,360,217	435,570	12.58
Social Services	14,129,865	1,989,434	12,105,371	35,060	24.60
108 Education	10,968,479	232,124	10,736,255	100	19.09
65 Ministry of Education & Sports	10,968,479	232,124	10,736,255	100	19.09
109 Health	2,150,866	1,597,192	553,574	100	3.74
70 Ministry of Health	2,150,866	1,597,192	553,574	100	3.74
110 Drinking Water	10,246	9,171	1,075	0	0.02
48 Ministry of Physical Planning and Works	10,246	9,171	1,075	0	0.02
111 Local Development	25,015	16,900	8,115	0	0.04
69 Ministry of Local Development	25,015	16,900	8,115	0	0.04
Other Social Services	975,259	134,047	806,352	34,860	1.70
113 Women, Childred & Social Welfare	44,236	8,475	35,761	0	0.08
56 Ministry of Women, Children & Social Welfare	44,236	8,475	35,761	0	0.08
114 Youth, Sports & Culture	140,128	41,327	97,801	1,000	0.24
49 Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation	75,128	41,327	32,801	1,000	0.13
65 Ministry of Education & Sports	65,000	0	65,000	0	0.11
115 Housing	210,895	84,245	92,790	33,860	0.37
48 Ministry of Physical Planning and Works	210,895	84,245	92,790	33,860	0.37
116 Others - Social	580,000	0	580,000	0	1.01
69 Ministry of Local Development	580,000	0	580,000	0	1.01
Economic Services	3,259,607	2,682,808	528,083	48,716	5.67
117 Agriculture	151,166	120,328	27,990	2,848	0.26
40 Ministry of Agriculture & Cooperatives	151,166	120,328	27,990	2,848	0.26
118 Irrigation	249,392	210,132	39,260	0	0.43
47 Ministry of Water Resources	249,392	210,132	39,260	0	0.43
119 Land Reform & Survey	373,589	317,960	55,629	0	0.65
55 Ministry of Land Reform and Management	373,589	317,960	55,629	0	0.65
120 Forest	1,006,898	968,734	36,196	1,968	1.75
59 Ministry of Forestry and Soil Conservation	1,006,898	968,734	36,196	1,968	1.75
121 Industry	210,727	59,979	145,123	5,625	0.37
38 Ministry of Industry, Commerce & Supplies	210,727	59,979	145,123	5,625	0.37
122 Communications	908,889	762,925	145,264	700	1.58
67 Ministry of Information and Communication	908,889	762,925	145,264	700	1.58
Transportation	239,144	190,285	48,859	0	0.42
123 Road Transportation	239,144	190,285	48,859	0	0.42
48 Ministry of Physical Planning and Works	211,849	167,757	44,092	0	0.37
71 Ministry of Labour & Transport Management	27,295	22,528	4,767	0	0.05
125 Electricity	12,258	9,285	2,973	0	0.02
47 Ministry of Water Resources	12,258	9,285	2,973	0	0.02
Other Economic Services	107,544	43,180	26,789	37,575	0.19
126 Tourism	11,422	2,340	9,082	0	0.02
49 Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation	11,422	2,340	9,082	0	0.02

127 Metereology

14,407	13,725	682	0	0.03

7-2

Function/Ministry	2059/60 Budget				Distribution Percentage
	Total Budget	Personnel Expenses	Other Charges	Capital Expenses	
61 Ministry of Science & Technology	14,407	13,725	682	0	0.03
129 Commerce	30,767	17,905	12,787	75	0.05
38 Ministry of Industry, Commerce & Supplies	30,767	17,905	12,787	75	0.05
130 Labour	13,448	9,210	4,238	0	0.02
71 Ministry of Labour & Transport Management	13,448	9,210	4,238	0	0.02
131 Others - Economic	37,500	0	0	37,500	0.07
86 Investments - Institutions	37,500	0	0	37,500	0.07
Loan Payment	16,347,469	0	16,347,469	0	28.46
132 Internal Loan Payment	7,734,506	0	7,734,506	0	13.46
81 Domestic Debt	7,734,506	0	7,734,506	0	13.46
133 External Loan Payment	8,612,963	0	8,612,963	0	14.99
82 Foreign Debt - Institutional	5,936,975	0	5,936,975	0	10.34
83 Foreign Debt - Governments	2,675,988	0	2,675,988	0	4.66
Miscellaneous	5,255,260	3,449,500	1,659,260	146,500	9.15
134 Miscellaneous	5,255,260	3,449,500	1,659,260	146,500	9.15
95 Miscellaneous - MOF	5,255,260	3,449,500	1,659,260	146,500	9.15
Total Regular Expenditure:	57,445,124	20,073,629	36,142,980	1,228,512	100.00

Fiscal Year 2059/60
Ministry and Functional Budget Analysis for Regular Expenditure Items

Annex 7(a)
(Rs. in '000s)

Function/Ministry	2059/60 Budget				Distribution Percentage
	Total Budget	Personnel Expenses	Other Charges	Capital Expenses	
11 His Majesty & Royal Family	387,900	0	387,900	0	0.68
101 His Majesty & Royal Family	387,900	0	387,900	0	0.68
12 State Council	9,154	5,865	3,289	0	0.02
102 Constitutional Organs	9,154	5,865	3,289	0	0.02
13 National Assembly	199,959	113,685	75,376	10,898	0.35
102 Constitutional Organs	199,959	113,685	75,376	10,898	0.35
14 Courts	448,735	378,756	69,979	0	0.78
102 Constitutional Organs	437,149	370,666	66,483	0	0.76
103 General Administration	11,586	8,090	3,496	0	0.02
15 Commission of Prevention of Misuse of Authority	14,790	11,453	3,337	0	0.03
102 Constitutional Organs	14,790	11,453	3,337	0	0.03
16 Department of Auditor General	56,521	44,000	12,521	0	0.10
102 Constitutional Organs	56,521	44,000	12,521	0	0.10
17 Public Service Commission	52,830	27,140	25,690	0	0.09
102 Constitutional Organs	52,830	27,140	25,690	0	0.09
18 Election Commission	558,882	328,740	229,492	650	0.97
102 Constitutional Organs	558,882	328,740	229,492	650	0.97
19 Attorney General	84,015	71,845	12,095	75	0.15
102 Constitutional Organs	84,015	71,845	12,095	75	0.15
20 Council of Justice	5,720	3,850			

Fiscal Year 2015/60
Functional and Ministry Budget Analysis for Development Expenditure Items

Annex 8
(Rs. in '000s)

Function/Ministry	2059/60 Budget				Distribution Percentage
	Total Budget	Personnel Expenses	Other Charges	Capital Expenses	
Constitutional Organs	98,898	1,934	39,035	57,929	0.26
102 Constitutional Organs	98,898	1,934	39,035	57,929	0.26
14 Courts	63,571	425	15,008	48,138	0.16
15 Commission of Prevention of Misuse of Authority	2,675	361	439	1,875	0.01
16 Department of Auditor General	22,279	616	20,913	750	0.06
17 Public Service Commission	4,635	85	575	3,975	0.01
19 Attorney General	5,738	447	2,100	3,191	0.01
General Administration	182,460	12,868	66,072	103,520	0.47
103 General Administration	52,402	765	12,502	39,135	0.14
39 Ministry of Law, Justice and Parliamentary Management	2,871	340	2,531	0	0.01
45 Ministry of Home Affairs	37,525	0	1,600	35,925	0.10
66 Ministry of General Administration	12,006	425	8,371	3,210	0.03
105 Revenue & Financial Administration	67,337	901	8,181	58,255	0.17
35 Ministry of Finance	67,337	901	8,181	58,255	0.17
106 Planning & Statistic	62,721	11,202	45,389	6,130	0.16
72 National Planning Commission	62,721	11,202	45,389	6,130	0.16
Social Services	16,859,699	749,230	7,454,763	8,655,706	43.59
108 Education	3,318,060	255,836	1,864,940	1,197,284	8.58
65 Ministry of Education & Sports	3,318,060	255,836	1,864,940	1,197,284	8.58
109 Health	2,748,298	30,255	2,511,162	206,881	7.11
38 Ministry of Industry, Commerce & Supplies	46,400	0	46,400	0	0.12
70 Ministry of Health	2,701,898	30,255	2,464,762	206,881	6.99
110 Drinking Water	3,773,199	228,232	91,399	3,453,568	9.75
48 Ministry of Physical Planning and Works	3,102,726	226,392	90,465	2,785,869	8.02
69 Ministry of Local Development	175,523	1,840	934	172,749	0.45
87 Investments - Public Enterprises	494,950	0	0	494,950	1.28
111 Local Development	5,889,566	141,618	2,397,095	3,350,853	15.23
69 Ministry of Local Development	4,539,566	141,618	1,047,095	3,350,853	11.74
95 Miscellaneous - MOF	1,350,000	0	1,350,000	0	3.49
Other Social Services	1,130,576	93,289	590,167	447,120	2.92
112 Population & Environment	33,249	490	29,569	3,190	0.09
46 Ministry of Population & Environment	33,249	490	29,569	3,190	0.09
113 Women, Childred & Social Welfare	188,588	77,105	109,322	2,161	0.49
56 Ministry of Women, Children & Social Welfare	188,588	77,105	109,322	2,161	0.49
114 Youth, Sports & Culture	238,425	569	89,750	148,106	0.62
49 Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation	209,675	569	61,750	147,356	0.54
65 Ministry of Education & Sports	28,750	0	28,000	750	0.07
115 Housing	261,111	7,313	64,617	189,181	0.68
45 Ministry of Home Affairs	50,000	0	50,000	0	0.13
48 Ministry of Physical Planning and Works	205,111	7,313	8,617	189,181	0.53
49 Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation	6,000	0	6,000	0	0.02
116 Others - Social	409,203	7,812	296,909	104,482	1.06
35 Ministry of Finance	800	0	0	800	0.00
45 Ministry of Home Affairs	6,395	170	6,225	0	0.02
61 Ministry of Science & Technology	95,149	896	94,043	210	0.25
69 Ministry of Local Development	124,480	4,659	28,499	91,322	0.32

Function/Ministry	2059/60 Budget				Distribution Percentage
	Total Budget	Personnel Expenses	Other Charges	Capital Expenses	
72 National Planning Commission	182,379	2,087	168,142	12,150	0.47
Economic Services	21,307,455	826,697	3,862,818	16,617,940	55.09
117 Agriculture	2,134,010	182,432	1,721,175	230,403	5.52
35 Ministry of Finance	43,200	0	10,800	32,400	0.11
40 Ministry of Agriculture & Cooperatives	2,044,410	182,432	1,710,375	151,603	5.29
87 Investments - Public Enterprises	46,400	0	0	46,400	0.12
118 Irrigation	2,979,692	91,317	256,258	2,632,117	7.70
35 Ministry of Finance	50,800	0	50,800	0	0.13
40 Ministry of Agriculture & Cooperatives	209,942	2,569	116,389	90,984	0.54
47 Ministry of Water Resources	2,663,420	88,748	89,069	2,485,603	6.89
87 Investments - Public Enterprises	55,530	0	0	55,530	0.14
119 Land Reform & Survey	299,272	126,548	58,521	114,203	0.77
55 Ministry of Land Reform and Management	299,272	126,548	58,521	114,203	0.77
120 Forest	628,200	218,661	71,031	338,508	1.62
40 Ministry of Agriculture & Cooperatives	2,380	0	2,380	0	0.01
59 Ministry of Forestry and Soil Conservation	625,820	218,661	68,651	338,508	1.62
121 Industry	772,487	109,317	549,331	113,839	2.00
38 Ministry of Industry, Commerce & Supplies	691,218	108,420	547,824	34,974	1.79
61 Ministry of Science & Technology	54,969	897	1,507	52,565	0.14
87 Investments - Public Enterprises	26,300	0	0	26,300	0.07
122 Communications	891,174	8,048	55,361	827,765	2.30
61 Ministry of Science & Technology	9,000	0	9,000	0	0.02
67 Ministry of Information and Communication	137,174	8,048	46,361	82,765	0.35
87 Investments - Public Enterprises	745,000	0	0	745,000	1.93
Transportation	4,235,946	28,730	49,206	4,158,010	10.95
123 Road Transportation	3,936,271	28,730	48,028	3,859,513	10.18
48 Ministry of Physical Planning and Works	3,696,858	23,841	44,228	3,628,789	9.56
69 Ministry of Local Development	232,978	4,845	3,410	224,723	0.60
71 Ministry of Labour & Transport Management	6,435	44	390	6,001	0.02
124 Air Transportation	299,675	0	1,178	298,497	0.77
49 Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation	1,500	0	1,178	322	0.00
87 Investments - Public Enterprises	298,175	0	0	298,175	0.77
125 Electricity	6,900,028	11,928	81,013	6,807,087	17.84
35 Ministry of Finance	301,020	0	0	301,020	0.78
47 Ministry of Water Resources	375,178	7,802	77,316	290,060	0.97
61 Ministry of Science & Technology	171,564	4,126	3,697	163,741	0.44
87 Investments - Public Enterprises	6,052,266	0	0	6,052,266	15.65
Other Economic Services	2,466,646	49,716	1,020,922	1,396,008	6.38
126 Tourism	316,548	3,794	42,739	270,015	0.82
49 Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation	316,548	3,794	42,739	270,015	0.82
127 Metereology	124,605	15,895	12,411	96,299	0.32
61 Ministry of Science & Technology	124,605	15,895	12,411	96,299	0.32
128 Supply	188,300	0	188,300	0	0.49
38 Ministry of Industry, Commerce & Supplies	188,300	0	188,300	0	0.49

129 Commerce	111,455	3,289	22,150	86,016	0.29
38 Ministry of Industry, Commerce & Supplies	111,455	3,289	22,150	86,016	0.29

8-2

Function/Ministry	2059/60 Budget				Distribution Percentage
	Total Budget	Personnel Expenses	Other Charges	Capital Expenses	
130 Labour	113,674	26,738	84,272	2,664	0.29
71 Ministry of Labour & Transport Management	59,854	26,738	30,452	2,664	0.15
95 Miscellaneous - MOF	53,820	0	53,820	0	0.14
131 Others - Economic	1,612,064	0	671,050	941,014	4.17
35 Ministry of Finance	171,050	0	171,050	0	0.44
87 Investments - Public Enterprises	389,844	0	0	389,844	1.01
95 Miscellaneous - MOF	1,051,170	0	500,000	551,170	2.72
Miscellaneous	231,163	49,000	182,163	0	0.60
134 Miscellaneous	231,163	49,000	182,163	0	0.60
95 Miscellaneous - MOF	231,163	49,000	182,163	0	0.60
Total Development Expenditure:	38,679,675	1,639,729	11,604,851	25,435,095	100.00

Fiscal Year 2059/60
Ministry and Functional Budget Analysis for Development Expenditure Items

Annex 8(a)
(Rs. in '000s)

Function/Ministry	2059/60 Budget				Distribution Percentage
	Total Budget	Personnel Expenses	Other Charges	Capital Expenses	
14 Courts	63,571	425	15,008	48,138	0.16
102 Constitutional Organs	63,571	425	15,008	48,138	0.16
15 Commission of Prevention of Misuse of Authority	2,675	361	439	1,875	0.01
102 Constitutional Organs	2,675	361	439	1,875	0.01
16 Department of Auditor General	22,279	616	20,913	750	0.06
102 Constitutional Organs	22,279	616	20,913	750	0.06
17 Public Service Commission	4,635	85	575	3,975	0.01
102 Constitutional Organs	4,635	85	575	3,975	0.01
19 Attorney General	5,738	447	2,100	3,191	0.01
102 Constitutional Organs	5,738	447	2,100	3,191	0.01
35 Ministry of Finance	634,207	901	240,831	392,475	1.64
105 Revenue & Financial Administration	67,337	901	8,181	58,255	0.17
116 Others - Social	800	0	0	800	0.00
117 Agriculture	43,200	0	10,800	32,400	0.11
118 Irrigation	50,800	0	50,800	0	0.13
125 Electricity	301,020	0	0	301,020	0.78
131 Others - Economic	171,050	0	171,050	0	0.44
38 Ministry of Industry, Commerce & Supplies	1,037,373	111,709	804,674	120,990	2.68
109 Health	46,400	0	46,400	0	0.12
121 Industry	691,218	108,420	547,824	34,974	1.79
128 Supply	188,300	0	188,300	0	0.49
129 Commerce	111,455	3,289	22,150	86,016	0.29
39 Ministry of Law, Justice and Parliamentary Management	2,871	340	2,531	0	0.01
103 General Administration	2,871	340	2,531	0	0.01
40 Ministry of Agriculture & Cooperatives	2,256,732	185,001	1,829,144	242,587	5.83
117 Agriculture	2,044,410	182,432	1,710,375	151,603	5.29
118 Irrigation	209,942	2,569	116,389	90,984	0.54
120 Forest	2,380	0	2,380	0	0.01
45 Ministry of Home Affairs	93,920	170	57,825	35,925	0.24
103 General Administration	37,525	0	1,600	35,925	0.10
115 Housing	50,000	0	50,000	0	0.13
116 Others - Social	6,395	170	6,225	0	0.02
46 Ministry of Population & Environment	33,249	490	29,569	3,190	0.09
112 Population & Environment	33,249	490	29,569	3,190	0.09
47 Ministry of Water Resources	3,038,598	96,550	166,385	2,775,663	7.86
118 Irrigation	2,663,420	88,748	89,069	2,485,603	6.89
125 Electricity	375,178	7,802	77,316	290,060	0.97
48 Ministry of Physical Planning and Works	7,004,695	257,546	143,310	6,603,839	18.11
110 Drinking Water	3,102,726	226,392	90,465	2,785,869	8.02
115 Housing	205,111	7,313	8,617	189,181	0.53
123 Road Transportation	3,696,858	23,841	44,228	3,628,789	9.56
49 Ministry of Culture, Tourism and Civil Aviation	533,723	4,363	111,667	417,693	1.38
114 Youth, Sports & Culture	209,675	569	61,750	147,356	0.54

Function/Ministry	2059/60 Budget				Distribution Percentage
	Total Budget	Personnel Expenses	Other Charges	Capital Expenses	
115 Housing	6,000	0	6,000	0	0.02
124 Air Transportation	1,500	0	1,178	322	0.00
126 Tourism	316,548	3,794	42,739	270,015	0.82
55 Ministry of Land Reform and Management	299,272	126,548	58,521	114,203	0.77
119 Land Reform & Survey	299,272	126,548	58,521	114,203	0.77
56 Ministry of Women, Children & Social Welfare	188,588	77,105	109,322	2,161	0.49
113 Women, Childred & Social Welfare	188,588	77,105	109,322	2,161	0.49
59 Ministry of Forestry and Soil Conservation	625,820	218,661	68,651	338,508	1.62
120 Forest	625,820	218,661	68,651	338,508	1.62
61 Ministry of Science & Technology	455,287	21,814	120,658	312,815	1.18
116 Others - Social	95,149	896	94,043	210	0.25
121 Industry	54,969	897	1,507	52,565	0.14
122 Communications	9,000	0	9,000	0	0.02
125 Electricity	171,564	4,126	3,697	163,741	0.44
127 Metereology	124,605	15,895	12,411	96,299	0.32
65 Ministry of Education & Sports	3,346,810	255,836	1,892,940	1,198,034	8.65
108 Education	3,318,060	255,836	1,864,940	1,197,284	8.58
114 Youth, Sports & Culture	28,750	0	28,000	750	0.07
66 Ministry of General Administration	12,006	425	8,371	3,210	0.03
103 General Administration	12,006	425	8,371	3,210	0.03
67 Ministry of Information and Communication	137,174	8,048	46,361	82,765	0.35
122 Communications	137,174	8,048	46,361	82,765	0.35
69 Ministry of Local Development	5,072,547	152,962	1,079,938	3,839,647	13.11
110 Drinking Water	175,523	1,840	934	172,749	0.45
111 Local Development	4,539,566	141,618	1,047,095	3,350,853	11.74
116 Others - Social	124,480	4,659	28,499	91,322	0.32
123 Road Transportation	232,978	4,845	3,410	224,723	0.60
70 Ministry of Health	2,701,898	30,255	2,464,762	206,881	6.99
109 Health	2,701,898	30,255	2,464,762	206,881	6.99
71 Ministry of Labour & Transport Management	66,289	26,782	30,842	8,665	0.17
123 Road Transportation	6,435	44	390	6,001	0.02
130 Labour	59,854	26,738	30,452	2,664	0.15
72 National Planning Commission	245,100	13,289	213,531	18,280	0.63
106 Planning & Statistic	62,721	11,202	45,389	6,130	0.16
116 Others - Social	182,379	2,087	168,142	12,150	0.47
87 Investments - Public Enterprises	8,108,465	0	0	8,108,465	20.96
110 Drinking Water	494,950	0	0	494,950	1.28
117 Agriculture	46,400	0	0	46,400	0.12
118 Irrigation	55,530	0	0	55,530	0.14
121 Industry	26,300	0	0	26,300	0.07
122 Communications	745,000	0	0	745,000	1.93

124 Air Transportation	298,175	0	0	298,175	0.77
125 Electricity	6,052,266	0	0	6,052,266	15.65

8(a)- 2

Function/Ministry	2059/60 Budget				Distribution Percentage
	Total Budget	Personnel Expenses	Other Charges	Capital Expenses	
131 Others - Economic	389,844	0	0	389,844	1.01
95 Miscellaneous - MOF	2,686,153	49,000	2,085,983	551,170	6.94
111 Local Development	1,350,000	0	1,350,000	0	3.49
130 Labour	53,820	0	53,820	0	0.14
131 Others - Economic	1,051,170	0	500,000	551,170	2.72
134 Miscellaneous	231,163	49,000	182,163	0	0.60
Total Development Expenditure:	38,679,675	1,639,729	11,604,851	25,435,095	100.00

Fiscal Year 2059/60

Annex - 9

Estimates of Expenditure by Economic Heads and Line Items

(Rs. in '000s)

Economic Heads and Expenditure Items	Regular	Development	Total
Current Expenditure	56,216,609	13,244,580	69,461,189
His Majesty and Royal Family	387,900	0	387,900
His Majesty and Royal Family	387,900	0	387,900
1 Consumption Expenses	20,073,629	1,639,729	21,713,358
1.01 Salary	12,105,014	1,252,050	13,357,064
1.02 Allowances	1,178,535	103,031	1,281,566
1.03 Transfer Travelling Allowance	458,232	42,491	500,723
1.04 Clothing	595,169	2,332	597,501
1.05 Fooding	2,557,416	38,083	2,595,499
1.06 Employee Medical Expense	502,160	0	502,160
1.07 Retirement Benifit	2,557,500	0	2,557,500
1.08 Staff Training	119,603	201,742	321,345
2 Office Operation and Services Expenses	2,153,915	1,244,106	3,398,021
2.01 Water and Electricity	215,317	89,025	304,342
2.02 Communication	149,227	54,687	203,914
2.03 General Office Expenses	714,165	329,853	1,044,018
2.04 Rent	344,293	119,475	463,768
2.05 Repair and Maintenece	313,432	131,237	444,669
2.06 Fuel and Oil	248,096	112,137	360,233
2.07 Consultancy and Other Services fee	19,153	344,069	363,222
2.08 Miscellaneous	150,232	63,623	213,855
3 Grants and Subsidies (Current Transfer)	12,216,260	4,776,971	16,993,231
3.01 Operating Subsidy - Public Enterprise	30,850	1,174,741	1,205,591
3.02 Operating Subsidy - Local government	0	884,275	884,275
3.03 Transfer to Non profit Institutions	11,605,410	2,717,955	14,323,365
3.04 Subsidy Social Security	580,000	0	580,000
4 Service and Production Expenses	729,988	2,351,552	3,081,540
4.01 Production Materials	140,920	159,970	300,890
4.02 Medicines	134,588	789,793	924,381
4.03 Books and Materials	2,849	78,572	81,421
4.04 Program supplies and expenses	44,495	1,128,184	1,172,679
4.05 Program Travelling Expenses	354,410	180,021	534,431
4.06 Operation and Maintenece of Public Property	52,726	15,012	67,738
9 Contingency Expenses	4,137,688	3,232,222	7,369,910
9.01 Contingencies	4,137,688	3,232,222	7,369,910
10 Principal Payments	8,341,393	0	8,341,393
10.01 Principal repayment - Domestic	2,306,456	0	2,306,456
10.02 Principal repayment - Foreign	6,034,937	0	6,034,937
11 Interest Payments	8,006,076	0	8,006,076
11.01 Interest repayment - Domestic	5,428,050	0	5,428,050

Economic Heads and Expenditure Items	Regular	Development	Total
11.02 Interest repayment - Foreign	2,578,026	0	2,578,026
12 Refunds	169,760	0	169,760
12.01 Refund Expenditure	169,760	0	169,760
Capital Expenditure	1,228,512	25,435,095	26,663,607
5 Capital Transfer	171,500	82,563	254,063
5.01 Land Acquisition	111,500	82,563	194,063
5.02 Building Purchase	60,000	0	60,000
6 Capital Formation	1,019,512	10,151,248	11,170,760
6.01 Furniture	39,048	17,565	56,613
6.02 Vehicles	81,453	109,064	190,517
6.03 Machinery & Equipment	553,913	218,444	772,357
6.04 Building Construction	280,000	642,544	922,544
6.05 Civil Construction	59,098	8,331,841	8,390,939
6.06 Capital Formation	6,000	213,547	219,547
6.07 Research and Consultancy Services Fee	0	618,243	618,243
7 Investment	37,500	8,236,725	8,274,225
7.01 Investment - Share	37,500	1,313,631	1,351,131
7.02 Investment - Loan	0	6,923,094	6,923,094
8 Capital Grants	0	6,964,559	6,964,559
8.01 Capital Grants to Public Enterprises	0	891,463	891,463
8.02 Capital Grants to Local Bodies	0	2,447,738	2,447,738
8.03 Capital Grants to Non Profit Institution	0	3,625,358	3,625,358
Grand Total:	57,445,121	38,679,675	96,124,796

:jl:t>l lul//fhrqnr8fdl0f g/gf/fo0f]ofib lj ljw lj ?bfj nl lj /fhdfg dfgf]gt jL/0bdfnf dx0bdfnf k/d gkfnk]kfe:s/ cfhl:j /fh6o k/d uf]j do t h:j l lqef gk]ft6q>lkb k/d p]llj n slt 6o gkfn>lkb k/d k]llj n gk]ntf/f k/d klj q 6/fdk\$ k/d dxuf]j do ; k]lkt jL/0b]k]ft6qef:s/ k/d Hof]td6 ; ljVoft lqz]Onk\$ k/d ; k] ; 4 k]n uf]vfb]l]f0fafx'k/dflwkit clt/yl k/d ; g]flwkit >l >l >l >l >ld6dx/fhflw/fh 1fg]b]jL/ lj qmd zfxb] b]fgfd\; bf ; d/lj hlogfd\.

cfly\$ jif{@}%(^) sf];]f / sfo{x?sf]nflu ; l-rt sf]faf6 s]l /sd vr{ug{/ ljlgof]hg ug{]oj:yf ug{ag]f]c]wfb]z

k]tfjg]M cfly\$ jif{@}%(^) sf];]f / sfo{x?sf]nflu ; l-rt sf]faf6 s]l /sd vr{ug{clwsf/ lbg / ; f]/sd ljlgof]hg ug{]f-5glo ePsf]h}

>l % dxf/fhflw/fh 1fg]b]jL/ lj qmd zfxb]af6 gkfn clw/fHosf]; ljwfg, @)\$& sf]wf/f @& cg'; f/ sf]c]wfb]z hf/L u/L a\$; \$f\$.

!= ; Hfkt gfdM o; c]wfb]zsf]gfd a]ljlgof]hg c]wfb]z, @)%(^ /x\$]f\$.

@= cfly\$ jif{@}%(^) sf]lgldQ ; l-rt sf]faf6 vr{ug{clwsf/M cfly\$ jif{@}%(^) sf]lgldQ cg'; l-! adf]hd ; l-rt sf]fdly Joef/ xg] /sd afx\$ cg'; l-! -@ sf] dxn # df p]Nn]y ul/Psf lgsfo, d6qfno tyf ; lrjfnon]ug[;]f / sfo{x?sf]lgldQ ; f]l cg'; l]sf] dxn \$ sf]; fwf/Of vr\$] / dxn % sf] l]sf; vr\$] /sd dxn ^ df p]Nnlvt hDdf ?&* , ^%, ^(%%,)) .--c7xQ/ c/a k]y]l s/f\$ pgf6; Q/L nfv krk6g xhf/ ?k]f]df ga9f0{lglb]6 ul/P adf]hd ; l-rt sf]faf6 vr{ug{; lsg\$.

#= ljlgof]hgM -!_ of]Pg]af/f ; l-rt sf]faf6 vr{ug{clwsf/ lb0Psf] /sd cfly\$ jif{@}%(^) sf]lgldQ cg'; l-!@ sf] dxn # df p]Nn]y ul/Psf lgsfo, d6qfno tyf ; lrjfnon]ug[;]f / sfo{x?sf]lgldQ ljlgof]hg ul/g\$.

-@_ pkbkrf -!_ df hg; }s}/f n]vPsf]ePt]klg cg'; l-!@ sf]dxn # df p]Nn]y ul/Psf lgsfo, d6qfno tyf ; lrjfnon]ug[;]f / sfo{x?sf]lgldQ

ljlgofhg u/\$f]/sdd\bo]sgdf art xg]/ sgdf gku xg]b]vg cfPdf >l %
sf];/sf/n]art xg]zlif\$af6 gku xg]zlif\$df /sd ;fg{;Sg\$. o;/L
;fbf{Ps zlif\$af6 ;f]zlif\$sf]hDdf /sdsf]bz kl|tzt df ga9g]u/L sg}
Ps jf Ps eGbf a9L zlif\$x?af6 csf]Ps jf Ps eGbf a9L zlif\$x?df /sd
;fg{tyf lgsf;f / vr{hgfp g ;lsg\$. ljsf; vr{tkf ljlgof]ht /sd
;fwf/Of vr{tkf ;fg{;lsg]5g} .

-#_ pkbkrf -!_ / -@_ df hg; s}s/f n]vPsf]ePtfklg cgbfg ;Wof
*^ b]v (% ;Dd ljlgofhg ePsf]/sd cgbfg ;Wof !! b]v (% ;Ddsf]hg
hg cgbfg ;Wofdf lgsf;f / vr{xg]xf];f]L cgbfg ;Wofdf hit; s}/sd
;fg{tyf lgsf;f / vr{hgfp g afwf kg]5g} .

cg' rL- !
 -bkrf @ ; E ; DalGwt_
 gkfn clw/fHosf]; lj-wfg, @)\$& cg' f/
 ; l-rt sfjf dfly Joof/ xg]/sd

!	@	#	\$
qnd ; Vof	cgbfg ; Vof	zlif\$sf]gfd	; l-rt sfjdfly Joof/ xg]/sd -?= xhf/df_
! @ # \$ % ^ & * (!) !! !@	!! !@ !# !\$-#-!!) !% !^ !& !* *! *@ *# (%-#-%\$)	>L % dxf/fhflw/fh, /fhkl/jf/ tyf /fhb/af/ /fhkl/ib\ ; #b ; jfr cbfnt cVtof/ b?kofj cg' gwfg cfofj dxfn\yf k/Lifssf]lj efu nf\$; jf cfofj lgj ff-g cfofj cy{dgqfno-cfgtl/s COf eQnfgl cy{dgqfno-j}z COf eQnfgl -axklflo_ cy{dgqfno-j}z COf eQnfgl -laklflo_ cy{dgqfno lj lj w-b08 hl/j fgf lkmtf{ hDdf	

cg! rL- @
 -bkrf @ ; # ; DalGwt_
 ; l-rt sfjfaf6 vr{xbg}/sd

!	@	#	\$	%	^
cmd ; Vof	cgbfg ; Vof	zlif\$sf]gfd	; fwf/Of vr{kb lj lgoft]ht /sd -?=>xhf/df_	lj sf; vr{kb lj lgoft]ht /sd -?=>xhf/df_	hDdf lj lgoft]ht /sd -?=>xhf/df_
!	!#	; #b			
@	!\$	cbfnt			
#	!%	cIVtof/ b?kof] cg! Gwfg cfof]			
\$!^	dxfn]yf k/Llfssf]lj efu			
%	!&	nf\$;]f cfof]			
^	!*	lgj ffg cfof]			
&	!(dxfofoflwj Qmfsf]sfof]o			
*	@)	Gofo kl/ifb\			
(@%	k]wfgdGqlsf]sfof]o			
!)	#)	dGqkl/ifb			
!!	#%	cy{dGqfno			
!@	#*	pBf]j flOfHo tyf ckl't{dGqfno			
!#	#(sfgG, Gofo tyf ; #blo Joj :yf dGqfno			
!\$	\$(s]if tyf ; xsf/L dGqfno			
!%	\$(uX dGqfno			
!^	\$(hg; Vof tyf jftfj /Of dGqfno			
!&	\$(hn;]t dGqfno			
!*	\$(ef]ts of]hgf tyf lgdf]f dGqfno			
!(\$(; s]t, koG tyf gful/s p•og dGqfno			
@)	%)	k//fi6«dGqfno			
@!	%%	eld; wf/ tyf Joj :yf dGqfno			
@@	%^	dlxf, afnafnsf tyf ; dfh s]NofOf dGqfno			
@#	%*	/lff dGqfno			
@\$	%(jg tyf e-; AfOf dGqfno			
@%	^!	lj 1fg tyf klj lw dGqfno			
@^	^%	lzlff tyf v]hsb dGqfno			
@&	^^	; fdfGo kzf; g dGqfno			
@*	^&	; rgf tyf ; #f/ dGqfno			
@(^(:yfglo lj sf; dGqfno			
#)	&)	:jf:Yo dGqfno			
#!	&!	>d tyf oftoft Joj :yf dGqfno			
#@	&@	/fli6 of]hgf cfof]sf]; l-rj fno			
##	*^	cy{dGqfno-nufgl j]]zs ; :yfx?			
#\$	*&	cy{dGqfno-nufgl ; fj h]gs ; :yfg			
#%	(%	cy{dGqfno-lj lj w			
		hDdf			

:jl:t>l lul//fhrqmr8fdl0f g/gf/fo0f]ofib lj lw lj?bfj nl lj /fhdfg dfgf]gt jL/00dfnf dx00dfnf k/d g]kfnk]kfe:s/ cf]hl:j /fh6o k/d uf]j do t]h:j l lqej gk]ft6q>lkb k/d p]llj n sllt 6o g]kfn>lkb k/d k]j]Hj n g]kfnf/f k/d klj q 6/fdk\$ k/d dxuf]j do ; k]k]t jL/00k]ft6qef:s/ k/d Hof]td6 ; ljVoft lqz]Qnk\$ k/d ; k] ; 4 k]n uf]vfb]l]f0fafx'k/d]fwklt clt/yl k/d ; 0]fwklt >l >l >l >l >ld6dx/f]fhflw/fh 1fg]b]jL/ lj qmd zfxb] b] fgfd\ ; bf ; d/lj hlogfd\.

/fi6«C0f p7fpg]clwsf/sf]Jo] :yf ug{ag\$]c]wfbz

k]tfjg]M cfly\$ jif{@)%(^) sf]lgldQ >l % sf] ; /sf/sf]cy{ ; Da6wl k]tfjx?nf0{ sf0f]j og ug{ >l % sf] ; /sf/n] /fi6«C0f p7fpg ; Sg] clwsf/sf] Jo] :yf ug{ jf-5glo ePsf]h]

>l % dx/f]fhflw/fh 1fg]b]jL/ lj qmd zfxb]af6 g]kfn clw/f]Hosf] ; ljwfg, @)\$& sf]wf/f &@ cg' f/ of]c]wfbz hf/l u/l a\$; \$f\$.

! = ; H]fkt gfd / k]f/DeM!_ o ; c]wfbzsf] gfd æ/fi6«C0f p7fpg] c]wfbz, @)%(@ /x\$]f\$.

-@_ of]c]wfbz t/]t k]f/De xg\$.

@ = /fi6«C0f p7fpg] clwsf/M -!_ cfly\$ jif{@)%(^) sf]lgldQ >l % sf] ; /sf/sf]cy{ ; Da6wl k]tfjx?nf0{ sf0f]j og ug{ >l % sf] ; /sf/n] cfly\$ jif{@)%*% (sf]c]G]odf cf]e/8k6 jfkt ltg{af]L /sd / c6o ltg{af]L /sddf yk ?=!@,))))) .- -afx|c/a ?k]f]F df ga9g]u/l Tolt ; Dd /sdsf]/fi6«C0f p7fpg ; Sg\$. o ; /l p7f0g]/fi6«C0f /sddf cfly\$ jif{@)%(^) sf]cf]e/8k6 /sd ; d] ; dfj]z xg\$.

-@_ >l % sf] ; /sf/n] cfly\$ jif{@)%*% (; Ddsf]g]kfn /fi6«a\$nf0{ ltg{af]L cf]e/8k6nf0{>l % sf] ; /sf/n] 6]h/l landf kl/oft ug{ :j]ls[t lbg ; Sg\$.

-#_ o ; bkrf adf]hd p7f0Psf /fi6«C0fsf] ; f]f Jofh eQmfgl ug{ cj lw / ; f]C0fsf]Aofhsf]b/ /fi6«C0f Pg, @)!& adf]hd xg\$.

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत वीरेन्द्रमाला महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐश्रामपट्ट परम महागौरवमय प्रदीप्त वीरेन्द्रप्रजातन्त्रभास्कर परम ज्योतिर्मय विख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम प्रदीप्त प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम ेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् दा मरविजयिनाम् ।

आर्थिक वर्ष २०५९।६० को ेवा र कार्यहरुको लागि ञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्न र विनियोजन गर्न व्यवस्था गर्न बनेको अध्यादेश

प्रस्तावना: आर्थिक वर्ष २०५९।६० को ेवा र कार्यहरुको लागि ञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने अधिकार दिन र े रकम विनियोजन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट नेपाल अधिराज्यको विधान, २०४७ को धारा ७२ अनु १८ को अध्यादेश जारी गरी बनेकोछ ।

१. क्षिप्त नाम: य अध्यादेशको नाम “विनियोजन अध्यादेश, २०५९” रहेकोछ ।
२. आर्थिक वर्ष २०५९।६० को निमित्त ञ्चित कोषबाट खर्च गर्ने अधिकार: आर्थिक वर्ष २०५९।६० को निमित्त अनु चूची-१ बमोजिम ञ्चित कोषमाथि व्ययभार हुने रकम बाहेक अनु चूची -२ को महल ३ मा उल्लेख गरिएका निकाय, मन्त्रालय तथा चिवालयले गर्ने ेवा र कार्यहरुका निमित्त ेही अनु चूचीको महल ४ को ाधारण खर्चको र महल ५ को विका खर्चको रकम महल ६ मा उल्लिखित जम्मा रु.७८,६५,६९,५५,०००।-(अठहत्तर अरब पैँ ट्टी करोड उनान् त्तरी लाख पचपन्न हजार रुपैयाँ) मा नबढाई निर्दिष्ट गरिए बमोजिम ञ्चित कोषबाट खर्च गर्न किनेछ ।
३. विनियोजन: (१) यो ऐनद्वारा ञ्चित कोषबाट खर्च गर्न अधिकार दिइएको रकम आर्थिक वर्ष २०५९।६० को निमित्त अनु चूची-२ को महल ३ मा उल्लेख गरिएका निकाय, मन्त्रालय तथा चिवालयले गर्ने ेवा र कार्यहरुको निमित्त विनियोजन गरिनेछ ।
(२) उपदफा (१) मा जुन कुँ कुरा लेखिएको भएतापनि अनु चूची-२ को महल ३ मा उल्लेख गरिएका निकाय, मन्त्रालय तथा चिवालयले गर्ने ेवा र कार्यहरुको निमित्त

विनियोजन गरेको रकममध्ये कुनैमा बचत हुने र कुनैमा नपुग हुने देखिन आएमा श्री ५ को रकारले बचत हुने शीर्षकबाट नपुग हुने शीर्षकमा रकम ार्न कनेछ । य री ार्दा एक शीर्षकबाट े शीर्षकको जम्मा रकमको दश प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कुनै एक वा एक भन्दा बढी शीर्षकहरुबाट अर्को एक वा एक भन्दा बढी शीर्षकहरुमा रकम ार्न तथा निका ा र खर्च जनाउन किनेछ । विका खर्च तर्फ विनियोजित रकम ाधारण खर्च तर्फ ार्न किने छैन ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुन कुै कुरा लेखिएको भएतापनि अनुदान ंख्या ८६ देखि ९५ म्म विनियोजन भएको रकम अनुदान ंख्या ११ देखि ९५ म्मको जुन जुन अनुदान ंख्यामा निका ा र खर्च हुने हो ोही अनुदान ंख्यामा जति कुै रकम ार्न तथा निका ा र खर्च जनाउन बाधा पर्ने छैन ।

अनुची- १
(दफा २ ग म्बन्धित)
नेपाल अधिराज्यको विधान, २०४७ अनु १८
ञ्चित कोष माथि व्ययभार हुने रकम

१	२	३	४
क्रम ख्या	अनुदान ख्या	शीर्षकको नाम	ञ्चित कोषमाथि व्ययभार हुने रकम (रु. हजारमा)
१	११	श्री ५ महाराजाधिराज, राजपरिवार तथा राजदरबार	३८७९००
२	१२	राजपरिषद्	९१५४
३	१३	द	४८९५
४	१४-३-११०	वोच्च अदालत	४४९००
५	१५	अख्तियार दुरुपयोग अनुन्धान आयोग	१४७९०
६	१६	महालेखा परीक्षकको विभाग	५६५२१
७	१७	लोक सेवा आयोग	५२८३०
८	१८	निर्वाचन आयोग	५४६८८२
९	८१	अर्थ मन्त्रालय-आन्तरिक ऋण भुक्तानी	७७३४५०६
१०	८२	अर्थ मन्त्रालय-वैदेशिक ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	५९३६९७५
११	८३	अर्थ मन्त्रालय-वैदेशिक ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	२६७५९८८
१२	९५-३-५४०	अर्थ मन्त्रालय विविध-दण्ड जरिवाना फिर्ता	२५००
		जम्मा	१७४६७८४१

अनुची- २
(दफा २ गे म्बन्धित)
ञ्चित कोषबाट खर्च हुने रकम

१	२	३	४	५	६
क्रम ख्या	अनुदान ख्या	शीर्षकको नाम	ाधारण खर्चतर्फ विनियोजित रकम (रु.हजारमा)	विका खर्चतर्फ विनियोजित रकम (रु.हजारमा)	जम्मा विनियोजित रकम (रु.हजारमा)
१	१३	द	१९५०६४	०	१९५०६४
२	१४	अदालत	४०३८३५	६३५७१	४६७४०६
३	१५	अख्तियार दुरुपयोग अनु न्धान आयोग	०	२६७५	२६७५
४	१६	महालेखा परीक्षकको विभाग	०	२२२७९	२२२७९
५	१७	लोक सेवा आयोग	०	४६३५	४६३५
६	१८	निर्वाचन आयोग	१२०००	०	१२०००
७	१९	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	८४०१५	५७३८	८९७५३
८	२०	न्याय परिषद्	५७२०	०	५७२०
९	२५	प्रधानमन्त्रीको कार्यालय	१४०२१	०	१४०२१
१०	३०	मन्त्रिपरिषद्	५०५७६	०	५०५७६
११	३५	अर्थ मन्त्रालय	४८२९१५	६३४२०७	१११७१२२
१२	३८	उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	२६०५८७	१०३७३७३	१२९७९६०
१३	३९	कानून, न्याय तथा दीय व्यवस्था मन्त्रालय	२२४७२	२८७१	२५३४३
१४	४०	कृषि तथा हकारी मन्त्रालय	१६६७९४	२२५६७३२	२४२३५२६
१५	४५	गृह मन्त्रालय	७४४१९७९	९३९२०	७५३५८९९
१६	४६	जन ख्या तथा वातावरण मन्त्रालय	९२९०	३३२४९	४२५३९
१७	४७	जल ोत मन्त्रालय	२७००८४	३०३८५९८	३३०८६८२
१८	४८	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	४५०५४४	७००४६९५	७४५५२३९
१९	४९	स्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	१०४००५	५३३७२३	६३७७२८
२०	५०	परराष्ट्र मन्त्रालय	९८१७०१	०	९८१७०१
२१	५५	भूमि धार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	३८००२८	२९९२७२	६७९३००
२२	५६	महिला, बालबालिका तथा माज कल्याण मन्त्रालय	६१३६०	१८८५८८	२४९९४८
२३	५८	रक्षा मन्त्रालय	७२८२४९६	०	७२८२४९६
२४	५९	वन तथा भू- रक्षण मन्त्रालय	१०१८२५४	६२५८२०	१६४४०७४
२५	६१	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	२६६९२	४५५२८७	४८१९७९
२६	६५	शिक्षा तथा खेलकूद मन्त्रालय	११०५५६११	३३४६८१०	१४४०२४२१
२७	६६	ामान्य प्रशा न मन्त्रालय	४३६३४	१२००६	५५६४०
२८	६७	ूचना तथा चार मन्त्रालय	९१७९१२	१३७१७४	१०५५०८६
२९	६९	स्थानीय विका मन्त्रालय	६४१३५४	५०७२५४७	५७१३९०१
३०	७०	स्वास्थ्य मन्त्रालय	२१७०५१८	२७०१८९८	४८७२४१६
३१	७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	४७९२९	६६२८९	११४२१८
३२	७२	राष्ट्रिय योजना आयोगको चिवालय	८५६३०	२४५१००	३३०७३०
३३	८६	अर्थ मन्त्रालय-लगानी वैदेशिक स्थाहर	३७५००	०	३७५००
३४	८७	अर्थ मन्त्रालय-लगानी र्वजनिक स्थान	०	८१०८४६५	८१०८४६५
३५	९५	अर्थ मन्त्रालय-विविध	५२५२७६०	२६८६१५३	७९३८९१३
		जम्मा	३९९७७२८०	३८६७९६७५	७८६५६९५५

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत वीरेन्द्रमाला महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐश्रामपट्ट परम महागौरवमय प्रदीप्त वीरेन्द्रप्रजातन्त्रभास्कर परम ज्योतिर्मय विख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम प्रदीप्त प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् दा मरविजयिनाम् ।

राष्ट्र ऋण उठाउने अधिकारको व्यवस्था गर्न बनेको अध्यादेश

प्रस्तावना: आर्थिक वर्ष २०५९।६० को निमित्त श्री ५ को सरकारको अर्थ मन्त्री प्रस्तावहरूलाई कार्यान्वयन गर्न श्री ५ को सरकारले राष्ट्र ऋण उठाउन बनेको अधिकारको व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट नेपाल अधिराज्यको विधान, २०४७ को धारा ७२ अनुसार यो अध्यादेश जारी गरी बनेकोछ ।

१. क्षिप्त नाम र प्रारम्भ:(१) यो अध्यादेशको नाम “राष्ट्र ऋण उठाउने अध्यादेश, २०५९” रहेकोछ ।

(२) यो अध्यादेश तुरन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. राष्ट्र ऋण उठाउने अधिकार: (१) आर्थिक वर्ष २०५९।६० को निमित्त श्री ५ को सरकारको अर्थ मन्त्री प्रस्तावहरूलाई कार्यान्वयन गर्न श्री ५ को सरकारले आर्थिक वर्ष २०५८।५९ को अन्त्यमा ओभरड्राफ्ट वापत तिर्न बाँकी रकम र अन्य तिर्न बाँकी रकममा थप रु.१२,००,००,००,०००।- (बाह्र अरब रुपैयाँ) मा नबढ्ने गरी त्यति रकमको राष्ट्र ऋण उठाउन बनेकोछ । यो उठाइने राष्ट्र ऋण रकममा आर्थिक वर्ष २०५९।६० को ओभरड्राफ्ट रकम मेटावार्थ मावेश हुनेछ ।

(२) श्री ५ को सरकारले आर्थिक वर्ष २०५८।५९ सम्मको नेपाल राष्ट्र बैंकलाई तिर्न बाँकी ओभरड्राफ्टलाई श्री ५ को सरकारले ट्रेजरी बिलमा परिणत गर्न स्वीकृति दिन बनेकोछ ।

(३) यो अध्यादेश बमोजिम उठाइएका राष्ट्र ऋणको ब्याज भुक्तानी गर्ने अवधि र राष्ट्र ऋणको ब्याजको दर राष्ट्र ऋण ऐन, २०१७ बमोजिम हुनेछ ।

:jl:t>l lul//fhrqmr8fdl0f g/gf/fo0f]oflb lj ljw lj?bfj nl lj /fhdfg
dfgf]gt j l/ubdfnf dxubdfnf k/d g]kfnk}fkef:s/ cf]hl:j /fh6o k/d
uf]j do t]h:j l qef]gk]hft6q>lkb k/d p]llj n slt6o g]kfn>lkb k/d
k f]llj n g]kfn t f / f k/d klj q 6 / fdk6 k/d dx fuf]j do ; k]lkt
j l/ubk]hft6qef:s/ k/d Hof]t66 ; lj Voft lqz l Qnk6 k/d ; k] ; 4 k]n
uf]vfb l l f0fafx'k/dflwkl t clt / yl k/d ; g]flwkl t >l >l >l >l
>ld6dx f / fhflw / fh 1fg]b]j l / lj qnd zfbx] b] fgfd\ ; bf ; d / lj hlogfd\

>l % sf] ; /sf/sf]cy{ ; Da6wl k}tfj nf0{sfof6j og ug{ag6f] c]wfb}z

k}tfjgf M >l % sf] ; /sf/sf]cy{ ; Da6wl k}tfj x?nf0{sfof6j og ug{s}xl
dx; h, s/, kf], zNs / b:t/ nufpg, nuf0{/fv6f]hf0{rfn"/fv6 j f x]km] ug{
tyf /fhZj k}f; g ; Da6wl k}lnt sfg6nf0{ ; 6f]wg ; d] ug{t]sf n cfj Zos
ePsf] / xfn ; #bsf]clwj }zg gePsf]h]

>l % dx f / fhflw / fh 1fg]b]j l / lj qnd zfbx] j f6 g]kfn clw / fhosf]
; lj wfg, @) \$ & sf]wf / f & @ cg; f / of]c]wfb}z hf / L u / L j S; }f} .

!= ; Hfkt gfd / kf / De M-!_ o; c]wfb}zsf]gfd 6cfly\$ c]wfb}z, @)% (6
/ x}f} .

-@_ of]c]wfb}zsf]bkrf !, @, #, \$, %, ^, (, !& sf]pkbkrf -!_,
bkrf @! / @@ @)% (; fn cfiff9 @\$ ut]v / c6o bkrfx? @)% (; fn
>fj of ! ut]v kf / De xg}g\

@= **e+f/ dx; h** M-!_ lj bžj f6 gkfn clw/fHoleq k7f/L xg]dfn j :tx?df cg'; ĤL-! adf]hd e+f/ dx; h -; fwf/Of e6; f/ dx; h / yk e+f/ dx; h _ nuf0g]/ c; h pk/ ul/g5 .

-@_ gkfn clw/fHoaf6 lj bždf lgsf; L xg] dfn j :tx?df cg'; ĤL-@ adf]hd e+f/ dx; h nuf0g]/ c; h pk/ ul/g5 .

#= **lgsf; L ; Jf zNs** Mcfly\$ j if{@}%(^) df cfly\$ Pq, @)%* adf]hd lgsf; L ; Jf zNs nuf0g]/ c; h pk/ ul/g5 .

\$= **s[lif ; wf/ zNs** Mcfly\$ Pq, @)%* sf]cg'; ĤL-! sf]bkrf !* df p]Nnlvt dfnj :t'k7f/L x6f k7f/L dNodf bz kl'tztsf b/n]s[lif ; wf/ zNs nuf0{c; h pk/ ul/g5 .

t/ To:tf dfnj :tx?sf]k7f/L x6f e6; f/ dx; h nflg]/x5 eg] To:tf]k7f/Ldf s[lif ; wf/ zNs nflg]5q .

%= **wkfg tyf dlb/f b:t7** M-!_ cfly\$ j if{@}%(^) df r7f, dlb/f, lj o/ cflbsf]pTkfbg tyf k7f/Ldf b7fo adf]hd b:t7 nuf0g]/ c; h pk/ ul/g5 .

-s_ :j bžL r7f klt lvNnldf b0{k}f .

-v_ lj bžL r7f klt lvNnldf kfF k}f .

-u_ l; uf/ klt lvNnldf bz k}f .

-3_ @%,#) / \$) o=kl= zIQmsf]:j bžL j f]na6bl dlb/f klt Pn=kl= ln6/df bz ?k0fF.

-a_ %% / ^% o=kl= zIQmsf]:j bžL j f]na6bl dlb/f klt Pn=kl= ln6/df kfF ?k0f .

-r_ :j bžL lj o/ klt ln6/df Ps ?k0fF

-5_ lj bžL dlb/f klt j f]n / Sofgdf al; ?k0fF.

-h_ lj bẏl lj o/, j f0g, :ofDkḡ, z7l / o:t}kmd06ḡ
klqmfaf6 pTkflbt cNsfxn sd ePsf kḡ
kbfy{klt jfn / Sofgdf kfF ?kḡfF.
t/ lj bẏdf ul/Psf]lgsf;L / j08ḡ
jḡ/ xfp; tyf s/dQm k; njf6 xg]laqmdf
o:tf]b:t/ nflg]5ḡ .

-@_ pkbkrf -!_ adf]hd c; h ePsf]b:t/ :jf:Yo s/ sf]fdf
hDdf u/L To; sf]lglZrt /sd Sofḡ; /, lfo/fu tyf o:t}cḡo /f]usf]
/f]syfd tyf pkrf/ sfodf vr{ul/gḡ .

^= **dlb/f lgoḡq0f ;]f b:t/ M!** cfly\$ jif{@)%(^) df ; a}k\$ /sf
dlb/fsf]pTkfbg jf k7f/Ldf klt Pn=kl= ln6/ Ps ?kḡfFtyf j f0g /
lj o/sf]pTkfbg jf k7f/Ldf qmdzMkltln6/ krf; k}f / kRrl; k}f
dlb/f lgoḡq0f ;]f b:t/ nuf0{c; h pk/ ul/gḡ .

t/ lj bẏdf ul/Psf]lgsf;L / j08ḡ jḡ/ xfp; tyf s/dQm
k; njf6 xg]laqmdf o:tf]b:t/ nflg]5ḡ .

-@_ pkbkrf -!_ adf]hd c; h ePsf]b:t/ dlb/f lgoḡq0f ;]f
b:t/ sf]fdf hDdf u/L ; f]/sd cjw dlb/f lgoḡq0f ug]sfodf vr{
ul/gḡ .

t/ o:tf]/sdsf]bz kltzt; Dd /sd cḡtl/s /fhZj lj efu /
; f]lj efu cḡtu{sf sfofox?sf]kzf; lgs tyf eflts ; wf/sf sfodf
vr{ug{; lsgḡ .

-#_ sf]fsf]lx; fj lsf]sf]n]yf k/Llf0f dxfn]yf k/Llfsaf6
u/fpg' kgḡ .

&= **rnlrq ljsf; zNs** M!_ cfly\$ jif{@)%(^) df cfly\$ Pḡ, @)%* sf]
cg'; rL-% adf]hd rnlrq ljsf; zNs nuf0g]/ c; h pk/ ul/gḡ .

-@_ pkbkrf -!_ df hg; ḡ}s/f n]vPsf]ePtfklg cfly\$ Pḡ,
@)%* sf]cg'; rL-% sf]bkrf \$ sf]; 6ḡf b}fosf]bkrf \$ /flPsf] M

æ\$= cf=j)%(.^) df rnlrq ljsf; zNssf]blgs Gogtd b/
; a}>0flsf]sh l; 6 lfdtfsf]cfwf/df c; h xg]hDdf rnlrq ljsf;
zNssf]al; k|tzt n]xg]/sd a/fa/ sfod ul/Psf\$.Æ

*= **; j f/L ; fwq s/** Mcfly\$ j if{@)%(.^) df cfly\$ Pq, @)%* sf]
cg; rL-& adf]hd ; j f/L ; fwq s/ nuf0g]/ c; h pk/ ul/g\$.

(= **/lhi6zg b:t7, ;]f b:t7 / 3/hluf /f\$sf b:t7** Mcfly\$ j if{@)%(.^)
df cfly\$ Pq, @)%* sf]cg; rL-* adf]hd /lhi6zg b:t7, ;]f b:t7/
/ 3/hluf /f\$sf b:t7 nuf0g]/ c; h pk/ ul/g\$.

!)= **:yfglo ljsf; zNs** Mcfly\$ j if{@)%(.^) df cfly\$ Pq, @)%*
adf]hd :yfglo ljsfz zNs nuf0{c; h pk/ ul/g\$.

!!= **k p7f0f lgo6q0f zNs** Mcfly\$ j if{@)%(.^) df cfly\$ Pq, @)%*
adf]hd k p7f0f lgo6q0f zNs nuf0{c; h pk/ ul/g\$.

!@= **6]nkrfh ; j fldTj zNs** Mcfly\$ j if{@)%(.^) df cfly\$ Pq, @)%*
adf]hd 6]nkrfh ; j fldTj zNs nuf0{c; h pk/ ul/g\$.

!#= **ko6g ;]f zNs** Mcfly\$ j if{@)%(.^) df cfly\$ Pq, @)%* sf]
cg; rL-(adf]hd ko6g ;]f zNs nuf0g]/ c; h pk/ ul/g\$.

!\$= **u|dl0f lzlff ljsf; zNs** Mcfly\$ j if{@)%(.^) df cfly\$ Pq, @)%*
adf]hd u|dl0f lzlff ljsf; zNs nuf0{c; h pk/ ul/g\$.

!%= **cfsl:ds nfe s/** Mcfly\$ j if{@)%(.^) df lr7Xf, pkxf/, k/:sf/
lhtf]l tyf c6o sg}klg cfsl:ds nfe j fktst]gub eQmfgldf / lh6; l
eP k|nt j hf/ dNo sfod u/l ; f]j fkt xg]eQmfgldf eQmfgls}
cj :yfdf eQmfglstff]eQmfgl /sdsf]kRrl; k|tztstf b/n]cfsl:ds
nfe s/ s6[u/l k6w|lbgleq cf6tl/s /fhZj sfofhodf bflvnf
ug[kg\$. o; /l bflvnf gu/df j flif\$ k6w|k|tztstf b/n]zNs nuf0{
c; h pk/ ul/g\$. o; /l nfu\$]s/ / zNs bflvnf gePdf ; /sf/l
j f6l ; /x eQmfglstff]f eQmfgl kfpg]JolQmj f6 c; h pk/ ul/g\$.

!^= **Sofl; gf]/f]N6L** M-!_ cfly\$ j if{@)%(.^) df gkfn clw/fHodf /x\$
Sofl; gfh]j flif\$ Ps s/f\$ k]t; nfv ?køF/f]N6L ItgKg\$.

-@_ pkbkrf -!_ adf]hd Sofl; gfh]ItgKg]j flif\$ /f]N6L j fkt
df; s bdf; fxln]xg cfp] /sd k]o\$ dxgf ; dfkt ePsf]kGw|
lbgleg ; DalGwt cftl/s /fhZj sfodf aemfpg' kg\$.

-#_ pkbkrf -@_ adf]hdsf]Dofbleq /f]N6L gaemfpg]Sofl; gfh]f0{
j flif\$ kGw|k]tztstf b/n]zNs ; d] nuf0{/f]N6L /sd c; h pk/ ug{
kg\$. tlj dxgf; Dd klj j f]L /f]N6L / zNs gaemfpg]Sofl; gfh]f0{
s/ clws[n]aGb ug{cfb} lbg ; Sg\$.

-\$_ o; bkrf adf]hd c; h pk/ ugKg]/f]N6L / zNs ; /sf/L
af]L ; /x c; h pk/ ul/g\$.

!&= **ljz]f zNs** M-!_ lj b]j f6 gkfn clw/fHodf k]f/L xg]dfnj :tx?df
eG; f/ k]f]hgsf]nflu sfod ePsf]dNodf b]fosf b/n]xg]/sd lj z]f
zNs j fkt eG; f/ laGb}nuf0{c; h pk/ ul/g\$ M

-s_ kfF k]tzt; Dd eG; f/ dx; h c; h xg]
dfnj :tdf df]hsf]Ps k]tzt / ; f]eGbf a9L
eG; f/ dx; h c; h xg]dfnj :tdf df]hsf]tlj
k]tzt .

t/,-

-!_ kRrl; k]tzt eGbf a9L eG; f/ dx; h
nflg] efu *& c]tu{sf ; jf/L
; fwgx?sf]dNodf bz k]tzt]lj z]f
zNs nflg\$.

-@_ ; f9]b0{k]tzt j f ; f]eGbf sd eG; f/
dx; h c; h xg]dfnj :tsf]xsdf lj z]f
zNs nflg]5\$.

-v_ k0h, l8h / dl6[h afx\$ kl/df0fflds b/df
eG; f/ dx; h nllg]cGo dfnj :tdf dfrhsf]tlg
kltzt .

-u_ cfly\$ P0, @)%* sf]cg'; Rl-! sf]bkrf ! sf]
zlf\$ @&!)=!!=@ sf]k0h, @&!)=!!=& sf]
l8h / @&!)=!!=% sf]dl6[h]df klt ln6/
Ps ?k0fF.

-@_ JolQm bDkQL jf kl/jf/, ; #7t ; :yf, sDkgl, ; femf/L kmd{
tyf c:yfol jfl; Gbfnf0{ltglx?sf]cfos/ k0hngsf]nflu sfod xg]
lgwf{0f of]o cfodf tlG kltztsf b/n]xg]/sd ljzif zNs nuf0{
cfos/ c; h ubf\$}; dodf c; h pk/ ul/g5 . cfos/ P0, @)%* sf]
bkrf (\$ adf]hd rfn"cfly\$ jif\$]s/ ls:tfj Gbldf aemf0f of]zNs
; d] clud ls:tfaGblsf]?kdf j'emfpg'kg5 .

t/ cfos/ P0, @)%* sf]cg'; Rl-! sf]bkrf ! sf]pkbkrf -!
sf]v08 -s_ / -v_ jf pkbkrf -@_ sf]v08 -s_ / -v_ adf]hd dfq
cfos/ nllg]/ ; fxl P0sf]cg'; Rl-! sf]bkrf ! sf]pkbkrf -& / -!)_
adf]hd cfos/ nllg]s/btfnf0{o:tf]zNs nllg]50 .

-#_ pkbkrf -!_ / -@_ adf]hd ltg[kg]ljzif zNs Ps cfk; df
ldnfg ug{kf0g]50 .

!* = **b7; #f/ ; jf b:t7** Mcfly\$ jif(@)%(^) df cfly\$ P0, @)%* adf]hd
b7; #f/ ; jf b:t7/ nuf0{c; h pk/ ul/g5 .

!(= **b/ 36fpg jf 5% lbg ; Sg]** MkrInt sfg0df hg; S)s/f n]MPsf]
ePtfklg >l % sf] ; /sf/n]cfjZostfg; f/ g]kn /fhkqdf ; Rgf
k\$zfg u/L o; P0 / krlnt sfg0 adf]hd nuf0Psf b:t7, zNs,
dx; h / s/sf]b/ 36fpg jf To:tf]b:t7, zNs, dx; h / s/ cflzs jf
k0f?kdf 5% lbg ; Sg5 .

@) = **dlo clej [4 s/ P0, @)%e df ; zfyg** M dlo clej [4 s/ P0, @)%@
sf]-

-!_ bkrf @ sf]v08 -g_ sf]; 6[bxfosf]v08 ægÆ /flvPsf]5 M
æ-g_ æs/ clws[tÆ eGgn]o; Pðsf]kðf]hgsf]flu >l % sf]
; /sf/n]lgoQm u/ðf]s/ clws[t, kðv s/ clws[t /
kðv s/ kðf; s ; Demg'k5{/ ; f]zAbn]lj efusf zfvf
clws[t, lgbz s / pk-dxflgbz s jf o; Pð adf]hd s/
clws[t]sf]clwsf/ kðf]u ug{kfpg]u/l >l % sf]; /sf/n]
tfðsf]cGö sg}clws[t ; d]nf0{hgfp]g] .Æ

-@_ bkrf & sf]pkbkrf -!_ sf]; 6[bxfosf]pkbkrf -!_ /flvPsf]5M
æ-!_ o; Pð adf]hd nflg]s/sf]b/ b; k|tztsf]Psn
b/ xg] .Æ

-#_ bkrf !! sf]pkbkrf -!_ sf]v08 -3_ kl5 bxfosf]v08 -3!_
ylkPsf]5 M
æ-3!_ nuftf/ Ps j if{ Dd zGö lj j /Of lbg]j f lj j /Of
g}glb0{a; ðf s/bftf ePdf,Æ

-\$_ bkrf !@ kl5 bxfosf]bkrf !@s= ylkPsf]5 M
æ!@s=sf7sf]sf/fðf/df s/ nflg]dNoM -!_ /fli60 jgsf]sf7
lnnfdl, 5fðkhl{ j f lr/fg cfbz kfPsf]; dod]Wb]hg
klxn]xG5, ; f]; dodf To:tf]sf7sf]/fðN6L /sddf zt
k|tzt yk u/l xg cfp]g]/sddf s/ nuf0{c; hpk/
ul/g] .

-@_ lghl cfj fbl, lghl j g j f ; fdbflos jgsf]
sf7 Jofkfl/s kðf]hgsf]flu laqm u/ðf /fðN6L gnflg]
eP klg pkbkrf -!_ df Joj :yf eP adf]hd /fli60 jgsf]
sf7 ; /x g}s/ nflg] .

-#_ pkbkrf -!_ / -@_ df hg; s}s/f n]vPsf]eP
tfklg /fðN6L dModf ztk|tzt yk u/l xg cfp]g]

/sdeGbf Innfdl /sd a9l ePdf Innfdl /sddf g}s/
nfllg\$.

-\$_ btf{ePsf]JolQm]pkbknf -!_, -@_ / -#_
adf]hd lt/\$f]s/ s6[ug{kfpg\$.Æ

-%_ bknf !\$ sf]-

-s_ pkbknf -!_ df bxfosf]k|taGwflds j fSofz ylkPsf\$ M

æt/ bz nfv ?køfEGbf a9lsf]j flif\$ sf/faf/ ug]
JolQm]btf{gePsf]ePklg cf^gf]gfd, 7ufgf tyf
:yfol n]yf gDa/ pNn] u/l l; nl; n]f/ gDa/ ; lxtsf]
lahs hf/l ug{kf\$.Æ

-v_ pkbknf -#_ kl5 bxfosf]pkbknf -\$_ ylkPsf]5 M

æ-\$_ Jofkl/s kpf]ngsf]flu bz xhf/ ?køfEGbf
a9lsf]s/ nflg]j:t'jf ;]f v/lb ug]btf{ePsf]
JolQm; # v/lb u/l lj hs lng'kg\$. o:tf]dfn; fdfg
9]fgl ubf{v/lb lj hs ; fydf /x\$]xg'kg\$.Æ

-^_ bknf !* sf]pkbknf -!_ df /x\$] æs/ clws[t ; dlfa eG]
zAbx? kl5 æjf xhfsj f6 /hi6k u/LÆ eG]zAbx? ylkPsf
5g\

-&_ bknf @% sf]pkbknf -!_ kl5 bxfosf]pkbknf -!s=_ ylkPsf]5M

æ-!s=_ pkbknf -!_ df hg; }s}'f n]vPsf]eP tfklg
s6g]ts lgsfo jf JolQm]s/ nflg]j:t'jf
;]f v/lb ubf{Ps k6sdf Ps xhf/ kfF; o
?køfEGbf sdsf]v/lbdf s/ lkmtf{ul/g]5g .Æ

-*_ bknf @^ sf]pkbknf -@_ sf]; 6[bxfosf]pkbknf -@_ /flvPsf\$ M

æ@_ pkbkmf -!_ sf]kpf]hgsf]nflu Aofhsf]b/ j flif\$
kGw|k|tzt xg\$.Æ

-(_ bkmf @(sf]pkbkmf -!_ sf]v08 -u_ sf]; \$f bxfosf]v08 -u_ /flvPsf\$ M

æ-u_ bkmf !\$ sf]pkbkmf -!_ / -\$_ sf]Joj:yf
pNn3g u/df k|o\$ k6s kfF xhf/ ?kdf
hl/jfgf u/l nflu]s/ ; d] c; h ul/g\$.Æ

-!)_ bkmf # \$ kl5 bxfosf]bkmf # \$s= ylkPsf]5 M

æ#\$s= ljz]f1sf];]f lng ; Sg]M>L % sf]; /sf/n]s/ k/Lif
; DaGwl sfo\$]nflu ; DaGwt ljz]f1sf];]f lng ; Sg\$
/ o:tf ljz]f1sf ; DaGwdf bkmf #& df pNnlvt
; /sf/L uf]otf ; DaGwl Joj:yf nfu"xg\$.Æ

-!!_ cg'; 'L-! / @ sf]; \$f bxfosf cg'; 'L-! / @ /flvPsf 5gM

æcg'; 'L-!
-bkmf % sf]pkbkmf -#_ ; u ; DaGwt_
s/ 5' xg]j:t' tyf ;]fx?

; dX ! M cfwf/e't s[if pTkfbgx?

- s_ wfg, rfdn, uxF, ds} hf} sf]f], kmk/ , bnxg , bfn , lk7f]
; hl, luø\, rgf, af\$L, s]fpm l; dl tyf o:t}vfBf]gsf]?kdf
kpf]u xg]cfwf/e't ckzf]wt s[if pTkfbgx? / Itgsf]cjz]f,
- v_ xl/of]tyf tfhf ; fu; AhL, tfhf kmkmth, tfhf kmth, sGbdh tyf
kmkmth, t/sf/L / sGbdhsf]?kdf kpf]u xg]tfhf tyf ckzf]wt
s[if pTkfbgx? -xfon, /16/06, af/, u]6xpf; , Sof^6/of j f o:t}
c6o ; :yfn]ug]cfl't{afx\$_,
- u_ ckzf]wt gub]fnl -h:t}pv', skf; , cn]L, cbj f / ; 7f]; gkf6,
ls; fgn]laqm ug]ckzf]wt ; tl{lrofsf]kft, kfufl/s dn kpf]u

u/l ptkfbg ePsf]kdfloft cyfBS; lrof, slkmsf]uBf, e6df; ,
abfd, /fof\$]uBf, tf]Lsf]uBf, ; :o\$]uBf, ; b6Vlsf]uBf,
tlnsf]uBf_ / To; af6 lg:s\$]lkgf,

-3_ h8la6l -ltgsf]; f/ ; d]_ .

; dX @ M cfwf/e't cfjZostfsf j :tx?

-s_ ckzflwt tf]Lsf]tj,

-v_ wf/f tyf 6\$/af6 vhf ?kdf cfkl't{xg]lkpg]kfgl,

-u_ bfp/f / ufj,

-3_ d\$ltj -xj f0{06wg afx\$_,

-a_ gg .

; dX # M hLj h6t' tyf ; f\$]pkh

-s_ v; l, af\$]f, eBf, rf]L, /f6f, abj, ; w/, v/fof]/ o:t}c6o hgjf /
/ ltgsf]ckzflwt sfFf]kl/sf/x?,

-v_ uf0,{e}l, afv| / ltgsf]tfhf bW -kf:r/f08 ; d]_ tyf tfhf
bxl,

-u_ xfF, efn]tyf kfyL sv/f, 6sl{nf\$6 / o:t}c6o kfx?, ltgsf]
tfhf df; ' ckzflwt sfFf]kl/sf/x? / c08f,

-3_ tfhf jf ; \$fPsf]df5f -koflsE ul/Psf]afx\$_ .

; dX \$ Ms]if ; fdullx?

-s_ ; dX ! df pMnlvt afnl lj ?jfsf]jlp jlhg,

-v_ dn, /f; folgs dn / df6f\$]pkrf/ ; fdull,

-u_ s]if sfo6f kof]u xg]; fdf6o cf]hf/x? Mhdlg v6g]tyf ; knf
ug[xft]cf]hf/x?, xft]cf/f afx\$ emf/kft tyf sf7 sf6g]xft]
cf]hf/x?, c6gsf]uBf emfgI/ e" ; knf ug[xft]cf]hf/x?,
kzx?sf]rf/f sf6g]xft]cf]hf/x? tyf xnf6f kof]u ul/g]knfnl,

-3_ kOf{?kdf jf dVo ?kdf afnlgfnldf kof]u xg]sl6gfzs
/; fogx?,

- a_ s[lif sfođf kof]u xg]6afS6/, sM6eđ/, x]f]nēn/, kzsf]rf/f
sf6g]dlzg, y] /, df5f dfg[hfnl, df5f kfnlg]tof/L shx?,
dT:o 0Gs]đ/, * cZj zIQm; Ddsf]klDK^a; đ / ; f]sf]#) ld6/
; Ddsf]xf]h kfOk,
- r_ sv/]fn]kfgl lkpg]efBf] sv/]fsf]rNnf /fVg]afs; / c08f
/fVg]qmđ,
- 5_ kzk]flsf]bfgf / lknB; lKnd]06sf tf]sPsf kbfy{0gu]8P66 dfq .
; dX % Mcf]fwl pkrf/ / o:t}:jf:Yo ;]fx?
- s_ ; /sf/L :jfldTjdf ; #fng ePsf :jf:Yo ; #yfx?n]kđfg ug]I
lrlst; f jf zNolqmf ;]f,
- v_ dfgj /ut / dfgj /QmhGo kbfy{? / EoflS; g,
- u_ lrlst; f cg'; Gwfgdf kof]u xg]dfgj jf hgfj/sf c# tyf
t{tx?,
- 3_ kz' pkrf/ tyf dfgj lo pkrf/sf cf]fwlx? / ue{lq/f]ws ; fwgx?,
- a_ czQm / ckf# JolQm?sf]kof]u]sf]nflu dfq pkoQm xg]u/L ag\$
; fwgx?,
- r_ PS; -/]lknld / pkrf/sf]lgldQ kof]u xg]cS; Lhg UofF,
- 5_ cf]fwl pBf]u cf]k]k]7f/L jf v/lb u/]sf]cf]fwl Joj :yf lj efun]
tf]\$]f]xb; Ddsf]cf]fwlsf]sRrf kbfy{ .
; dX ^ Mlzlff
- s_ lj Bfno tyf lj Zj lj Bfnodf xg]cg'; Gwfg ; DaGWL sfo{?,
- v_ gfkrf cfhg ug]p2]o gePsf]Jofj; flos jf k]zfut tflnd jf
kgt{hul tflndx?,
- u_ lj Bfno tyf lj Zj lj Bfnox?n]kđfg ug]lzlfof ;]f .
; dX & Mlstfa, cvjf/ / dlbt ; fdulx?
- s_ k':ts, cvjf/, kqklqsf / cfj lws k\$zgx?,
- v_ cvjf/l sfuh .
; dX * M ; f#s[ts, snflds / sfnu9L ;]f

-s_ lrqsnf, dl'tsnf, jf:t'snf tyf o:t}k\$f/sf cGo x:tsnfx? /
tI; DaGwl ; Jf,

-v_ ; f:s[ts sfo\$D,

-u_ k':tsfno, ; uxfno, snf ; uxfno, lrl8of3/ tyf jg:klt pBfg
-/fli60 lgs'h_ sf]k]z zNs .

; dX (Mofq]fxs oftfoot tyf 9]fgl ;]fx?

xj f0{ofqf, u} ko6slo oftfoot -s]hsf/ afx\$ _ tyf 9]fgl ;]fx?
-cfklt{ u ; DalGwt 9]fgl ; Jf afx\$ _ .

; dX !) M]ofj ; flos jf k}zfut ; Jf

snfs/, v]hf8l, n]ys,gdGfsf/, cg]fbs, bf]fif]h]; ;yfut jf JolQmut
?kdf k}fg ug[k}zfut ; Jf .

; dX !! M cGo j:t' tyf ; Jf

!= xhfs ; Jf ->l % sf] ; /sf/af6 ; #flnt dfq_

-s_ lr7lkq, k}f tyf klnGbf kl/j xg jf x:tfGt/Of ; DaGwl ; Jf,

-v_ lr7lkq, k}f tyf klnGbf kl/j xg x:tfGt/Of ; DaGwl ; Jfsf]
nflu cfjZos kg]cGo ; Jfx?,

-u_ xhfs l6s6 .

@= ljQlo tyf jldf ; Jf .

#= a\$ gf] tyf r\$ a\$

-s_ g]kfnl gf]sf]5kf0 tyf lgisfzg,

-v_ g]kfn clw/fHo afx/af6 g]kfn clw/fHo leq xg]a\$ gf]sf]
cfklt{

-u_ r\$ a\$.

\$= ; g, rf]l

-s_ ; g, ; gsf l; Ssf / ; gsf uxgf,

-v_ rf]l, rf]lsf l; Ssf -rf]lsf cGo t}f/l j:t' / u/uxgf afx\$ _ .

%= ljBt .

^= sRrf pmg .

&= Aof6kaf6 rNg]6]kf] ltgsf]r]; ; / Aof6k .

*= j }lNks phf{s]b]sf]l; kmf/; df jfof]Uof; , ; f}z]Qm / jfo'
z]Qmaf6 phf{p]Tkfbg ug]; a}; eGq tyf pks/Ofx? .

(= xj f0]hxfh, x]h]LsK6/, bdsn, P]Dah]; .

!)= h}sf p]Tkfbgx? .

!!=eG; f/ b/aG]b]sf]efu *\$ sf clwstd % k]tzt; Dd eG; f/ dx; h
nflg]cf]B]lus d]z]g/Lx? .

!@= pmgl un]f tyf un]f]sf]pmgl wfuf]stf0{/uf0{whf0{/ agf0{.

!#= ; !'tsf]; f8L, n}ul, wf]L -dbf}f=-hgfgf_ k}fgl / uD5f .

!\$= ; !'t wfuf].

!%= :j b]z]d}xftn]algg]:jl6/df k}f]u xg]pmgl wfuf]-s]qd / Pq]h]s
afx\$_. .

!^= >l % sf]; /sf/ cy{dGqfnoaf6 :jLs[t k]k]t ePsf]sg}b}L k}f]k
j f k/f]ksf/sf]nflu cgbfgdf k]k]t xg]j :tx? .

!&= lem6L, uD6f, ef/L cfb]z]sf]; lj wf cGtu} k}f/L ul/Psf]eG; f/
dx; h gnflg]JolQmut k}f]hgsf j :tx? .

!*= sk8f tyf ; nf0{-sf7sf]sf6L dfq_ pBf]ux? / zt k]tzt :j b]z]L
kmf]dsf]kq'-.:qm}k_ k}f]u u/L b]z] leq 808L j f 0G6 p]Tkfbg ug]
pBf]ux?n]cfk]h]d]No clej [4df p7fPsf]s/ >l % sf]; /sf/n]
tf\$]ad]f]hd tl pBf]ux?nf0{lkmtf{ul/g} .

t/ zt k]tzt :j b]z]L kmf]dsf]kq'k}f]u u/L p]Tkfbg ug]
pBf]unf0{cfk]h]p7fPsf]s/ /sdsf]%) k]tzt]dfq lkmtf{ul/g} .

; d} !@ Me]g / h]luf

3/ tyf hlufsf]v/lb laqm tyf axfn -xfn, u]6xrp; h:tf] Jofj ; flos ?kdf ; #flnt lgsfon]pknAw u/fpg];]f afx\$_.
; dX !# Mafhl, Sofl; gf]/ lr7Xf

afhl jf hjf v]hpgsf lgldQ k]fg ul/g]; lj wf ; DaGwl lqmfnsnfk, lr7Xf .

b]6JoM

s/ 56 ul/Psf j:t' tyf ;]fx?sf]JofVof tyf j:t'sf]xdfs]f0H8
sf8 tf\$g]sfd l]efun]ug{; Sg\$.

cg'; 'l-e

-bkf & sf]pkbkf -e_ ; u ; DalGwt_ ; to b/ nfuq]j:t' tyf ;]fx?

!= >l %, >l % a8fdxf/fgl, >l % oj/fhflw/fh tyf /fhkl/jf/sf
; b:ox?af6 v/lb tyf k7f/l xg]j:t' tyf ;]fx? .

@= g]kfn clw/fHoaflx/ lgof\$ xg]j:t' M

j:t'sf]cfkl't{b}fo adf]hd ePsf]5 eGg]s/f kdfloft ePdf,-

-s_ g]kfn clw/fHoaflx/ lgof\$ u/\$f] jf

-v_ g]kfn clw/fHo aflix/ uGtJo :yfg ePsf]cGt/fli60 p8fgdf
:6f]sf]?kdf /flvPsf] jf

-u_ g]kfn clw/fHo aflix/ uGtJo :yfg ePsf]cGt/fli60 p8fgdf
vb] laqm jf cfkl't{jf pkef]u ug\$ nflu /flvPsf].

#= g]kfn clw/fHo aflix/sf]JolQmf0{cfkl't{xg];]fx? M

-s_ g]kfn clw/fHoleq j ;]f; ePsf] JolQm] g]kfn df sg}

Jofj ; flos sf/faf/, Jofj ; flos kl'tlglwTj jf sfggl ?kdf

df6o kl'tlglw gePsf]g]kfn clw/fHo aflix/sf JolQmf0{cfkl't{
u/\$f];]f,

-v_ gkfn clw/fHoleq j ; f]f; e0{btf{ePsf]JolQm]gkfn
clw/fHo aflx/ j ; f]f; ePsf]JolQmf0{u/\$f]j :t'j f ;]fsf]
cfkl't{.

\$= s6g]ts ; lawkfk{t JolQm]k7f/L ug]j :t' tyf ;]fx? .

%= cf]fwl pBf]ux?n] rfx]df zGo b/sf] ; ljwf pknAw u/fpg
; lsg] .

^= ; fljssf]sg]; Gwl j f ; Dem]fdf k7f/L ubf{laqls/ 56 k6fg
ul/Psf] eP ; DalGwt cfof]hgfsf] l; kmf/; df tl ; Gwl j f
; Dem]f axfn /x] Dd btf{ePsf s/btf; # :yfglo v/lb u/df
To:tf]cfkl't{df zGo b/sf] ; ljwf k6fg ul/g] .Æ

@!= **cGtMzNs Pj, @)%* df ; zf]qM** cGtMzNs Pj, @)%* sf]-

-!_ bkmf # sf] ; 6[b]fosf]bkmf # /flvPsf]5 M

æ#= cGtMzNs nufpg]/ c; hpk/ ug]M-!_ ; fnj ; fnl nfu"
xg]cfly\$ Pj]df c6oyf Jj :yf u/df afx\$ cg' ; l
adf]hd cGtMzNs nuf0g]/ c; hpk/ ul/g] .

-@_ pkbkmf -!_ adf]hdsf]cGtMzNs Dofbleg
gl't/df Itg{afB] /sddf kl't lbg zGo bzdj zGo
kfF kl'tztsf b/n]ljndj b:t/ nflg] .

-#_ pkbkmf -!_ df hg; 5} s/f n]vPsf]
ePtfklg kl'ti7fgn]gkfn clw/fHoafix/ lgsf; l u/\$f]
j :tdf It/\$f]cGtMzNs / :jls[t kl't s/ dQmk; n -
j08]j] / xfp; j f 806l kl ; k_ af6 xg]laqlsf]
cfwf/df nfu\$]cGtMzNs lkmtf{l60g] .Æ

-@_ bkmf \$ sf]pkbkmf -@_ kl5 b]fosf]pkbkmf -#_ ylkPsf]5 M

æ-#_ :jls[t ln0{lgsf; l u/\$f]dlb/f / rhf0df hfg]
kbfy\$]cNsf]xnsf]dfqf / u0f:t/sf]k/lif0f sfof]non]hg; 5}
j vt ug{; Sg] . cNsf]xnsf]dfqf Ps kl'tzteGf a9l ePdf

j f u0f:t/df pNnyglo ?kaf6 km/s kf/šf] kf0Pdf /fhZj
 rxfj6 ePsf]hit lauf]/sddf kRrl; k|tzt yk u/L c; h
 ul/gš .Æ

-#_ bkrf @% kl5 bxfosf]bkrf @%s= ylkPsfš #

@%s= lgb]zsf agf0{hf/L ug{; Sg]Mof]Pq / o; Pq cftuf
 agšf]lgodsfcwlgdf /xl lj efun]cfj Zos lgb]zsf
 agf0{hf/L ug{; Sgš .Æ

-\$_ bkrf @^ kl5 bxfosf]cg; ĩL ylkPsfš #

æcg; ĩL
 -bkrf # ; ĩ ; DalGwt_

cGtMzNs b/aGbl

qm# ; #	j :tšf]lj /0f	0sf0{	cGtMzNs b/
!=	vbf]-df]hf;] _	k t Sjl06n	-
@=	; Vv/ -u0f_ sfnf]; Vv/, /; s6sf]k7f/ldf	k t Sjl06n	-
	kmmkltnsf] /; jf /; ldl; Psf] xNsf kškbfy{	k t ln6/	-
	sTyf, rğfld>0f ePsf] lgsf]kgoQm jf lgsf]kgo/ixt kfg d; nfx? / o:t}c6o kbfyš?	k t lsnf]	-
	kmmkltħaf6 agf0g]!& k tzt; Dd cNsf]n ePsf jf0gx?	k t ln6/	-

; 0kq, ; 7L, ld8, k7L	k t In6/	-
!& k tzteGbf a9L cNsf]n ePsf j f0g, sS6h, Ins/ tyf km068 dlb/fx?	k t In6/	-
; f08/÷sS6h l8&; \	k t In6/	-
lao/	k t In6/	-
s06k alo/ -50fa_	k t In6/	-
l8g]8{l:k0	k t In6/	-
lyg/	k t In6/	-
cfotgdf %&=#* k tztb]v *) k tzt; Dd cNsf]n ePsf]dlb/fsf]sRrf kbfsf]?kdf k0f]u xg]; a}k\$F/sf dfbs bax?	k t Pn kl In6/	-
cfotgdf *) k tzteGbf a9L cNsf]n ePsf dlb/fsf]sRrf kbfsf]?kdf k0f]u xg]/]S6krf08 l:k0, ; f0n06 l:k0 -0Pg-P=	k t In6/	-
dlb/f -s_ \$) o=kl= zIQmeGbf sd o=kl zIQmsf	k t Pn=kl=In=	-
-v_ \$) o=kl= zIQm / ; f0Gbf a9L ^% o=kl zIQmeGbf sd o=kl= zIQm ; Ddsf]	k t Pn=kl=In=	-
-u_ ^% o=kl= zIQm / ; f0Gbf a9L o=kl zIQmsf]	k t Pn=kl=In=	-
cNsf]n/lxt ; a} lsl; dsf xNsf k0 kbfsf]?	k t In6/	-
r/f0 -; 'l0f6 tof/ ePsf]; a}k\$F/sf r/f0_		

-!_ &) ld=d= ; Ddsf]nDaf0dfM -s_ lkm6/ gePsf] -v_ lkm6/ ePsf]	k t Pd k t Pd
-@_ &) eGbf a9L &% ld=d= ; Ddsf] nDaf0df -lkm6/ ePsf] -#_ &% eGbf a9L *% ld=d= ; Ddsf] ndj f0df -lkm6/ ePsf]	k t Pd k t Pd
-\$_ *% ld=d= eGbf a9L nDaf0df -lkm6/ ePsf]	k t Pd
; a}k\$ f/sf l; uf/	k t lvNnl
kf0k ; tL{	k t ls=ufd
; tLaf6 tof/ ePsf]; a}k\$ f/sf]hbf{ vgl / gz rgf ldnf0{vfg}koflsE ul/Psf]sf]f ; lt	k t ls=ufd k t ls=ufd
; a}k\$ f/sf]l; d06	k t d36g
; a}k\$ f/sf]kf]nlyg -knfli6s_ emhf tyf y]hdf	k t ls=ufd
; a} k\$ f/sf] 06fx? -cftl/s ptkfbg afx\$	k t xhf/
k]h tyf l8h]haf6 rNg]lksck uf8L -l; En Sofj, 8]ne/L Eofg_ -e; f/ ; s] gDa/ *&) \$	dfh k tzt

b|6JoM-!_ @) df0sf] eGbf 36lsf]kf]nlyg emhf tyf y]f g]kn clw/fHoleq
laqm lj t/of ug{kf0g5g} .

-@_ cGtMzNs nflg ; Sg]j :tx?sf]JofVof tyf xdf]f]0H8 sf8 tf\$g]

sfd ljefun]ug{; Sg5 .

@=- cfos/ Pj, @)%* df ; zf]g M cfos/ Pj, @)%* sf]-

-!_ bkrf @ sf]-

-s_ v08 -b_ sf]pkv08 -#_ df /x\$]ælghl ejgÆ eG]zAbx? cuf18 æhlluf tyfÆ eG]zAbx? ylkPsf 5g\

-v_ v08 -;_ df /x\$] æk6[kbf]g u/]afktÆ eG]zAbx? k5f18 ækktÆ eG]zAb ylkPsf5 .

-u_ v08 -s em_ sf]pkv08 -@_ sf]z?df æC0f bflotj cGtu{sfÆ eG]zAbx? ylkPsf 5gV ; fxl pkv08df /x\$]æklldoÆ eG]zAbsf]; 6[æklldoÆ eG]zAb /flvPsf5 .

-3_ v08 -s n_ df /x\$] æsfo{ E ; DalGwtÆ eG]zAbx? lemSPsf 5g\

-@_ bkrf !\$ sf]pkbkrf -@_ df /x\$]æ; f]pkbkrf adf]hd s6[ug{ kfp]sh Jofh /sd bxfosf /sdx?sf]hdDf eGbf a9L xg] 5gÆ eG]j fSofzsf]; 6[ælgog0f ug] JolQm jf ; Da4 AolQmf0{Aofh eQmfgl u/]df pkbkrf -!_ adf]hd s5L ug{kfp] To:tf]Aofh /sd bxfosf /sdx?sf]hdDf eGbf a9L xg]5gÆ eG]j fSofz /flvPsf5 .

-#_ bkrf @\$ sf]pkbkrf -#_ kl5 bxfosf]pkbkrf -#s= ylkPsf]5 M æ#s= pkbkrf -!_ df hg; s}s/f n]vPsf]ePtfklg a}sE Joj; fosf ; DalGwdf g]kn /fi6«a}s Pj,@)%* tyf a}sE ; DalGwl krlnt sfg]sf cwlGdf /xl g]kn /fi6«a}s]tf\$]f] n]v]s]gnf0{ljefun]dfGottf lbg ; Sg5 .Æ

-\$_ bkrf %(sf]-

-s_ pkbkrf -!_ kl5 bxfosf]pkbkrf -!s= ylkPsf5 M æ!s= g]kn /fi6«a}s]tf\$]f] dfkb08sf] cwlGdf /xl a}sE Aoj; fo ; #fng ug]JolQm]hf]vd Joxf]sf]df /fv\$]c; h xg af5L C0f /sdsf] a9Ldf kfF kl]tzt; Ddsf]/sdnf0{vr\$]f]; kdf s6[ul/g5 . o; /L hf]vd Joxf]sf]f sfod /x\$]cj :ydf gp7g]

cf; fdl egl dgfkrfaf6 vr{n|vPdf ld6xf xg]5g / ; f]
sf]fd /x\$]f]/sd kFls[t ul/Pdf j f dgfkrf j f nfefz
afBknfB ul/Pdf hg j if{afBknfB ul/Psf]5 ; f]l j if{f]
cfodf ; dfj z ul/g\$.Æ

-v_ pkbknf @_ df bxfosf]k|taGwfTds j fSofz ylkPsf\$ M
æt/ pkbknf -!s_ adf]hdsf]/sdnf0{vr\$]f]?kdf
s6[u/\$]eP To:tf]gf\$; fgl 36fpg kf0g]5g .Æ

-%_ bknf ^# sf] pkbknf -!_ df bxfosf] k|taGwfTds j fSofz
ylkPsf\$ M
æt/ gful/s nufgl sf]f Pq, @)\$& adf]hd :yfkf
ePsf]gful/s nufgl sf]fn]cj sfif sf]f /fVg rfxdf To:tf]
sf]fn]/ sd{f/l ; #o sf]f Pq, @)! (adf]hd :yfkf ePsf]
sd{f/l ; #o sf]fn]To:tf]sf]sf]nflu :jls[t lngkg]5g .Æ

-^_ bknf ^% sf]pkbkknf -!_ sf]bf] f]x/kndf /x\$]f]æxtaf6 ePsf]
eGg]zAbx? kl5 æj f >l % sf]; /sf/af6 ePsf]casfz eQnfgl]
eGg]zAbx? ylkPsf 5g\

-&_ bknf &\$ sf]pkbkknf -!_ sf]; 6[bxfosf]pkbkknf -!_ /flvPsf]
5 M

æ!_ s/bftfn]o; Pq adf]hdsf st{ox? kfngf ug{k\$.Æ

-*_ bknf ** sf]-

-s_ pkbknf -!_ df /x\$]f æQnfgl ubf{/ ; f]JolQm :jls[t
cj sfz sf]f ePdf sg]f eGg]zAbx?sf]; 6[æ/Æ eGg]
zAb /flvPsf]5 / ; f]pkbkknf]k|taGwfTds j fSofzsf]
; 6[bxfosf]k|taGwfTds j fSofz /flvPsf\$ M

æt/ >l % sf]; /sf/ jf :jls[t cj sfz sf]faf6
ePsf]casfz eQnfgl]xsdf bknf ^% sf]pkbkknf -!_
sf]v08 -v_ adf]hd u0fgf ul/Psf]nfedf 5 k|tztsf
b/n]s/ s6[ug{k\$.Æ

-v_ pkbknf @_ sf]; 6[bxfosf]pkbkknf @_ /flvPsf]5 M
æ@_ afl; Gbf JolQm]g]kfnf >f] ePsf]nfefz
eQnfgl ubf{eQnfgl /sdsf]kfF k|tztsf b/n]/ nufgl

aldfaf6 klfkt nfe jf :jls[t glnPsf]cj sfz sf]faf6
klfkt nfe eQmfgl ubf{sh eQmfgl /sdsf]bz klitztsf
b/n]s/ s6dl ug{kgf .Æ

-u_ pkbknf -#_ df /x\$]f ælj Qlo ; :yfx?nÆ eGg]zAbx?sf]
; 6[ælj Qlo ; :yfx? jf COf kq hf/L ug]cG6 sg}
lgsfo jf krlnt sfgg adf]hd ; rls[t ePsf
sDkgl nÆ eGg]zAbx? /flvPsf 5g\

-(_ bknf (@ sf]pkbknf -!_ sf]-

-!_ v08 -a_ sf]; 6[bxfosf]v08 -a_ /flvPsf] 5 M

æ-a_ bknf ** sf]pkbknf -#_ df pNny eP adf]hd
j \$, lj Qlo ; :yfx? jf COfkq hf/L ug]cG6 sg}
lgsfo jf krlnt sfgg adf]hd ; rls[t ePsf
sDkgl n]eQmfgl lbPsf]Jofh,Æ

-@_ v08 -r_ kl5 bxfosf v08 -5_ / -h_ ylkPsf5gM

æ-5_ >L % sf] ; /sf/ jf :jls[t cj sfz sf]faf6
eQmfgl ul/Psf]cj sfz eQmfglx?, /

-h_ a]s eQf .Æ

-!)_ bknf (& sf]-

-s_ v08 -v_ sf]cG]odf /x\$]f]æj fÆ eGg]zAb lemsPsf\$.

-v_ v08 -u_ sf]cG]odf /x\$]f]æÆ sf]; 6[æ,Æ /fvl æj fÆ
ylkPsf\$.

-u_ v08 -u_ kl5 bxfosf]v08 -3_ ylkPsf\$ M

æ-3_ cg' rL-! sf]bknf ! sf]pkbknf -!)_ adf]hd
s/ bflvnf ug]; j f/L; fwg wgl k]s[ts JolQm
ePdf To: tf]k]s[ts JolQm .Æ

-!!_ bknf !)^ df /x\$]f æs/ lj efunÆ eGg]zAbx?sf]; 6[ælj efunÆ
eGg]zAbx? /flvPsf 5g\

-!@_ bknf !!& sf]-

-s_ pkbknf -!_ df /x\$]f æ89 klitztÆ eGg]zAbx?sf]; 6[

æzGo bzdñj Ps kltztÆ eGg]zAbx? /flvPsf 5gV
; fxl pkbkñdf /xšf æklt dlxgfsfÆ eGg]zAbx?sf]sf]
; 6[æklt jifšfÆ eGg]zAbx? /flvPsf 5g\

-v_ pkbkñf -@_ df /xšf æ89 kltztÆ eGg]zAbx?sf]; 6[
æzGo bzdñj Ps kltztÆ eGg]zAbx? /flvPsf 5gV
; fxl pkbkñdf /xšf æklt dlxgfsfÆ eGg]zAbx?sf]; 6[
æklt jifšfÆ eGg]zAbx? /flvPsf 5g\

-!#_ cg; 'L-! df ; zfvqM cg; 'L-! sf]bkñf ! sf]-

-s_ pkbkñf -!_ , -@_ , -#_ , -\$_ / -%_ sf]7f5 7f5df /xšf
ækrkGg xhf/ ?køfÆ, ækrxQ/ xhf/ ?køfÆ, æPs nfv
tl; xhf/ ?køfÆ / æPs nfv krf; xhf/ ?køfÆ eGg]
zAbx?sf]; 6[qm dZM æk} 7XL xhf/ ?køfÆ, ækrf; l
xhf/ ?køfÆ, æPs nfv rfnl; xhf/ ?køfÆ / æPs nfv
; f7L xhf/ ?køfÆ eGg]zAbx? /flvPsf 5g\

-v_ pkbkñf -\$_ sf]v08 -v_ sf]kltagwffds jfSofz
lemSPsf]5 .

-u_ pkbkñf -(_ kl5 bxfosf]pkbkñf -!)_ ylkPsf5 M
æ!)_ o; bkñdf cGog hG; s}s'f nlvPsf]
ePtfklg ef8fsf ; jf/L ; fwg wglx?af6 bxf
adf]hdsf]j flifš s/ c; h ul/g5 . ; jf/L ; fwg wgl
kfs[ts JolQm ePdf o; /L It/šf]s/ g)clGtd xG5 .

; jf/l sf]lsl; d

klt ; jf/L ; fwgd j efpq'

kgT j flifš s/

-c_ ldlgj ; , ldlg 6s, 6s / a; ?= !,%) .-

-cf_ sf/, lhk, Eofg, df0qmf]a; ?= !, @) .-

-0_ ly|lx)n/, c6f]l/S; f, 6[kf] ?= *%) .-

-0{ 6\$6/ / kfj / l6n/ ?= &%) .-Æ

cg'; rL-!

!= eG; f/ dx; h M

lj bžaf6 gkfn clw/fHoleq k7f/L xg]dfn jf j :tdf cfly\$ Pğ, @)%* sf]cg'; rL-! sf]bkif ! df pInlvt efux?df pInly ePsf dWb]bxfodf pInlvt zlif\$=pkzlif\$?sf dfn jf j :tx?df bxfodf adf]hd eG; f/ dx; h nflg\$. ; f]b]v afx\$ cGö dfn jf j :t\$] k7f/Lsf xsdf cfly\$ Pğ, @)%* sf]cg'; rL-! adf]hd eG; f/ dx; h nflg\$.

zlif\$	pkzlif\$	dfn jf j :t\$]lj j /of	k7f/L eG; f/ dx; h b/ -cGoyf pInly ePsf]af afx\$ dfh kl]tzt\$
!	@	#	\$
!=\$!\$=!\$)	/f; folgs kl/jtğ ul/Psf] kžf]wg u/\$f] jf gu/\$f]t]l of /fof]j f ; :o\$]t] / t]fz . -Göğ 0?l; s cDn oOm t]l /fof] -/k jf sf]hf_ sf]t] / To; sf t]fz -k]pS; G; _ M	@%Ü
!&=!	!\$=(!\$)	-sRrf t]h -cGö M	@%Ü
!&=!	!&!\$!=()	7f] ?kdf pv' jf r\$Gb/ / /f; folgs tj/af6 z4 ul/Psf]; qm]h -pv\$]lrgl_ . -/ufpg] / ; jf; / :jfb cfp]g] kb]f{gld; fPsf] sRrf lrgl M -pv\$]lrglM	!%Ü
@\$=!	@\$)!\$!=)	—; Vv/ -u8_ / u8u6[; d]	!%Ü
@\$=!	@\$)!\$!=)	j :t' pTkfbgdf gNofOPsf ; l't{ ; l't\$]cj z]f . -8f7af6 g56dfOPsf] jf glgsflnPsf] ; l't{-:6]8/:6]8_	@%Ü
@\$=!	@\$)!\$!=)	-cflzs jf kOf?kdf 8f7af6 56dfOPsf] jf lgsflnPsf]; l't{-:6]8/:6]8_	@%Ü
@\$=!	@\$)!#)=)	-; l't\$]cj z]f	@%Ü

@%=@#	<p>kf7f08 l; d06 -r7g 9uf / bdl6 df6f7f0{e6lcf kf7f08 j lgg] l; d06_ Pnldg; l; d06 -Pnld- lgod cS; f08 oQm l; d06_æl; d06 km08Æ_ :nfu l; d06, ; k/ ; Nkm0 l; d06 / c6o o:t} xf087ns l; d06x? -kfgldf s8f xg] l; d06_ /ulg jf /uxlg cyjf lSn6s/ -wftdn_ sf] ?kdf .</p>	
@%@#!=)=))	-wftdn l; d06 -l; d06 lSn6s/_	k+d36g ?!=)))).-
##)=&	<p>bflX agfpg] -lkzæ, z]eE / cfk76/zæ_ ; fdfgx?, u6w x6fpg] gxfpg] ; fdfgx?, /f) v0Nofpg]; fdfgx? / c6oq gk/\$f, c6o ; ul6wt >#fl/s jf ; / ; kmf0sf ; fdfgx?U lj; qmfs t]jx? ePsf] jf gePsf] ; ul6wt ePsf] jf gePsf]sf7f u6wxf/s -l8cf8f7f0h/_ ; fdfgx? .</p>	
##)&@)=)	-JolQmut u6w x6fpg] / k; lgf /f3g]; fdfgx?	!%Ü
##)&#)=)	-; ul6wt gxfpg]nj 0f / :gfgsf ; fdfgx?	!%Ü
##)&\$!=)=)	-sf]f ; ul6wt kfg] jf sf]7fsf] bu6w x6fpg] ; fdulx? wfd6 sfddf k0f7u xg] ; ul6wt ; fdfgx? ; d] M	
##)&\$(-)=)	-æcu/aQLÆ / c6o jfnk]5 ; ul6wt xg] ; fdfgx?	!%Ü
##)&\$(-)=)	-c6o	!%Ü
##)&(-)=)	-c6o	!%Ü
#&=)^	<p>l; g0f ; Dj 6wl lkmld, vf]hPsf] / lj sf; ul/Psf] Wj lgd fu{ ; df]j i6 ePsf] -0gsf]kf]7]6^a_ jf gePsf]j f Wj lgd fu{dfq ePsf].</p>	
#&=)^!=)=)	-% Pd=Pd= jf a9l rf8f0sf]	k t dl= ?=(.-
#&=)^(-)=)	-c6o	k t dl= ?=(.-

#*)*)*	sl6gfzs, s[stf]ts -/f[8]l6- ; f08_ Rofpgfzs, em/kftgfzs, cs/of/fvl -P06l:kfpl6s_ pTkfbg-x? / jg:klt a[4 lgofds -knf6 uf /lh[6] / lj; em[ds / To:t} pTkfbgx?, vbk laq[st]nflu cfsf/ jf kln[6f - KoflsE_ df /flvPsf]jf tof/l ; fdfg -lkk[7]zg_ jf j:t' -cfl6[6n_ sf] ?kdf /flvPsf] -h:t} u6w pkrf/ u/\$f wfuf] -a08_ ; n[6f] -ljS; _ tyf d[6]a0L / lemaf km; fpg] sfuh -^nf0 k[6]; {x?_ . -sl6gfzs kb[6]f[6]? -0g; \$6l- ; f08\ _ M	
#*)*)*)=)	-dR5/ wk -sj f0n, 6dfJn[6] / t/n ; d[6]_	@%Ü
\$*)*)@	n[6]g, 5fkg jf c6o cfn[6]lo -u[6]kms_ k[6]f[6]ngfy{ k[6]f[6] xg] v[6]nsf n[6]k gul/Psf -cgsf[6]P[6] sfut tyf sfutu[6]tf -k[6]/jf[6]P[6], tyf cl5lb[6]t 5[6]hgkq -gg\k/km[6]P[6] k6r-sf8{ / 5[6]hgkl6[6]sf kq -k-r 6[6]k sf8{ sfut, d7[6] jf u6Xf -/f[6]; _ df jf cfotfsf/ -juf[6]f/ ; d[6]_ t[6]px? -lz6\ _df, hg; S}dfk -; f0h_s[6] zli[6]f \$*)*)! jf \$*)*)# sf sfut afx[6], xft] -x:t lgld[6] sfut tyf sfutu[6]tf .	
\$*)*)=!)=)	-x:tlgld[6] sfut / sfutu[6]tf -k[6]/ jf[6]P[6]	@%Ü
\$*)*)=@=)	-k[6]sfz u[6]xl -km[6]f[6] ; [6]; l6e_ t[6]k ; j[6]l -lx6 ; [6]; l6e_ jf ljBt-; j[6]l -Pn\$6[6] ; [6]; l6e_ sfut / sfut u[6]tf -k[6]/- jf[6]P[6] sf]cfwf/sf] ?kdf k[6]Qm xg] v[6]nsf sfut / sfutjf[6]P[6] -u[6]tf_ .	@%Ü
\$*)*)=@\$=)	-le0fdf 6f:g]sfutsf]cfwf/ -jfn-k[6]/ j}_ -ofl6qs jf /; fog-ofl6qs k[6]qmfj f6 k[6]kt t6tx? -km[6]0j; { gePsf jf ; Dk0f{ t6tt]sf] t[6]h[6]sf] lx; fjn] To:tf t6tx? !) k[6]tzt e6bf a9l gePsf c6o sfut tyf sfutu[6]tf M	@%Ü
\$*)*)=@%\$=)	-\$) u[6]d k[6]t ju[6]d6/ e6bf sd t[6]h[6]sf]	@%Ü
\$*)*)=@%%=)	-\$) u[6]d k[6]t ju[6]d6/ jf ; f]e6bf a9l t/ !%) u[6]d k[6]t ju[6]d6/ e6bf a9l t[6]h gePsf] d7[6] jf u6[6] -/f[6]; _ df ePsf]	@%Ü

	\$*)@=%^=))	-\$) ufd klt ju(d6/ jf ; f]eGbf a9l t/ !%) ufd klt ju(d6/ eGbf a9l t]n gePsf] gbf]of]Psf]cj:yfdf Psflt/sf]5p \$#% dl-dl= / csf]t/sf]5p @(& dl-dl= eGbf a9l gePsf] t]p -lz6\ _ df ePsf]	@%Ü
	\$*)@=%&=))	-c6o, t]n]df \$) ufd klt ju(d6/ jf ; f]eGbf a9l t/ !%) ufd klt ju(d6/ eGbf a9l gePsf]	@%Ü
	\$*)@=%*=))	-!%) ufd klt ju(d6/ eGbf a9l t]n]sf] -; Dk0f{ t6t' t]j sf] t]n]sf] lx; fj n] !) kltzt eGbf a9l t6t]j ofl6qs jf /; fog ofl6qs klqmfj]f6 klt ePsf, c6o sfut tyf sfutu]tf M	@%Ü
	\$*)@=^!=))	-d7f] jf u6Xfdf -0g /]n]; _ ePsf	@%Ü
	\$*)@=^@=))	-gbf]of]Psf]cj:yfdf Psflt/sf]5p \$#% ldl / csf]t/sf]5p @(& ldl eGbf a9l gePsf] t]p -lz6\ _ sf]kdf ePsf	@%Ü
	\$*)@=^(-))	-c6o	@%Ü
\$*!=!&		sfut / sfutu]tf -k]k/af]f] sf vfdx? -Pge]hk_ n] / sf8x? ; fbf kf]6sf8x? / kq Joj xf/sf kqsx? -s/]kf]8] ; sf8] sfutsf n]yg ; fdul] -:6zg/L sf] ; dx -P; f]6]6_ ePsf sfut jf sfutu]t]sf a6]x? -a\$; _ em]n] y]lx? -kfpr]h_ jfn] / n]yg ; E]x? -/f016 ^a sDk]8od; _ .	
	\$*!&!=))	-vfdx? -Pge]h]n]; _	@%Ü
	\$*!&=@=))	-n] / sf8x? ; fbf kf]6sf8x? / kqJoj xf/sf kqsx? -s/]kf]8] ; sf8]_	@%Ü
	\$*!&=#=))	-sfutsf n]yg ; fdul] -:6zg/L sf] ; dx -P; f]6]6_ ePsf sfut jf sfutu]t]sf a6]x? -a\$; _ em]n]lx? -kfpr]h_ y]lx? -jfn] / n]yg ; E]x? -/f016 ^a sDk]8od; _	@%Ü

\$*~)	<p>sfut / sfututf -k/af{ sf axlx? -/lhi6; { nyflstfa -Psp06 aS_ x?, :d/of kl:tsf -gfbaS_ x?, cfbz kl:tsf -c8{ aS_ x?, e/kf0 kl:tsf -/l; K6 aS_ x?, kqfnl -n/ Kof8_ x?, l6kk0fl-kq -d/f708d Kof8_x?, bgl6bgl -8fo/L x? / o:t}j:tx?, cEof; kl:tsf -PS; /; f0h aS_ x?, d; l zffof Kof8 -Jnfl6E Kof8_ uftfx? -af008; { -kftf 516Psf jf cGo_ kmf]8/ -vhf sfutkq /Vg]uftf_ x?, km0n se/x?, dl]gkmf]8 lahg] kmx?; 006/lnE8 sfj g; x? -b0 vfnl kfgsf jlrdf sfj gkk/ xfnl tof/ u/\$f] / nyg ;fdulsf cGo j:tx? sfut jf sfuhuftsf, gdgf -:ofkn_ sf] lgldQsf] jf ; sng jf ; Exf -sn\$; g_ sf]lgldQsf]jf k':ts cfj/of -aS se; { lgldQsf cnadx? .</p>	@%Ü
\$*~)=!)=))	<p>-axlx? -/lhi6; { nyflstfj x? -Psp06 aS; _ :d/of kl:tsfx? -gfbaS_x?; cfbz kl:tsfx? -c8/ aS; _ e/kf0{ kl:tsf -/l; K6\aS_ x?, kqfnl -n/ Kof8; x?, l6kk0fl kqx? -d/f708d Kof8_ bgl6bgl -8fo/L_ x? / o:t} j:tx?</p>	@%Ü
%^)=!	<p>joglo -sk8f_ kbfsf u2f / Itgsf ; fdfgx? % Pd= Pd= eGbf a9l ndjf0{ gePsf tftj -sk8fsf_ /zfx? -tGtUR5M nfs_ tftj -sk8fsf] whf]/ ldn g; -Ps lsl; dsf tftj 8Nnf_ .</p>	@%Ü
%^)=!)=))	<p>-u2f -j fl8E_ sf; :oflg6/L 6j h / /Om fj fj /fys -/ut yfdg] u2f -6dfdkf; _ xft k5g]?dfn -foklsg; _ / ;fgf sfsf]sf] k5g]?dfn -foklsg nf0g; { / To:t} ; kmf0{ / :jf:Yosf -:oflg6/L ; fdfgx?</p>	@%Ü
%^)=!)=))	<p>-u2f; u2fsf cGo ; fdfgx? M</p>	@%Ü
%^)=!)=))	<p>-; !'tsf]</p>	@%Ü
%^)=!)=))	<p>-dfgj lgldf /zfsf]</p>	@%Ü
%^)=!)=))	<p>-cGo</p>	@%Ü

	%^)!#)=))	-tftj -sk8fsf_ tGtuR5 -^nf\$ / whf] tyf ldn gll; -Ps lsl; dsf]sk8fsf]8Nnf_	@%Ü
%(=)@		gf0ng jf cGö kfl]hofdf08,\kfl]hi6/ jf le:sf] /øgsf] pRrwf/Of lfdtfsf] wfuf\$] öfo/ sfö] sk8f -^oflj \$_ .	
	%()@!=)=))	-gf0gn jf cGö kfl]hofdf08sf]	%Ü
	%()@=@)=))	-kfl]hi6/sf]	%Ü
	%()@=(=)=))	-cGö	%Ü
^\$=)^		kfpkfzsf cux? -jflx/l tnjf afx\$ tnjfdf hfl]Psf]ghfl]Psf]-P6öR8_ dfl]Nnf]-ck/_ efu ; dj_ lemg xg] leql tnjf -; tnl_ sskrf -PöL_ sf u2f -lxn s; G; _ / o:t}j:tx?Ü uö/ h3f/lföf cyff 38fb]v uf]huf7f ;Dd nfpq] -n]u^a_ / o:t}; fdfgx? / Itgsf kf6k]hfx? . -knfli6s jf /a/sf]jflx/l tnjf / lxn -sskrf]M	
	^\$)^@)=!)	-r]knsf]tnjf	@%Ü
	^\$)^@)=(-cGö knfli6s jf /a/sf] jflx/ tnjf / lxn -sskrf]	%Ü
*)=)^	*)=)^)=))	ölgf] gnl, kf0k / gnl jf kf0ksf] h8fg -h:t}slkn^a, PNj fh, :nlE; _ .	@%Ü
*)=)&	*)=)&)=))	ölgf cGö ; fdfgx? .	@%%
*%!=)^		ljBt t]sfn tft] cfpg] -0G:6fö6]go;_ jf :6f]h / lgdHhg lx6/ -0d; ö lx6/Ü sf]f ttfpg]pks/Ofx? -0n]ö6s :k] lx6E Pk/ö;_ / df6f] tfpg]pks/Ofx?Ü lj hhl]n] tftf] kf/] skfn ; hfpg]pks/Ofx? -h:t}xö/ 8fo/, xö/ sn^, slnE 6E lx6/_ / xft ; sfpg]pks/OfÜ lj hhl]sf]lrNnf]kfg]0:qlx?Ü 3/ Joj xf/df köf]v ul/g]lj hhl]n] tftf]kfg]cGö pks/Ofx?Ü zlif\$ *%-\$% afx\$sf]ljBt tfk k]t/f]vs pks/Ofx? . -tftf]kf/] skfn ; hfpg]lj hhl]sf]pks/Ofx? / xftn]ttfP/ rnfpg]pks/Ofx?M	
	*%!=)^#!=)=)	-xö/ 8fo/	!%Ü
	*%!=)^#@)=)	-cGö xö/ 8ö E pks/Ofx?	!%Ü

	*%!(^##=))	-xftn]8f0 ug]pks/0fx?	!%Ü
	*%!(^=\$)=)	-lrNnf]kfg]lj B'taf6 rNg]0:ql	!%Ü
	*%!(^=^)=)	-c6o rNxf? -cfeg_ ksfpg] ef8f -sS/_ ksfpg]kn0 -sIs ^a kn0_ pdfNlg]l/ ^a -Jj f0ln ^a l/ ^a _ luh/ / /f]6/ -c6o lj B't tfks -0n]6f]yld6_ pks/0fx? M	!%Ü
	*%!(^&!)=)	-skn] jf rlof agfpg]	!%Ü
	*%!(^&@=)	-6f]6/x?	!%Ü
	*%!(^&(=)	-c6o	!%Ü
	%!(^=)=)	-0n]66 lxl6 ^a /]i; i6; {	!%Ü
*%!=&		tf/ b' jftf{-nf0g 6]hknf]_ jf tf/ b'n]yg -nf0g 6]hnu]kn]_ lgldQsf j]B]ts c]h]f/ -Pk/0;_ tf/ /lxt -sf]0]_ xft] ; 0x? -x0f08; 0\ _ ;lxtsf tf/ b'jftf{-nf0g 6]hknf]_ ; 0x? / jfxs-k]fx tf/ k]ffnl -Sofl/o/ s/06 nf0g l; :6d;_ jf c]f ^a sS tf/ k]ffnl -l8lh6n nf0g l; i60;_ lgldQsf b' ; #f/ pks/0f -6]hns]0kolgsz]g Pk/0;_ ; d]Ü lel8of]kn]0x? . -b'jftf{-6]hknf]_ ; 0x? ; lel8of]kn]0x? M	
	*%!(&=!)=)	-tf//lxt xft] ; 0x? -s8f] x0f08; 0\ _ ; lxtsf nf0g 6]hknf] ; 0x?	!%Ü
	*%!(&!=(=)	-c6o	!%Ü
*%=@%		; ux0f pks/0f -l/;]g Pk/0;_ jf W]lg clenyg -; fp08 l/s]8E_ jf kg?Tkfbg -l/k]0] ; E_ pks/0f -Pk/0;_ ; df]j i6 eP jf gePsf] /]8of]6]hknf]_ /]8of]6]hnu]kn]_ /]8of] k]f/0f -/]8of]af]8s]fi6E_ jf 6]h]leh]g lgldQsf k]f/0f pks/0f -66; ld; g Pk/0; Ü 6]h]leh]g / Sofd/fx?Ü l:6n Od]h lel8of] Sofd/x? / c6o lel8of]Sofd/fx? l/s8{ 6]l8lh6n Sofd/fx?	
	*%@%!=)=)	-66; ld; g pks/0fx?	!%Ü

	*%@%=@)=))	-; u; pks/0f -l; ; g Pk/; \ ; dflj i6 6; ld; g pks/0fx? j fsl6sl	!%Ü
(=)!		rflflf\TtGt' / rflflf\TtGtsf d70 zlif\$ *-\$\$ afx\$sf rflflf\ tGtsf s;hx? w]ls/0f ug -kfhf/f0lh ^a _ kbfy\$ kftf / rfb/ü zlzf -n; ; x? -s666fS6 n; ; d; , lqkZj {-lkhd, P;fx? / sg}klg kbfy\$] t]jx?, gc86fPsf, Unf; sf rflfllo sfd gul/Psf cfv\$] o:tf t]j afx\$. -s666fS6 n; ; x? M	
	(!)!#)=!	-006kcf\$h/ n;	\$)Ü
	(!)!#)=(-c6o s666fS6 n; ; x?	!)Ü
(\$=)%		c6oq plny gePsf]jf ; dfj z gePsf j Qlx? / k\$zsf h8fg, vfh j Ql -; r{ nf06_ / :kfnf06 / Itgsf kf6khhf?ü k\$zlr6x, k\$zdo gfdkl6\$ -gd kn; / o:t} :yfol ?kdf k\$z cpg]>f] ePsf / c6oq gk/\$f j f ; dfj z gePsf Itglx?sf kf6khhf? .	
	(\$)%!=)=)	-blk j [fx? -zf08]no; { / c6o lj hhlsf 5t / leQdf j flg]j Qlx? ; fj hlgv vhf 7fpdf j f df65]lx8g]j f6df j flg]j Ql afx\$!%Ü
	(\$)%=@)=)	-lj hhlsf]6] n, 8]s, j ; f0 -cf\$dfg glhssf] j f e0df pEof0g]j Qlx?	!%Ü
	(\$)%=#)=)	-lqm d; ?vdf j flng]j] Qsf ; x?	!%Ü
	(\$)%=\$)=)	-c6o lj hhlsf j Ql tyf k\$z h8fgx?	!%Ü
(%=)!	(%)!)=)=)	j Rrfx?nf0{ r9ysf] nflu j gf0Psf] kfuf ePsf] ; f0sn -h:t} 6; ; f0lsn, :s6/x?, kfpbfgn] rnfpq]df/ü ktnlsf]j fxg .	!%Ü
(%=)@		dfgj sf]dfq kltlgw]j ug]ktnlx? .	
	(%)@!=)=)	-nuf nufPsf]j f gnufPsf]ktnlx? -kf6khhf / ; xfos ; dfu]x?M	!%Ü
	(%)@=(!)=)	-tof/l kfzfs / Itglx?sf ; xfos ; dfg, kfpkfz / lz/kfz	!%Ü

	(%)@=(=)	-c6o	!%Ü
(%=)#		c6o vhf9f cfsf/ 36fPsf]-æ:sjh_ gdf9f? / o:t}dgf/hgfids gdf9f?, rNg]jf grNg]; a} ksf/sf j l4sf vhf9f? -khN; _.	
	(%)#!=)=)	-lj B'tlo /hx?, /hdfu{ 's o6q / To; sf ; xfos ; fdf9f? ; lxt	!%Ü
	(%)#=@)=)	-rNg]jf grNg] gdf9fsf cfsf/ 36sf] -æsjh_ gdf9f ; dfoihg kf9f? -P; QJnl lS6_, pkzlif\$ (%)#!=) sf afx\$!%Ü
	(%)#=#)=)	-c6o lgdff ; Dj 6wl ; 9x? / lgdff ; Dj 6wl vhf9f?	!%Ü
		-hlj h6t5f] kltlgwTj ug] vhf9f? j f cdfgj kffl M	
	(%)#-\$!=)	-sf] j gfPsf]-:6\8_	!%Ü
	(%)#-\$=)	-c6o	!%Ü
	(%)#=%)=)	-vhf9fsf ?ksf j fBo6q / pks/0fx?	!%Ü
	(%)#=#)=)	-j l4sf vhf9f? -khN; _	!%Ü
	(%)#=&)=)	-; 9df /fv\$]jf ; /; fdfgoQm c6o vhf9f?	!%Ü
	(%)#=#)=)	-df9/ hf9\$]c6o vhf9f? / gdf9f?	!%Ü
	(%)#=(=)	-c6o	!%Ü
(%)=\$		vhj f8sf] dhf -kmg k9/_ sf ; fdf9f?, lkg6]nx?, lj lnof8x?, Sofl;gf] vhsf lj z]f 6]hx? / ; j rflnt j fpln ^a Pnl -vlg] 7fp+/ j f6f] ; Dj 6wl_ pks/0fx? ; d] ePsf 6]h jf j }ssf vhx? .	
	(%)\$!=)=)	-6]hlehg ufxs o6q kffl ul/g]le8lof]u9	!%Ü
	(%)\$=@)=)	-lj lnof8{vhsf ; fdf9f? / ; xfos ; fdf9f?	!%Ü
	(%)\$=#)=)	-afplnE Pnl pks/0f -0lSj kd96_ afx\$, dbf -Sj f06; _ a\$ gf9\ -sfuhl dbf, rSsf -l8:S; _ jf o:t}lsl; dsf j:tx? -cfl6\$N; _ af/f kffng ul/g] -cfl/98\ c6o vhx? -u9; _	!%Ü

(%)\$(=)=)	-c6o	!%Ü
(%=)%	cfG6bf];jsf ;fdfgx? jf c6o dgf]hgsf ;fdfgx?, hfb]Bf -r6s_ / c;fwf/Of 76[-gf]6l hf\$; d] .	
(%)%!=)=)	-lqm d; pT;jsf ;fdfgx?	!%Ü
(%)%=(=)=)	-c6o	!%Ü
(^=#	stf]jf v/6f]-a0;_ a?; -o6q, pks/Of jf jfxgx?sf]cE -kf6[sf]?kdf sfd ug]a?; ;d]_, x:trflnt ofl6qs sl60 dfh\$ -^nf] ;jlk;[rfn\$ -df6/_ gePsf] n8f -df];_ / kjfvsf stf]? -8:6/_ stf]jf a?; agfpgsf] nflu tof/l uf7f]-g6_ / db6fx? -6^6_0 k06 Kof8x? / /fhx?0 :SjLhlh -/fh/ :SjLhlh afx\$. -JolQmut k6f]usf bft ; knf ug]j]x?, vf]g] sfdsf j]x?, skfn sf6]j]x?, g^a ; knf ug] j]x?, k/hf l; uf6]j]x? / c6o >[f/sf j]x?, pks/Ofsf cz jf efux? ldnfOPsf o:t]j]x? ; d] M	
(^)#=@!=)=)	-bft ; knf ug] j]x?, 806n-kn6sf] j]x? ; d]	@%Ü

cfly\$ P0, @)%* sf]cg; !L-! sf]bkf @ b]v @ (; Ddsf bkfx?dW0]b]xfosf bkfx?df b]xf adf]hd ; zfwg ul/Psf]5 . o; /l ; zfwg ul/Psf bkfx? afx\$ c6o bkfx?df cfly\$ P0, @)%* sf]cg; !L-! adf]hd xg\$.

!= bkf \$ sf]; 6[b]xfosf]bkf \$ /flvPsf]5 M

a\$= ef/tdf pTkflbt dfn jf j:t' ef/taf6}g]kfn clw/flHoleq k7f/l xbf dNout b/ -kl/df0fut b/ afx\$ _cg; f/ nflg]e6; f/ dx; hdf \$) k]tzt; Ddsf] b/df !) k]tzt / ; f66f dflysf]b/df & k]tzt 56 lb0{dx; h c; h ul/g\$.Æ

@= bkf % sf]; 6[b]xfosf]bkf % /flvPsf]5 M

a%= hgj fbl u0ft6q rlgdf pTkflbt dfn jf j:t' lt]j t :jzfl; t lf6af6 g]kfn clw/flHoleq k7f/l xbf dNout b/ -kl/df0fut b/ afx\$ _cg; f/ nflg]e6; f/ dx; hdf % k]tzt 56 lb0{dx; h c; h ul/g\$.Æ

#= bknf (sf]pkbkf -# / -\$. sf]; 6f bxfosf pkbkf -# / -\$. /flvPsf 5gW
æ-#_ gkfnl sk8f pBfux?n] pTkfbg ugI sk8f lgsf;ldhs tof/l kfzfs
pBfufnf0{laqm ugI ePdf ; f]sk8f pTkfbgsf]nflu cfjZos kgI sRrf kbfy{
-wfuf] k7f/l ubf{sk8f pBfuf ; 3sf]l; kmf/; df pkbkf -!_ adf]hd a08\$
j 0/ xfp; sf]; ljwf lbg ; lsg\$. o; /l laqm u/\$f]sk8fdf vkt eP hit
kl/df0fsf]wfufdf nfu\$] dx; h jfktsf] /sdsf] a\$ uof/06l tof/l kfzfs
pBfufn]kz u/df sk8f pBfuf]a\$ uof/06l kntsf ul/g\$.
a08\$ j 0/ xfp; sf]0hfhtkqsf]nflu kg{cfPsf lgj 0g pk/ eG; f/ ljefun]
cfjZos hfrfj' u/l 0hfhtkq hf/l ug{; Sg\$. pTkfbgsf]clwsfz efu
ef/t lgsf; l ugI pBfufn]pkbkf -!_ adf]hdsf]; ljwf kfpfg]u/l >l % sf]
; /sf/; cy{dqfnoaf6 :jls[t kfPdf tl pBfufx?nf0{To:tf]kdf0fkq hf/l
ul/g\$. A

\$= bknf !) sf]pkbkf -& sf]; 6f bxfosf]pkbkf -& /flvPsf]5 M
□ kntsf ePsf]w/f0l pBfufn]k7f/l ugI sRrf kbfydf nllg] dx; h / :yfglo
lj sf; zNsd f ldnfg u/l kf; j\$df hgf0g\$. Ps dlxgf; Dd To:tf]kntsf
ePsf]w/f0l ldnfg xg g; sdf To:tf]a9l ePsf]w/f0l /sd lkmf{lb0g\$. A

%= bknf !@ sf]pkbkf -\$. sf]; 6f bxfosf]pkbkf -\$. /flvPsf]5 M
æ-\$_ dfn jf j :t' hfrf; ubf{j :t' jul\$/0f jf j :t' klxrfg tyf u0f:t/ k/Llf0f
ug{cfjZos blvPsf jf dxflgbzsn]kdfuzfnf k/Llf0f u/f0{dfq hfrf; ugI
egl tflslbPsf dfn jf j :tx?sf]gdgf ; sng u/l k/Llf0fsf nflu eG; f/
clws[n] eG; f/ kdfuzfnf jf krint sfggn]lgwrf/t u/\$f]kdfuzfnfdf
k7fpg'kg\$. A

^= bknf !# sf]pkbkf -(/ -!\$. sf]; 6f bxfosf pkbkf -(/ -!\$. /flvPsf 5gW
æ-(ljBt jf Jof6ka6 dfq rNgl]u/l pTkfbg ePsf efu *& sf ; jf/l tyf 9jfgl
; fwgsf]k7f/l/df b/agbl adf]hdsf]dx; hdf ## kl'tzt 56 xg\$. A
-!\$_ cfly\$ P0, @)%^ sf]cg; Fl-! efu *& kl5sf]bkf (n]lbPsf]eG; f/ dx; h
; ljwf c6tu\$ s; 0]; fj klgs oftoft ; frng ugI kdfhgsf] nflu @)%&
; fn ciff9 d; f6t; Dd Pn= ; l= vfh] of]clwfbz kl/De xg' cufj }k7f/l u/l
; s\$; jf/l ; fwgx? @)% (cflZjg d; f6t; Dd hfrf; ug{cfPdf To:tf
; jf/l ; fwgx?nf0{ cfly\$ P0, @)%^ adf]hd nllg] eG; f/ dx; hdf kbfq
ul/Psf]&% kl'tzt eG; f/ dx; h 56sf]; ljwf lb0g\$. o:tdf ljnda zls
nllg]50 . o; /l lb0Psf]Dofbleq klq ; jf/l ; fwgx?sf]hfrf; xg g; sdf
To:tf k7f/l ePsf ; jf/l ; fwgx? hkmf ul/g\$. A

&= bknf !\$ sf]pkbkf -! sf]; 6f bxfosf]pkbkf -! /flvPsf]5 M
æ-!_ >l % sf]; /sf/af6 eG; f/ ; ljwf -s6g]ts ; ljwf_ jf k0f{jf cflzs dx; h
; ljwf kf0{jf >l % sf]; /sf/sf]lg0f6af6 ! kl'tzt eG; f/ dx; h ln0{jf
nut jf a\$ uof/06ldf k7f/l ePsf ; jf/l ; fwg, 06qfks/0f jf dfn jf j :tx?

laqnl u/df jf pkxf/ lbPdf jf cfkn] pkofu u/df dfly cg' rL !
adflhd nflg]sh eG; f/ dx; hsf]%) kltzt 5b xg\$. cflzs dx; h 5bdf
k7f/L ePsf ; jf/L ; fwgsf xsdf klxn]lt/df] dx; h /sd s6[u/L afEL
dx; h /sd dfq c; h ul/g\$.

t/, o:tf ; jf/L ; fwg, oGqfks/Of jf dfn jf j:tx? k7f/L u/df]ldltN]
% jif{cjlw Joltt e0{sdf] xgkg\$. eG; f/ ; ljwf -s6g]ts ; ljwf_ jf
dx; h ; ljwdf k7f/L ePsf o:tf ; jf/L ; fwg, oGqfks/Of jf dfn jf j:tSf]
xsdf ; f] ; ljwf sg}JolQmsf]xsdf pknJw u/fpbf lghsf]gkfn clw/flhodf
kblwsf/ /x\$]cjlwe/ Psk6s dfq lb0g\$. A

*=
bknf !\$ sf]pkbkrf -@_ df /x\$] kltjGwTds jfSofzsf] ; 6[bxf0 adflhdsf]
kltAGwTds jfSofz /flvPsf]5 M-

a:t/, tflsPsf]cjlwleq lkmf{gnuof jf dx; h glt/df To:tf k7f/Lstf\$]
cleny /fvL sf/jfxL ul/g\$. A

(=
bknf !% sf]pkbkrf -^_ -&_ -!%_ -!*_ -@)_ -@! / -@^ sf] ; 6[bxfosf pkbkrf
-^_ -&_ -!%_ -!*_ -@)_ -@! / -@^ /flvPsf 5gM-

a-^_ eG; f/ dx; h b/aGblsf] efu #) df kgI b/aGblsf] dfkn hlgP afx\$sf
cf]flwdf dfly h] s)nl]vPtfklg \$ kltzt dfq eG; f/ dx; h nflg\$.

-&_ eG; f/ dx; h b/aGblsf] efu *\$ cGtu\$ % kltzt; Dd dx; h nflg] ldn
dlzG/L Pj +oGqfks/Ofx? -df]8^a ugI ; f#f] ; d]_ df -kf6khf{afx\$ sf]
k7f/Ldf @-% kltzt dx; h nflg]u/L %) kltzt eG; f/ dx; h 5b xg\$.
o:tf dlzgx? l; -s38L / P; = s3 8L= cj :ydf k7f/L xbf pllnlvT ; ljwf
kbfG ug{lajwf ePdf Gogtd nflg] @-% kltzt dx; h k7f/Ls}cj :ydf
c; h u/L afEL b/aGbl cg; f/ nflg]dx; hsf]a\$ Uof/06L ln0{hf#kf; ug]
; lsg\$ / cfBflus :yndf dlzG ; DkOf{?kdf h8fg e0; s315 dlzG 7xl/g]
hlt ; fdfgsf]a\$ Uof/06L khs]f ul/g\$.

-!%_ vfB pBflun]cf]gf]pTkfbg vbfl laqnsf]nflu kofs ug{k7f/L ugI efu #(
cGtu\$ kgI kofsE d6V/on; lj b3j f6}; DalGwt pBflusf]gfddf 5flkP/ k7f/L
ePdf / kmkkn kofs ugIknfi6s sf6\$ aS; fdf nflg]dx; hdf %) kltzt
5b xg\$.

-!*_ pkzlf\$ *\$#@!=)) , *\$#@!=)) , *\$#@=() , *\$#@=#)=) /
*\$#@=#)=) df kgI s]if tyf jfujfgldf kofu xg] xnf] Xof/f] jlp tyf
lj ?jf /flg]-l; 8; { knf06; { 6\$; knf06; { dn 5gI -Dof]of] :k\$; {/ km6hf0h/
l8l6k06; { / pkzlf\$ *\$##-#!=) , *\$##-##=) / *\$##-=() df kgI
s]if sfodf kofu xg] xfe]6E ; DjGwl oGq tyf oGqjnlx?df nflg] eG; f/
dx; hdf %) kltzt 5b xg\$.

-@)_ zlif\$ #@!% sf]nvg] tyf 5fkg]d; l / zlif\$ #*!\$ sf]lyg/ ; flle]6df !)
kltzt dfq eG; f/ dx; h nflg\$.

-@!_ zlif\$!%@) sf]lln; f]f]h, zlif\$ &^)! sf]ckeflj t cflldlgod / pkzlif\$ &^)\$@!)=) sf]cflldlgods]v]f]q]m]k]k]m]0nx?df % kltzt dfq e; f/ dx; h nllg\$.

-@^_ zlif\$ *\$&# df kg]sDkOb/ kf6{ df @% kltzt dfq e; f/ dx; h nllg\$.Æ

!)= bknf !% sf]pkbknf -@* k15 bxfosf]pkbknf -@(-yk ul/Psf]5 M

a-@(_ zlif\$ @\$)! df kg]l; l't{/ ; l't\$]cj z]f / pkzlif\$ \$*)@#)=) afx\$sf] zlif\$ \$*)@ sf c6o pkzlif\$df kg]sfuhdf @) kltztdfq e; f/ dx; h nllg\$.Æ

!!= bknf !& sf]pkbknf -^_ sf]; 6f bxfosf]pkbknf -^ /flvPsf]5 M

a-^_ s]f tyf kzh6o pBf]udf k6f]u xg] ; k/6/, ldNs lrlna Eof6, lnSjl8 gf06hng, cfBflus /k]h/6/, s66g/ / zlif\$ *\$#^ sf]06sj6/, lkn18^ knf06, -; fdf6o ef8fj t6 afx\$sf sv/f]sf]bfgf v]fpg]lj z]f lsl; dsf ef8f_ / sv/f kfng Joj ; fosf nflu cfj Zos kg] ; Dk0f{o6q -o:tf o6q pks/0fx? l; -s]8l= jf P; = s] 8l= ?kdf k]f/L x6f lal]wf kg{uPdf k]f/L ubf\$} cj:yfdf ! kltzt e; f/ dx; h ln0{af6l dx; h jfktsf]a6 llof/06l lng]/ pQm o6qf]ks/0f h8fg e0{s]k]5 dl]zg 7xl/Pdf pQm a6 llof/06l kn6]f ul/g\$.Æ

!@= bknf @! sf]; 6f bxfosf]bknf @! /flvPsf]5 M

a@!= g]kfn x6fr/L pBf]u ; 3sf]l; knl/; df zlif\$)!)% c6tu6 kg]dfp hftl -efn]kfy]L sf]rlnf k]f/Ldf e; f/ dx; h tyf s]f; wf/ zlls 56 xg\$.Æ

!#= bknf @% sf]pkbknf -% / -* sf]; 6f bxfosf]pkbknf -% / -* /flvPsf]5gM

a-%_ g]kfn clw/f]hodf l]l]rPsf]l; g6f ; Da6wl lknld w6 jf lk66 ug{jf 86nk ug{ lj b]zdf nful kg]M k]f/L ubf{klt ld6/ ?#.- dfq e; f/ dx; h nllg]u/L af6l dx; h 56 xg\$ / ; fp08 /\$8{u/L k]f/L ePsf]df klt ld6/ ?!.- dfq dx; h nllg]u/L af6l dx; h 56 xg\$.

-*_ :yfol ; j]Ls] k]kt 6ken Ph]; L, 6]sE Ph]; L, /fl^6E Ph]; L / tf/]tyf l/; f6{ xf6nn] ko6g d6qnosf]l; knl/; df k]f/L u/\$]f nllh/L sf], df0qmf; / ldlga; dl]b]h]df b0{yfgdf nllg]e;f/ dx; hdf %) kltzt 56 xg\$.

t/ o; /L k]f/L xg]; jf/L ; fwg? k]f/L ePsf]!) j if{Dd lghl ; jf/Lsf] ?kdf btf{ug{jf gfd; f/L ug{gkf0g]/ ; jf/L ; fwgdf aflx/k6l To:tf Ph]; L jf xf6nsf]gfd nllvPsf]xgkg\$. o:tf ; jf/L ; fwg !) j if{glj tl gfd; f/L u/df lgodf; f/ k/}e; f/ dx; h nllg\$ / !) j if{k]5 gfd; f/L ePdf e; f/ dx; h nllg]5g\$.Æ

!\$= bknf @ (sf]pkbkrf -# / -\$. sf]; 6[b]fosf]pkbkrf -# / -\$. /flvPsf 5g\

a-#_ k]f/L ePsf dfn jf j:t' eG; f/ hfFkf; ul; s]l5 To:tf dfn jf j:t'
nflbPsf 6s, s66/ -9]fgl ;fwg_ df ;Dej eP; Dd l; n5fk nuf0{
k]fkqkqdf p]nlnvt uGtJo :yn; Dd hfg kfpG] u/L kdfloft ul/g\$.
l; n5fk nufpG] kdf]hgsf nflu 9]fgl ;fwgdf l; n5fk nufpG] ;lsg] u/L
Joj :yf ug{ k]f/Lstffnf0{ eG; f/ clws[n] cfbz lbg ;Sg\$. pk/fQmfG; f/
l; n5fk ul/Psf 9]fgl ;fwg / To; df /x\$ f dfn jf j:t' eG; f/ ljGbb]v
uGtJo :ynsf]alrdf /fh:j cg; Gwfg ljefu afx\$ c6o lgsfon]v]g, xG{/
hfFg kfpG]5G .

-\$_ g]kfn clw/fHoleq k]f/L xG]dfn jf j:t'sf]kl]ttkq v]bfs}cj:yfdf dfn jf
j:t'sf]ls6fgl -:kl]; lkms_ lj j/of, j:t' jul\$/of zlif\$, k]o\$ j:t'sf]kl]t
0sf0{ d]llo / kl/df0f, p]tklQsf] dhs Pj+oyf; e] ;fdgsf] k\$[t cg; f/
df\$]h g]a/ / sDkgl ; d] kl]ttkq d} vhfpg'kg\$. kl]ttkq jf k]z ePsf
lj n ljhsdf pk/fQm adf]hd p]nny e0{gcfPdf eG; f/ clws[n]cfjZos
lj j/of dfu ug{; Sg\$. o; /l k]k]t lj j/ofsf cfwf/df klG ls6fgl -:kl]; lkms_
xG g; s]df ; f]dfn jf j:t'sf] e]ts k/l]f0f u/L ; f]f6 k]k]t ls6fgl lj j/of
eG; f/ k]fkqkqdf p]nny u/L hfFkf; ug]kg\$.A

!%= vf/h] M cfly\$ P]g, @)%* sf]cg; rL- ! sf]bkrf # / efu # (sf]bi6Jo -!_ vf/h]
ul/Psf 5g\

cg'; rL-e

gkfn clw/fltoaf6 lj bzd f lgsf; l xg] dfn jf j : tdf cfly\$ Pq, @)%* sf]cg'; rL-
 @ df plNnlyt efux?df plNny ePsf dWb] bxfosf zlif\$-pkzlif\$ x?sf dfn jf j : tx?df
 bxfodf nlyvP adf]hd lgsf; l eG; f/ dx; h nflg\$. ; f] blv afx\$ cG dfn jf j : tsf]
 lgsf; lsf xsdf cfly\$ Pq, @)%* sf]cg'; rL- @ adf]hd lgsf; l eG; f/ dx; h nflg\$.

zlif\$	pkzlif\$	dfn jf j : tsf]lj j / of	lgsf; l eG; f/ dx; h b/ -cGoyf plNny ePsf]af afx\$ dfh kl tzt df_
!	@	#	%
!&=#	!&#=#)=)	lrgl agf]pbf lg:sg] lz/f jf pv\$sf] /; -6df5]f vbf]; d]_ .	k#]snf]-.@%
	!&#=(=)=)	-pv\$sf]vbf]	k#]snf]-.@%
@#)=@	@#)=@)=)	vfBfG jf bnxgsf]j f]f6 lgknq] jf lkW] jf c? klqmfaf/f pknJw xg]k]h]sf]?kdf /x\$]f] jf g/x\$]f] 96f]cfpg]rf\$ / / cG cj z]f .	k#]snf]-.@%
%#)=(%#)=(=)=)	vbk laq]sf] nflu g/flvPsf] ; Zn]ft :6kn /z]sf wfuf]-l; pg]wfuf]afx\$_ . -tf]hdf *% kl tzt jf a9l Pq]ns jf df\$]q]ns :6kn /z]fx? ePsf]M	k#]snf]-.@%
	%#)=(#!=)	-Psn wfuf]-l; En ofg]	@U
	%#)=(#@=)	-axh -bf]of]Psf] jf s]N8 wfuf] -Pq]ns jf df\$]q]ns :6kn/z]fx?sf] cG wfuf]M	@U
	%#)=(^!=)	-dVotM jf kOf]M pmg jf hjhGtsf] dl; gf] /f]_+ ld; fOPsf]	@U

	%%) (=^@=)	-dVotMj f kOfM skf; ; u Id; fOPsf]	@Ü
	%%) (=^(=)	-cGo	@Ü
&@=!)		^)) Id=d=jf ; f]eGbf a9L rF0sf] cfR5flbt, -S\Nof8\ hnk -kn00_ jf n]kt -sf00_\ul/Psf kmfd jf cldl>t 0{kft -ggRNj fo_ sf `Nof6- /f]8 pTkfbgx? . -cGo lsl; daf6 h:tf -lhÍ_ sf]hnk jf n]k nufOPsf]M	
&\$=) (&@!)=\$!)=)	-ss0ls[-u/fu/f kf/Psf]jf sf]u00_\	@Ü
		df00df)=!% dl=dl= eGbf a9L ePsf] tfdfs] kftf, rfb/ / l:6k . -kzf]wt tfdfs]M	
	&\$) (=!!=)	-s08nl -sj fon_ df	^Ü
	&\$) (=!(=)	-cGo	^Ü

nfndf/ ; b/ ldlM@)%(.#@\$

cg; ʔL-#

Ohfht b:tʔ

!= Ohfht kq b:tʔ -gofftyf gjls/of ; dʔ_

-!_ dlb/f pʔkfbgtkʔ

-s_ dlb/f, lao/ / l:kʔ pʔkfbg ug[kʔtiʔfɡsf]nflu ʔ= *,)))_-

-v_ j f06=j ʔ08l -kɪnkʔndf cfwfl/t_ dfq agfpg]
kʔtiʔfɡsf]nflu ʔ= \$,)))_-

-@_ dlb/f laqʔ lj tʔof t kʔ

-s_ :j bʔzl tyf lj bʔzl dlb/f j fʔn vʔhl laqʔ
lj tʔof ug[ʔhf xʔnsf nflu tf/fsf]
cgkʔdf lgʔgʔ; f/ Ohfht b:tʔ nʔlgʔ M

-!_ kfʔ tf/ʔf]nflu ʔ= #,)))_-

-@_ rf/ tf/ʔf]nflu ʔ= @,)))_-

-#_ tlq tf/ʔf]nflu ʔ= !*,)))_-

-\$_ b0{tf/ʔf]nflu ʔ= !@,%))_-

-%_ Ps tf/ʔf]nflu ʔ= &,)))_-

-v_ :j bʔzl tyf lj bʔzl dlb/f j fʔn
vʔhl laqʔ lj tʔof ug[koʔs
:t/sf]/ʔ6ʔ6sf nflu ʔ= \$,)))_

-u_ :j bʔzl dlb/f j fʔn vʔhl laqʔ
lj tʔof ug[; fwf/of xʔn,
/ʔ6ʔ6 / j f/ tyf nhxʔsf]nflu ʔ= !,%))_-

-3_ :j bʔzl dlb/f j fʔn gvʔhl laqʔ ug[
k; nsf]nflu ʔ= #,)))_-

-a_ lj bʔzl dlb/f j fʔn gvʔhl laqʔ
lj tʔof ug[k; nsf]nflu ʔ= *,)))_-

- r_ lj bẏl dlb/f / l:kḵ kʏf/l ug\$ʃ]nflu ?= !),,)))-
- 5_ :j bẏl dlb/f lgsf; lsf]nflu ?= #,%)))-
- h_ l8kf6ḵḵn :6f]sf]nflu ?= &,)))-

#_ **kʏf/l tyf cḡo j:t' v/lb laqm / pTkfbg tkm**

- s_ lj bẏl rʏf tyf ; t{l{kʏf/l ug\$ʃ]nflu ?= !),,)))-
- v_ labẏl vḡl, hbf{gz, kfgk/fu tyf
kfgd; nf kʏf/l ug\$ʃ]nflu ?= @%,)))-
- u_ rʏf, vḡl, hbf{gz, kfgk/fu tyf
kfgd; nf yf\$ v/lb laqm
ug\$ʃ]nflu ?= #,)))-
- 3_ rʏf, vḡl, hbf{gz, kfgk/fu tyf
kfgd; nf vbf v/lb laqm ug\$ʃ]nflu ?= %)))-
- a_ lj bẏl vbf]/ uB kʏf/l
ug\$ʃ nflu ?= *,)))-
- r_ vbf] uB / l:kḵ vl/b laqm ug\$ʃ]nflu ?= #,%)))-
- 5_ 0ḡf pTkfbg ug]lrdḡ e\$ʃx?sf]nflu ?= !),,)))-
-of]b:t/af6 dḵḵkIzrdf-rn
lfḡnf0{@} kltzt tyf ; bʏ klzrdf-rn
lfḡnf0{@%} kltzt sd b:tʏ nllḡ\$
- h_ vbf]ld>0f u/l j f kfj / qm; / kḡf] u/l
pTkfbg xḡ]; Vv/ -uB, sfnf]; Vv/
/; s6 pTkfbg ug]klti7fg -pBf] sf
nflu ?= !%,)))-

-\$_ **cḡflus pTkfbg tkm**

bknf ! sf]pkbknf -!_, -@_ / -#_ afx\$ʃsf]xsdf klti7fgsf]l:y/ kḵlsf]
cfwf/df k]o\$ Ps rfv ?kḡf:y/ kḵl ePsf]klti7fgnf0{tl; ?kḡf\$
b/n]pTkfbg 0ḡfhht b:tʏ nllḡ\$. o:tf]0ḡfhht b:tʏ ḡḡtd tlg xhf/
?kḡfḡḡf sd / clwstd krf; xhf/ ?kḡfḡḡf a9l xḡ]5ḡ .
t/ ; t{lḡo j:t' / dlb/f afx\$ʃsf cḡflus pTkfbgsf] laqm
lj t/0fsf]nflu 0ḡfhht lngḡ]5ḡ .

bḡJoM

-s_ dxfgu/kflnsf, pkdxfgu/kflnsf / gu/kflnsf lfgbly aflx/
sf7df08f)pkf0sf sf upfj sf; lfgdf of]b:t/df bz kl'tzt /
c6o upfj sf; lfgdf kRrl; kl'tzt tyf kxf8l Pj +lxdfnl
lfgdf krf; kl'tzt sd b:t/ nllg5 .

-v_ Ps 0sf0n]Pse6bf a9l lsl; dsf]dlb/f v/lb laqm ug]ePdf
; ae6bf a9l b/sf]b:t/ dfq admfP kl'g5 .

-u_ 06f ptkfbsn]lgod ! sf]pklgod -#_ v08 -a_ cg'; f/sf]b:t/
afkt aemfg' kg]/sd dno]jl; kl'tzt Ohfht kq lnbf, jl;
kl'tzt kff d; ft; Dd / afsl /sd df3 d; ft; Dd aemfg]u/l
ls:ta6bl sfod ul/Psf]5 . t/ dno clej]4 s/df btfePsf
06f ptkfbsx?n]pOm b:t/ e6bf a9l dno clej]4 s/ lt/3f]
cj:yfdf c; h ePsf] dno clej]4 s/ dfq cftl/s /fhZj
sfofodf bflvn u/]xg5 .

-%_ cftMzNs nllg]kbfy]dno]dlb/f, ljo/, jf0g / r/f6sf]cftl/s ptkfbgtkm
kl't kofs -sf6g_ sf]?= @.- / k7f/ltkm]dlb/f, ljo/, jf0gsf]kl't j f]ndf
/ r/f6df kl't cfp6/df Ps ?k6f6f b/n]cftMzNs l6s6 b:t/ nllg5 .

-^_ la8l pBflx?n]cftl/s /fhZj ljeuaf6 pknJw u/f0Psf]Jof08/fh kl't
xhf/ la8lsf]nflu ?= \$) -5kf0{zNs afx5_ lt/l :yfglo sfofhoaf6
v/lb ug]kg5 . ; fxl Jof08/fh kofly u/l la8l ptkfbg Pj #aqm ug]kg5 .
o; /l Ps k6s Jof08/fh v/lb u/l nlu; sk]5 ptkfbsn]k]o5 dixgdf
Jof08/fh kofly u/3f]df:s]f/l dfq admfP kl'g5 . Jof08/fh v/lb ubf{
Jof08/fh htlj fkt b0{kl'tzt ld6xf lb0g]5 .

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान
मानोन्नत वीरेन्द्रमाला महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम
गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम
प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम महागौरवमय सुप्रदीप्त
वीरेन्द्रप्रजातन्त्रभास्कर परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल
गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री
श्रीमन्महाराजाधिराज ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् दा मरविजयिनाम् ।

श्री ५ को रकारको अर्थ म्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको अध्यादेश

प्रस्तावना : श्री ५ को रकारको अर्थ म्बन्धी प्रस्तावहरूलाई कार्यान्वयन गर्न केही
महसुल, कर, पोत, शुल्क र दस्तुर लगाउन, लगाई राखेकोलाई चालू राख्न वा हेरफेर गर्न
तथा राजश्व प्रशासन म्बन्धी प्रचलित कानूनलाई शोधन मेत गर्न तत्काल आवश्यक
भएको र हाल ंदको अधिवेशन नभएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाहदेववाट नेपाल अधिराज्यको
विधान, २०४७ को धारा ७२ अनु ार यो अध्यादेश जारी गरी वकैकोछ ।

१. क्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) य अध्यादेशको नाम “आर्थिक अध्यादेश, २०५९”
रहेकोछ ।

(२) यो अध्यादेशको दफा १, २, ३, ४, ५, ६, ९, १७ को उपदफा (१),
दफा २१ र २२ २०५९ ाल आषाढ २४ गतेदेखि र अन्य दफाहरु २०५९ ाल
श्रावण १ गतेदेखि प्रारम्भ हुनेछन् ।

२. **भं ार महुल** : (१) विदेशवाट नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुने माल वस्तुहरुमा अनुची-१ बमोजिम भं ार महुल (ाधारण भन् ार महुल र थप भं ार महुल) लगाइने र अुल उपर गरिनेछ ।

(२) नेपाल अधिराज्यबाट विदेशमा निकाी हुने माल वस्तुहरुमा अनुची-२ बमोजिम भं ार महुल लगाइने र अुल उपर गरिनेछ ।

३. **निकाी ेवा शुल्क** : आर्थिक वर्ष २०५९/६० मा आर्थिक ऐन, २०५८ बमोजिम निकाी ेवा शुल्क लगाइने र अुल उपर गरिनेछ ।

४. **कृषि धार शुल्क** : आर्थिक ऐन, २०५८ को अनुची-१ को दफा १८ मा उल्लिखित मालवस्तु पैठारी हुंदा पैठारी मूल्यमा दश प्रतिशतका दरले कृषि धार शुल्क लगाई अुल उपर गरिनेछ ।

तर त्यस्ता मालवस्तुहरुको पैठारी हुंदा भन् ार महुल लाग्ने रहेछ भने त्यस्तो पैठारीमा कृषि धार शुल्क लाग्ने छैन ।

५. **धूमपान तथा मदिरा दस्तुर** : (१) आर्थिक वर्ष २०५९/६० मा चुरोट, मदिरा, वियर आदिको उत्पादन तथा पैठारीमा देहाय बमोजिम दस्तुर लगाइने र अुल उपर गरिनेछ ।

(क) स्वदेशी चुरोट प्रति खिल्लीमा दुई पै ।

(ख) विदेशी चुरोट प्रति खिल्लीमा पांच पै ।

(ग) ि गार प्रति खिल्लीमा दश पै ।

(घ) २५,३० र ४० यू.पी. शक्तिको स्वदेशी वोतलबन्दी मदिरा प्रति एल.पी. लिटरमा दश रुपैयां ।

(ङ) ५५ र ६५ यू.पी. शक्तिको स्वदेशी वोतलबन्दी मदिरा प्रति एल.पी. लिटरमा पांच रुपैया ।

(च) स्वदेशी वियर प्रति लिटरमा एक रुपैयां

(छ) विदेशी मदिरा प्रति वोतल र क्यानमा बी रुपैयां ।

(ज) विदेशी वियर, वाइन, स्याम्पेन, शरी र यस्तै फर्मण्टेड प्रक्रियाबाट उत्पादित अल्कोहल कम भएका पेय पदार्थ प्रति बोतल र क्यानमा पांच रुपैयां ।

तर विदेशमा गरिएको निकापी र वण्डेड वेयर हाउ तथा करमुक्त प लवाट हुने बिक्रीमा यस्तो दस्तुर लाग्ने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अल भएको दस्तुर स्वास्थ्य कर कोषमा जम्मा गरी त्य को निश्चित रकम क्यान् र, क्षयरोग तथा यस्तै अन्य रोगको रोकथाम तथा उपचार कार्यमा खर्च गरिनेछ ।

६. मदिरा नियन्त्रण ेवा दस्तुर : (१) आर्थिक वर्ष २०५१/६० मा बै प्रकारका मदिराको उत्पादन वा पैठारीमा प्रति एल.पी. लिटर एक रुपैयां तथा वाइन र वियरको उत्पादन वा पैठारीमा क्रमशः प्रतिलिटर पचा पै र पच्ची पै । मदिरा नियन्त्रण ेवा दस्तुर लगाई अल उपर गरिनेछ ।

तर विदेशमा गरिएको निकापी र वण्डेड वेयर हाउ तथा करमुक्त प लवाट हुने बिक्रीमा यस्तो दस्तुर लाग्ने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अल भएको दस्तुर मदिरा नियन्त्रण ेवा दस्तुर कोषमा जम्मा गरी ो रकम अवैध मदिरा नियन्त्रण गर्ने कार्यमा खर्च गरिनेछ ।

तर यस्तो रकमको दश प्रतिशत म्म रकम आन्तरिक राजश्व विभाग र ो विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरुको प्रशा निक तथा भौतिक धारका कार्यमा खर्च गर्न किनेछ ।

(३) कोषको हि ाव कितावको लेखा परीक्षण महालेखा परीक्षकबाट गराउनु पर्नेछ ।

७. चलचित्र विका शुल्क : (१) आर्थिक वर्ष २०५१/६० मा आर्थिक ऐन, २०५८ को अनु ूची-५ बमोजिम चलचित्र विका शुल्क लगाइने र अल उपर गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुन ुकै कुरा लेखिएको भएतापनि आर्थिक ऐन, २०५८ को अनु ूची-५ को दफा ४ को ट्टा देहायको दफा ४ राएकोछ :-

“४. आ.व ०५९।६० मा चलचित्र विका शुल्कको दैनिक न्युनतम दर बै श्रेणीको कुल फिट क्षमताको आधारमा अुल हुने जम्मा चलचित्र विका शुल्कको बी प्रतिशतले हुने रकम बराबर कायम गरिएकोछ।”

८. वारी िघन कर : आर्थिक वर्ष २०५९।६० मा आर्थिक ऐन, २०५८ को अनु चूची-७ बमोजिम वारी िघन कर लगाइने र अुल उपर गरिनेछ।
९. रजिष्ट्रेशन दस्तुर, ेवा दस्तुर र घरजग्गा रोक्का दस्तुर : आर्थिक वर्ष २०५९।६० मा आर्थिक ऐन, २०५८ को अनु चूची-८ बमोजिम रजिष्ट्रेशन दस्तुर, ेवा दस्तुर र घरजग्गा रोक्का दस्तुर लगाइने र अुल उपर गरिनेछ।
१०. स्थानीय विका शुल्क : आर्थिक वर्ष २०५९।६० मा आर्थिक ऐन, २०५८ बमोजिम स्थानीय विकाश शुल्क लगाई अुल उपर गरिनेछ।
११. प्रदूषण नियन्त्रण शुल्क : आर्थिक वर्ष २०५९।६० मा आर्थिक ऐन, २०५८ बमोजिम प्रदूषण नियन्त्रण शुल्क लगाई अुल उपर गरिनेछ।
१२. टेलिफोन स्वामित्व शुल्क : आर्थिक वर्ष २०५९।६० मा आर्थिक ऐन, २०५८ बमोजिम टेलिफोन स्वामित्व शुल्क लगाई अुल उपर गरिनेछ।
१३. पर्यटन ेवा शुल्क : आर्थिक वर्ष २०५९।६० मा आर्थिक ऐन, २०५८ को अनु चूची-९ बमोजिम पर्यटन ेवा शुल्क लगाइने र अुल उपर गरिनेछ।
१४. ग्रामीण शिक्षा विका शुल्क : आर्थिक वर्ष २०५९।६० मा आर्थिक ऐन, २०५८ बमोजिम ग्रामीण शिक्षा विका शुल्क लगाई अुल उपर गरिनेछ।
१५. आकस्मिक लाभ कर : आर्थिक वर्ष २०५९।६० मा चिठ्ठा, उपहार, पुरस्कार, जितौरी तथा अन्य कुनै पनि आकस्मिक लाभ वापतको नगद भुक्तानीमा र जिनी भए प्रचलित बजार मूल्य कायम गरी ो वापत हुने भुक्तानीमा भुक्तानीकै अवस्थामा भुक्तानीकर्ताले भुक्तानी रकमको पच्ची प्रतिशतका दरले आकस्मिक लाभ कर कट्टी गरी पन्ध्र दिनभित्र आन्तरिक राजश्व कार्यालयमा दाखिला गर्नुपर्नेछ। य री दाखिला नगरेमा वार्षिक पन्ध्र प्रतिशतका दरले शुल्क लगाई अुल उपर गरिनेछ। य री लागेको कर र शुल्क दाखिला नभएमा रकारी वांकी रह भुक्तानीकर्ता वा भुक्तानी पाउने व्यक्तिबाट अुल उपर गरिनेछ।

१६. **क्याि नो रोयल्टी** : (१) आर्थिक वर्ष २०५९।६० मा नेपाल अधिराज्यमा रहेका क्याि नोले वार्षिक एक करोड पैति लाख रुपैयां रोयल्टी तिर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम क्याि नोले तिर्नुपर्ने वार्षिक रोयल्टी वापत माि क दामा िहिले हुन आउने रकम प्रत्येक महिना माप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र म्बन्धित आन्तरिक राजश्व कार्यालयमा बुभाउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको म्यादभित्र रोयल्टी नबुभाउने क्याि नोलाई वार्षिक पन्ध्र प्रतिशतका दरले शुल्क मेत लगाई रोयल्टी रकम अुल उपर गर्नु पर्नेछ । तीन महिना म्म पनि वांकी रोयल्टी र शुल्क नबुभाउने क्याि नोलाई कर अधिकृतले बन्द गर्न आदेश दिन क्नेछ ।

(४) य दफा बमोजिम अुल उपर गर्नुपर्ने रोयल्टी र शुल्क रकारी बांकी रह अुल उपर गरिनेछ ।

१७. **विशेष शुल्क** : (१) विदेशवाट नेपाल अधिराज्यमा पैठारी हुने मालवस्तुहरुमा भन् िर प्रयोजनको लागि कायम भएको मूल्यमा देहायका दरले हुने रकम विशेष शुल्क वापत भन् िर बिन्दुमै लगाई अुल उपर गरिनेछ :-

(क) पांच प्रतिशत म्म भन् िर महुल अुल हुने मालवस्तुमा मोलको एक प्रतिशत र ो भन्दा बढी भन् िर महुल अुल हुने मालवस्तुमा मोलको तीन प्रतिशत ।

तर,-

(१) पच्ची प्रतिशत भन्दा बढी भन् िर महुल लाग्ने भाग ८७ अन्तर्गतका वारी िधनहरुको मूल्यमा दश प्रतिशतले विशेष शुल्क लाग्नेछ ।

(२) िठे दुई प्रतिशत वा ो भन्दा कम भन् िर महुल अुल हुने मालवस्तुको हकमा विशेष शुल्क लाग्ने छैन ।

- (ख) पेट्रोल, डिजेल र मट्टितेल बाहेक परिमाणात्मक दरमा भन् र महुल लाग्ने अन्य मालवस्तुमा मोलको तीन प्रतिशत ।
- (ग) आर्थिक ऐन, २०५८ को अनुची-१ को दफा १ को शीर्षक २७१०.११.१२ को पेट्रोल, २७१०.११.१७ को डिजेल र २७१०.११.१५ को मट्टितेलमा प्रति लिटर एक रुपैयां ।

(२) व्यक्ति, दम्पती वा परिवार, गठित संस्था, कम्पनी, जम्मेदारी फर्म तथा अस्थायी वा निन्दालाई तिनीहरूको आयकर प्रयोजनको लागि कायम हुने निर्धारण योग्य आयमा तीन प्रतिशतका दरले हुने रकम विशेष शुल्क लगाई आयकर अुल गर्दाकै मयमा अुल उपर गरिनेछ । आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९४ बमोजिम चालू आर्थिक वर्षको कर किस्तावन्दीमा बुझाउंदा यो शुल्क मेत अग्रिम किस्तावन्दीको रुपमा बुझाउनु पर्नेछ ।

तर आयकर ऐन, २०५८ को अनुची-१ को दफा १ को उपदफा (१) को खण्ड (क) र (ख) वा उपदफा (२) को खण्ड (क) र (ख) बमोजिम मात्र आयकर लाग्ने र ती एनको अनुची-१ को दफा १ को उपदफा (७) र (१०) बमोजिम आयकर लाग्ने करदातालाई यस्तो शुल्क लाग्ने छैन ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम तिर्नुपर्ने विशेष शुल्क एक आप मा मिलान गर्न पाइने छैन ।

१८. दूर चार ेवा दस्तुर : आर्थिक वर्ष २०५९।६० मा आर्थिक ऐन, २०५८ बमोजिम दूर चार ेवा दस्तुर लगाई अुल उपर गरिनेछ ।
१९. दर घटाउन वा छुट दिन क्ने : प्रचलित कानूनमा जुन कुै कुरा लेखिएको भएतापनि श्री ५ को रकारले आवश्यकतानु र नेपाल राजपत्रमा चूना प्रकाशन गरी य ऐन र प्रचलित कानून बमोजिम लगाइएका दस्तुर, शुल्क, महुल र करको दर घटाउन वा त्यस्तो दस्तुर, शुल्क, महुल र कर आंशिक वा पूर्णरुपमा छुट दिन क्नेछ ।
२०. मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ मा शोधन : मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को,-

(१) दफा २ को खण्ड (न) को टा देहायको खण्ड “न” राखिएकोछ :-

“(न) “कर अधिकृत” भन्नाले य ऐनको प्रयोजनकोलागि श्री ५ को रकारले नियुक्त गरेको कर अधिकृत, प्रमुख कर अधिकृत र प्रमुख कर प्रशा क स्फनु पर्छ र ो शब्दले विभागका शाखा अधिकृत, निर्देशक र उप-महानिर्देशक वा य ऐन बमोजिम कर अधिकृतको अधिकार प्रयोग गर्न पाउने गरी श्री ५ को रकारले तोकेको अन्य कुनै अधिकृत मेतलाई जनाउनेछ ।”

(२) दफा ७ को उपदफा (१) को टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छ:-

“(१) य ऐन बमोजिम लागने करको दर द प्रतिशतको एकल दर हुनेछ ।”

(३) दफा ११ को उपदफा (१) को खण्ड (घ) पछि देहायको खण्ड (घ१) थपिएको छ :-

“(घ१) लगातार एक वर्ष म्म शून्य विवरण दिने वा विवरण नै नदिई ब ेका करदाता भएमा,”

(४) दफा १२ पछि देहायको दफा १२क. थपिएको छ :-

“१२क. काठको कारोबारमा कर लागने मूल्य: (१) राष्ट्रिय वनको काठ लिलामी, छोडपूजी, वा चिरान आदेश पाएको मयमध्ये जुन पहिले हुन्छ, ो मयमा त्यस्तो काठको रोयल्टी रकममा शत प्रतिशत थप गरी हुन आउने रकममा कर लगाई अुलउपर गरिनेछ ।

(२) निजी आवादी, निजी वन वा ामुदायिक वनको काठ व्यापारिक प्रयोजनकोलागि बिक्री गरेमा रोयल्टी नलाग्ने भए पनि उपदफा (१) मा व्यवस्था भए बमोजिम राष्ट्रिय वनको काठ रह नै कर लाग्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुन कुँ कुरा लेखिएको भए तापनि रोयल्टी मूल्यमा शतप्रतिशत थप गरी हुन आउने

रकमभन्दा लिलामी रकम बढी भएमा लिलामी रकममा नै कर लाग्नेछ ।

(४) दर्ता भएको व्यक्तिले उपदफा (१), (२) र (३) बमोजिम तिरेको कर कट्टी गर्न पाउनेछ ।”

(५) दफा १४ को,-

(क) उपदफा (१) मा देहायको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश थपिएकोछ :-

“तर दश लाख रुपैयांभन्दा बढीको वार्षिक कारोबार गर्ने व्यक्तिले दर्ता नभएको भएपनि आफ्नो नाम, ठेगाना तथा स्थायी लेखा नम्बर उल्लेख गरी लिं लिं लेवार नम्बर हितको विजक जारी गर्नु पर्नेछ ।”

(ख) उपदफा (३) पछि देहायको उपदफा (४) थपिएको छ :-

“(४) व्यापारिक प्रयोजनकोलागि दश हजार रुपैयांभन्दा बढीको कर लाग्ने वस्तु वा सेवा खरीद गर्नेले दर्ता भएको व्यक्ति ग खरीद गरी विजक लिनु पर्नेछ । यस्तो माल तमान ढुवानी गर्दा खरीद विजक तथमा रहेको हुनु पर्नेछ ।”

(६) दफा १८ को उपदफा (१) मा रहेका “कर अधिकृत मक्ष” भन्ने शब्दहरु पछि “वा हुलाकवाट रजिष्ट्री गरी” भन्ने शब्दहरु थपिएका छन् ।

(७) दफा २५ को उपदफा (१) पछि देहायको उपदफा (१क.) थपिएको छ:-

“(१क.) उपदफा (१) मा जुन कुँ कुरा लेखिएको भए तापनि कुटनैतिक निकाय वा व्यक्तिले कर लाग्ने वस्तु वा सेवा खरीद गर्दा एक पटकमा एक हजार पांच य रुपैयांभन्दा कमको खरीदमा कर फिर्ता गरिने छैन ।”

(८) दफा २६ को उपदफा (२) को ट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएकोछ :-

“(२) उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि ब्याजको दर वार्षिक पन्ध्र प्रतिशत हुनेछ ।”

- (९) दफा २९ को उपदफा (१) को खण्ड (ग) को दृष्टा देहायको खण्ड (ग) राखिएकोछ :-

“(ग) दफा १४ को उपदफा (१) र (४) को व्यवस्था उल्लंघन गरेमा प्रत्येक पटक पाँच हजार रुपैयां जरिवाना गरी लाग्ने कर मेटाउनु गरिनेछ ।”

- (१०) दफा ३४ पछि देहायको दफा ३४क थपिएको छ :-

“३४क. विशेषज्ञको सेवा लिन गर्ने : श्री ५ को सरकारले कर परीक्षण मन्धी कार्यको लागि मन्धित विशेषज्ञको सेवा लिन गर्नेछ र यस्ता विशेषज्ञका मन्धमा दफा ३७ मा उल्लिखित रकारी गोप्यता मन्धी व्यवस्था लागू हुनेछ ।”

- (११) अनुची-१ र २ को दृष्टा देहायका अनुची-१ र २ राखिएका छन् :-

**“अनुची-१
(दफा ५ को उपदफा (३) ग मन्धित)
कर छुट हुने वस्तु तथा सेवाहरु**

मूह १ : आधारभूत कृषि उत्पादनहरु

- (क) धान, चामल, गहुँ, मकै, जौ, कोदो, फापर, दलहन, दाल, पिठो, गुजी, गिट्ट, चना, बोडी, केराऊ, मिमी तथा यस्तै खाद्यान्नको रूपमा प्रयोग हुने आधारभूत अप्रशोधित कृषि उत्पादनहरु र तिनको अवशेष,
- (ख) हरियो तथा ताजा माग बीजा, ताजा फलफूल, ताजा फूल, कन्दमूल तथा फलफूल, तरकारी र कन्दमूलको रूपमा प्रयोग हुने ताजा तथा अप्रशोधित कृषि उत्पादनहरु (होटल, रेष्टुरेण्ट, बार, गेष्टहाउ, क्याफेटेरिया वा यस्तै अन्य स्थाले गर्ने आपूर्ति बाहेक),
- (ग) अप्रशोधित नगदेबाली (जस्तै उखु, कपा, अलैची, अदुवा र ठो, नपाट, किनले बिक्री गर्ने अप्रशोधित तृती, चियाको पात, प्रांगारिक मल प्रयोग

गरी उत्पादन भएको प्रमाणित अर्थोडक चिया, कफिको गेडा, भटमा , बदाम, रायोको गेडा, तोरीको गेडा, स्युको गेडा, र्यमुखीको गेडा, तिलको गेडा) र त्य बाट निस्केको पिना,

(घ) जडीबुटी (तिनको र मेत)।

मूह २ : आधारभूत आवश्यकताका वस्तुहरु

(क) अप्रशोधित तोरीको तेल,

(ख) धारा तथा टेंकरबाट खुला रुपमा आपूर्ति हुने पिउने पानी,

(ग) दाउरा र गोल,

(घ) मट्टीतेल (हवाई इन्धन बाहेक),

(ङ) नून ।

मूह ३ : जीवजन्तु तथा ोको उपज

(क) खी, बोका, भेंडा, चौरी, रांगा, बदेल्, गुंगुर, खरायो र यस्तै अन्य जनावर र तिनको अप्रशोधित कांचो परिकारहरु,

(ख) गाई, भैरी, बाखी र तिनको ताजा दूध (पास्चराईज्ड मेत) तथा ताजा दही,

(ग) हां , भाले तथा पोथी कुखुरा, टर्की, लौकाट र यस्तै अन्य पंक्षीहरु, तिनको ताजा मां, अप्रशोधित कांचो परिकारहरु र अण्डा,

(घ) ताजा वा काएको माछा (प्याकि, गरिएको बाहेक)।

मूह ४ : कृषि मग्रीहरु

(क) मूह १ मा उल्लिखित बाली विरुवाको वीड वीजन,

(ख) मल, रायनिक मल र माटोको उपचार मग्री,

(ग) कृषि कार्यमा प्रयोग हुने मग्न्य औजारहरु : जमीन खन्ने तथा फा गर्ने हाते औजारहरु, हाते आरा बाहेक भारपात तथा काठ काट्ने हाते औजारहरु, अन्नको गेडा भार्ने र भू फा गर्ने हाते औजारहरु, पशुहरुको चारा काट्ने हाते औजारहरु तथा हलोमा प्रयोग गरिने फाली,

(घ) पूर्ण रुपमा वा मुख्य रुपमा बालीनालीमा प्रयोग हुने कीटनाशक र रायनहरु,

- (ड) कृषि कार्यमा प्रयोग हुने ट्र्याक्टर, कल्टिभेटर, हैरो, लेभलर, पशुको चारा काट्ने मेशिन, श्रे र, माछा मार्ने जाली, माछा पाल्ने तयारी केजहरु, मत्स्य इन्कुबेटर, ८ अश्वशक्ति सम्मको पम्पिङ ेट र ोको ३० मिटर सम्मको होज पाइप,
- (च) कुखुराले पानी पिउने भांडो, कुखुराको चल्ला राख्ने बाक र अण्डा राख्ने क्रेट,
- (छ) पशुपंक्षीको दाना र फिड प्लिमेण्टका तोकिएका पदार्थ इनग्रेडिएन्ट मात्र ।

मूह ५ : औषधी उपचार र यस्तै स्वास्थ्य ेवाहरु

- (क) रकारी स्वामित्वमा ंचालन भएका स्वास्थ्य ंस्थाहरुले प्रदान गर्ने चिकित्ा वा शल्यक्रिया ेवा,
- (ख) मानव रगत र मानव रक्तजन्य पदार्थहरु र भ्याक्ि न,
- (ग) चिकित्ा अनु न्धानमा प्रयोग हुने मानव वा जनावरका अंग तथा तन्तुहरु,
- (घ) पशु उपचार तथा मानवीय उपचारका औषधीहरु र गर्भ निरोधक ाधनहरु,
- (ड) अशक्त र अपांग व्यक्तिहरुको प्रयोगको लागि मात्र उपयुक्त हुने गरी बनेका ाधनहरु,
- (च) एक -रे फिल्म र उपचारको निमित्त प्रयोग हुने अक्ीजन ग्यां ,
- (छ) औषधी उच्चोग आफैले पैठारी वा खरीद गरेको औषधी व्यवस्था विभागले तोकेको हद सम्मको औषधीको कच्चा पदार्थ ।

मूह ६ : शिक्षा

- (क) विद्यालय तथा विश्वविद्यालयमा हुने अनु न्धान म्बन्धी कार्यहरु,
- (ख) नाफा आर्जन गर्ने उद्देश्य नभएको व्याव ायिक वा पेशागत तालिम वा पुनर्ताजगी तालिमहरु,
- (ग) विद्यालय तथा विश्वविद्यालयहरुले प्रदान गर्ने शिक्षण ेवा ।

मूह ७ : किताब, अखवार र मुद्रित ामग्रीहरु

- (क) पुस्तक, अखवार, पत्रपत्रिका र आवधिक प्रकाशनहरु,
- (ख) अखवारी कागज ।

मूह ८ : ांस्कृतिक, कलात्मक र कालीगढी ेवा

- (क) चित्रकला, मूर्तिकला, वास्तुकला तथा यस्तै प्रकारका अन्य हस्तकलाहरु र तत् सम्बन्धी सेवा,
- (ख) सांस्कृतिक कार्यक्रम,
- (ग) पुस्तकालय, संग्रहालय, कला संग्रहालय, चिडियाघर तथा वनस्पति उद्यान (राष्ट्रिय निकुञ्ज) को प्रवेश शुल्क ।

मूह ९ : यात्रुवाहक यातायात तथा ढुवानी सेवाहरु

हवाई यात्रा, गैर पर्यटकीय यातायात (केवलकार बाहेक) तथा ढुवानी सेवाहरु (आपूर्ति संग सम्बन्धित ढुवानी सेवा बाहेक) ।

मूह १० : व्यावसायिक वा पेशागत सेवा

कलाकार, खेलाडी, लेखक, नमूनाकार, अनुवादक, दोभाषेले सांस्थागत वा व्यक्तिगत रूपमा प्रदान गर्ने पेशागत सेवा ।

मूह ११ : अन्य वस्तु तथा सेवा

१. ढुलाक सेवा (श्री ५ को रकारबाट चालित मात्र)

- (क) चिठीपत्र, पै । तथा पुलिन्दा परिवहन वा हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवा,
- (ख) चिठीपत्र, पै । तथा पुलिन्दा परिवहन हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवाको लागि आवश्यक पर्ने अन्य सेवाहरु,
- (ग) ढुलाक टिकट ।

२. वित्तीय तथा बीमा सेवा ।

३. बैंक नोट तथा चेक बूक

- (क) नेपाली नोटको छपाइ तथा निष्काशन,
- (ख) नेपाल अधिराज्य बाहिरबाट नेपाल अधिराज्य भित्र हुने बैंक नोटको आपूर्ति,
- (ग) चेक बूक ।

४. ढुन, चांदी

- (क) ढुन, ढुनका िक्का र ढुनका गहना,
- (ख) चांदी, चांदीका िक्का (चांदीका अन्य तैयारी वस्तु र गरगहना बाहेक) ।

५. विद्युत ।

६. कच्चा ऊन ।
७. ब्याट्रीबाट चल्ने टेम्पो, तिनको चेर् र ब्याट्री ।
८. वैकल्पिक उर्जा केन्द्रको फिफारि मा वायो ग्या, सौर्य शक्ति र वायु शक्तिबाट उर्जा उत्पादन गर्ने बै यन्त्र तथा उपकरणहरु ।
९. हवाईजहाज, हेलीकप्टर, दमकल, एम्बुलेन् ।
१०. जुटका उत्पादनहरु ।
११. भन् र दरबन्दीको भाग ८४ का अधिकतम ५ प्रतिशत म्म भन् र महुल लाग्ने औद्योगिक मेशिनरीहरु ।
१२. ऊनी गलैचा तथा गलैचाको ऊनी धागो कताई, रंगाई, धुलाई र बुनाई ।
१३. लूतिको ाडी, लुङ्गी, धोती (मर्दाना/जनाना) पेटानी र गम्छा ।
१४. लूति धागो ।
१५. स्वदेशमै हातले बुनिने स्वीटरमा प्रयोग हुने ऊनी धागो (कृत्रिम र एक्कलिक बाहेक) ।
१६. श्री ५ को रकार अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति प्राप्त भएको कुनै दैवी प्रकोप वा परोपकारको लागि अनुदानमा प्राप्त हुने वस्तुहरु ।
१७. भिटी, गुण्टा, भारी आदेशको ़विधा अन्तर्गत पैठारी गरिएको भन् र महुल नलाग्ने व्यक्तिगत प्रयोजनका वस्तुहरु ।
१८. कपडा तथा लाई (काठको कांटी मात्र) उद्योगहरु र शत प्रतिशत स्वदेशी फलामको पत्रु (स्क्रैप) प्रयोग गरी देश भित्र डण्डी वा इन्गट उत्पादन गर्ने उद्योगहरुले आफ्नो मूल्य अभिवृद्धिमा उठाएको कर श्री ५ को रकारले तोके बमोजिम ती उद्योगहरुलाई फिर्ता गरिनेछ ।

तर शत प्रतिशत स्वदेशी फलामको पत्रु प्रयोग गरी उत्पादन गर्ने उद्योगलाई आफुले उठाएको कर रकमको ५० प्रतिशतमात्र फिर्ता गरिनेछ ।

मूह १२ : भवन र जग्गा

घर तथा जग्गाको खरीद बिक्री तथा बहाल (होटल, गेष्टहाउ जस्तो व्यावसायिक रूपमा चालित निकायले उपलब्ध गराउने वा बाहेक)।

मूह १३ : बाजी, क्या नो र चिठ्ठा

बाजी वा जुवा खेलाउनका निमित्त प्रदान गरिने सुविधा सम्बन्धी क्रियाकलाप, चिठ्ठा।

द्रष्टव्य:

कर छुट गरिएका वस्तु तथा सेवाहरूको व्याख्या तथा वस्तुको हार्मोनाइज्ड कोड तोक्ने काम विभागले गर्न कनेछ।

अनुसूची-२

(दफा ७ को उपदफा (२) ग सम्बन्धित)

न्युन दर लाग्ने वस्तु तथा सेवाहरू

१. श्री ५, श्री ५ बडामहारानी, श्री ५ युवराजाधिराज तथा राजपरिवारका दस्यहरूबाट खरीद तथा पैठारी हुने वस्तु तथा सेवाहरू।
२. नेपाल अधिराज्यबाहिर निर्यात हुने वस्तुहरू :
वस्तुको आपूर्ति देहाय बमोजिम भएको छ भन्ने कुरा प्रमाणित भएमा,-
(क) नेपाल अधिराज्यबाहिर निर्यात गरेको, वा
(ख) नेपाल अधिराज्य बाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तराष्ट्रिय उडानमा स्टोरको रूपमा राखिएको, वा
(ग) नेपाल अधिराज्य बाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तराष्ट्रिय उडानमा खुद्रा बिक्री वा आपूर्ति वा उपभोग गर्नका लागि राखिएको।
३. नेपाल अधिराज्य बाहिरको व्यक्तिलाई आपूर्ति हुने सेवाहरू :
(क) नेपाल अधिराज्यभित्र सेवा वा कार्य भएको व्यक्तिले नेपालमा कुनै व्यावसायिक कारोबार, व्यावसायिक प्रतिनिधित्व वा कानूनी रूपमा मान्य प्रतिनिधि नभएको नेपाल अधिराज्य बाहिरका व्यक्तिलाई आपूर्ति गरेको सेवा,

- (ख) नेपाल अधिराज्यभित्र व ेवा भई दर्ता भएको व्यक्तिले नेपाल अधिराज्य बाहिर व ेवा भएको व्यक्तिलाई गरेको वस्तु वा ेवाको आपूर्ति ।
४. कुटनैतिक ँुविधाप्राप्त व्यक्तिले पैठारी गर्ने वस्तु तथा ेवाहरु ।
५. औषधी उद्योगहरुले चाहेमा शून्य दरको ँुविधा उपलब्ध गराउन किनेछ ।
६. ँविकको कुनै न्धी वा ँम्फौतामा पैठारी गर्दा बिक्रीकर छूट प्रदान गरिएको भए ँम्बन्धित आयोजनाको ँिफारि मा ती न्धी वा ँम्फौता बहाल रहे ँम् दर्ता भएका करदाता ँंग स्थानीय खरीद गरेमा त्यस्तो आपूर्तिमा शून्य दरको ँुविधा प्रदान गरिनेछ ।”
२१. अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ मा ँशोधनः अन्तःशुल्क ऐन, २०५८ को,-

(१) दफा ३ को दृा देहायको दफा ३ राखिएको छ :-

“३. अन्तःशुल्क लगाउने र अुलउपर गर्ने : (१) ँलव ँली लागू हुने आर्थिक ऐनमा अन्यथा व्यवस्था गरेमा बाहेक अनुूची बमोजिम अन्तःशुल्क लगाइने र अुलउपर गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अन्तःशुल्क म्यादभित्र नतिरेमा तिर्न बांकी रकममा प्रति दिन शून्य दशमलव शून्य पांच प्रतिशतका दरले विलम्ब दस्तुर लाग्नेछ ।

(३) उपदफा (१) मा जुनूकै कुरा लेखिएको भएतापनि प्रतिष्ठानले नेपाल अधिराज्यबाहिर निकाी गरेको वस्तुमा तिरेको अन्तःशुल्क र स्वीकृति प्राप्त कर मुक्त प ल (वण्डेडवेयर हाउ वा ड्युटी फ्री प) बाट हुने बिक्रीको आधारमा लागेको अन्तःशुल्क फिर्ता दिइनेछ ।”

(२) दफा ४ को उपदफा (२) पछि देहायको उपदफा (३) थपिएको छ :-

“३) स्वीकृति लिई निकाी गरेको मदिरा र चुलाईमा जाने पदार्थको अल्कोहलको मात्रा र गुणस्तरको परीक्षण कार्यालयले जुनूकै वखत गर्न ँनेछ । अल्कोहलको मात्रा एक प्रतिशतभन्दा बढी भएमा

वा गुणस्तरमा उल्लेखनीय रूपबाट फरक पारेको पाइएमा राजश्व चुहावट भएको जति बिगो रकममा पच्ची प्रतिशत थप गरी अुल गरिनेछ ।”

(३) दफा २५ पछि देहायको दफा २५क. थपिएकोछ :-

“२५क. निर्देशिका बनाई जारी गर्न बने : यो ऐन र य ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको अधीनमा रही विभागले आवश्यक निर्देशिका बनाई जारी गर्न बनेछ ।”

(४) दफा २६ पछि देहायको अनु ची थपिएकोछ :-

“अनु ची
(दफा ३ ग म्बन्धित)

अन्तःशुल्क दरबन्दी

क्र. . .	वस्तुको विवरण	इकाई	अन्तःशुल्क दर
१.	खुदो (मोला)	प्रति क्वीण्टल	रु.२५।-
२.	खर (गुण), कालो खर, र कटको पैठारीमा	प्रति क्वीण्टल	रु.५५।-
३.	फलफूलको र वा र मि एको हल्का पेयपदार्थ	प्रति लिटर	रु.२।-
४.	कत्था, चूनामिश्रण भएको निकोटिनयुक्त वा निकोटिनरहित पान म लाहरु र यस्तै अन्य पदार्थहरु	प्रति किलो	रु.१७५।-
५.	फलफूलबाट बनाइने १७ प्रतिशत म्म अल्कोहल भएका वाइनहरु	प्रति लिटर	रु.७५।-

६.	ेम्पेन, ेरी, मिड, पेरी	प्रति लिटर	रु. १३०।-
७.	१७ प्रतिशतभन्दा बढी अल्कोहल भएका वाइन, कक्टेल्, लिक्वर तथा फर्मेण्टेड मदिराहरु	प्रति लिटर	रु. १३०।-
८.	ाइडर/कक्टेल् ड्रिंक	प्रति लिटर	रु. ७०।-
९.	बियर	प्रति लिटर	रु. ३८।-
१०.	कण्ट्री बीयर (छ्याड)	प्रति लिटर	रु. १५।-
११.	डिनेचर्ड स्पिरिट	प्रति लिटर	रु. ६।-
१२.	थिनर	प्रति लिटर	रु. २५।-
१३.	आयतनमा ५७.३८ प्रतिशतदेखि ८० प्रतिशत म्म अल्कोहल भएको मदिराको कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोग हुने बै प्रकारका मादक द्रबहरु	प्रति एल पी लिटर	रु. ७०।-
१४.	आयतनमा ८० प्रतिशतभन्दा बढी अल्कोहल भएका मदिराको कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोग हुने रेक्टिफाइड स्पिरिट, इलेण्ट स्पिरिट (ई.एन.ए.)	प्रति लिटर	रु. २५।-
१५.	<u>मदिरा</u> (क) ४० यू.पी. शक्तिभन्दा कम यू.पी शक्तिको	प्रति एल.पी.लि.	रु. २७५।-
	(ख) ४० यू.पी. शक्ति र ेभन्दा बढी ६५ यू.पी शक्तिभन्दा कम यू.पी. शक्ति म्मको	प्रति एल.पी.लि.	रु. १६०।-
	(ग) ६५ यू.पी. शक्ति र ेभन्दा बढी यू.पी शक्तिको	प्रति एल.पी.लि.	रु. ५०।-
१६.	अल्कोहलरहित बै कि मका हल्का पेय पदार्थहरु	प्रति लिटर	रु. २।-
१७.	चुरोट (ूर्तीबाट तयार भएको बै प्रकारका चुरोट)		

	(१) ७० मि.मि. म्मको लम्बाईमा: (क) फिल्टर नभएको (ख) फिल्टर भएको	प्रति एम प्रति एम	रु. १२५।- रु. ३००।-
	(२) ७० भन्दा बढी ७५ मि.मि. म्मको लम्बाईमा (फिल्टर भएको)	प्रति एम	रु. ३६५।-
	(३) ७५ भन्दा बढी ८५ मि.मि. म्मको लम्बाईमा (फिल्टर भएको)	प्रति एम	रु. ५३०।-
	(४) ८५ मि.मि. भन्दा बढी लम्बाईमा (फिल्टर भएको)	प्रति एम	रु. ७१०।-
१८.	बै प्रकारका ि गार	प्रति खिल्ली	रु. २।५०
१९.	पाइप ुर्ती	प्रति कि.ग्राम	रु. ३६५।-
२०.	ुर्तीबाट तयार भएको बै प्रकारको जर्दा, खैनी र नश	प्रति कि.ग्राम	रु. १७५।-
२१.	चुना मिलाई खाने प्याकि; गरिएको कोरा ुर्ती	प्रति कि. ग्राम	रु. १०५।-
२२.	बै प्रकारको ि मेण्ट	प्रति मे.टन	रु. १०५।-
२३.	बै प्रकारको पोलिथिन (प्लाष्टिक) भोला तथा थैलामा	प्रति कि. ग्राम	रु. १५।-
२४.	बै प्रकारको ईटाहरु (आन्तरिक उत्पादन बाहेक)	प्रति हजार	रु. ५२५।-
२५.	पेट्रोल तथा डिजेलबाट चल्ने पिकअप गाडी (ि.ल क्याव, डेलिभरी भ्यान) (भन् ार केत नम्बर ८७०४)	मोल प्रतिशत	१५ प्रतिशत

द्रष्टव्य: (१) २० माइक्रोन भन्दा घटीको पोलिथिन भोला तथा थैला नेपाल अधिराज्यभित्र बिक्री वितरण गर्न पाइनेछैन ।

(२) अन्तः शुल्क लाग्न को वस्तुहरुको व्याख्या तथा हार्मोनाइज्ड कोड तोक्ने

काम विभागले गर्न केछ्छ ।

२२. आयकर ऐन, २०५८ मा शोधन : आयकर ऐन, २०५८ को,-

(१) दफा २ को,-

(क) खण्ड (द) को उपखण्ड (३) मा रहेको “निजी भवन” भन्ने शब्दहरु अगाडि “जग्गा तथा” भन्ने शब्दहरु थपिएका छन् ।

(ख) खण्ड () मा रहेका “पट्टा प्रदान गरे बापत” भन्ने शब्दहरु पछाडि “प्राप्त” भन्ने शब्द थपिएकोछ ।

(ग) खण्ड (क भ) को उपखण्ड (२) को शुरुमा “ऋण दायित्व अन्तर्गतको” भन्ने शब्दहरु थपिएका छन् र ठोही उपखण्डमा रहेको “प्रिमियम” भन्ने शब्दको ट्टा “प्रिमियम” भन्ने शब्द राखिएकोछ ।

(घ) खण्ड (क ल) मा रहेका “कार्य ग म्बन्धित” भन्ने शब्दहरु भिकिएका छन् ।

(२) दफा १४ को उपदफा (२) मा रहेको “ ो उपदफा बमोजिम कट्टी गर्न पाउने कुल व्याज रकम देहायका रकमहरुको जम्मा भन्दा बढी हुने छैन ” भन्ने वाक्यांशको ट्टा “नियन्त्रण गर्ने व्यक्ति वा म्बद्ध ब्यक्तिलाई ब्याज भुक्तानी गरेमा उपदफा (१) बमोजिम कट्टी गर्न पाउने त्यस्तो ब्याज रकम देहायका रकमहरुको जम्मा भन्दा बढी हुने छैन ” भन्ने वाक्यांश राखिएकोछ ।

(३) दफा २४ को उपदफा (३) पछि देहायको उपदफा (३क.) थपिएको छ :-

“(३क.) उपदफा (१) मा जुन कुै कुरा लेखिएको भएतापनि बैकि; व्यव ायका म्बन्धमा नेपाल राष्ट्र बैक ऐन,२०५८ तथा बैकि; म्बन्धी प्रचलित कानूनका अधीनमा रही नेपाल राष्ट्र बैकले तोकेको लेखांकनलाई विभागले मान्यता दिन केछ्छ ।”

(४) दफा ५९ को,-

(क) उपदफा (१) पछि देहायको उपदफा (१क.) थपिएकोछ :-

“(१क.) नेपाल राष्ट्र बैकले तोकेको मापदण्डको अधीनमा रही बैकि; व्यव ाय चालन गर्ने व्यक्तिले जोखिम व्यहोर्ने कोषमा राखेको अुल हुन बांकी ऋण रकमको बढीमा पांच प्रतिशत म्मको रकमलाई खर्चको रूपमा कट्टी गरिनेछ । य री जोखिम व्यहोर्ने कोष कायम रहेको अवस्थामा नउठ्ने

आामी भनी मुनाफाबाट खर्च लेखिएमा भिन्हा हुने छैन र ो कोषमा रहेको रकम पूंजीकृत गरिएमा वा मुनाफा वा लाभांश बांडफांड गरिएमा जुन वर्ष बांडफांड गरिएको छ ोही वर्षको आयमा मावेश गरिनेछ ।”

(ख) उपदफा (२) मा देहायको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश थपिएकोछ :-

“तर उपदफा (१क.) बमोजिमको रकमलाई खर्चको रुपमा कट्टी गरेको भए त्यस्तो नोकानी घटाउन पाइने छैन ।”

(५) दफा ६३ को उपदफा (१) मा देहायको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश थपिएकोछ :-

“तर नागरिक लगानी कोष ऐन, २०४७ बमोजिम स्थापना भएको नागरिक लगानी कोषले अवकाश कोष राख्न चाहेमा त्यस्तो कोषले र कर्मचारी चय कोष ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापना भएको कर्मचारी चय कोषले त्यस्तो कोषको लागि स्वीकृति लिनुपर्ने छैन ।”

(६) दफा ६५ को उपदफा (१) को दो ो हरफमा रहेको “हितबाट भएको” भन्ने शब्दहरु पछि “वा श्री ५ को रकारबाट भएको अबकाश भुक्तानी” भन्ने शब्दहरु थपिएका छन् ।

(७) दफा ७४ को उपदफा (१) को ट्टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छ :-

“(१) करदाताले य ऐन बमोजिमका कर्तव्यहरु पालना गर्नु पर्नेछ ।”

(८) दफा ८८ को,-

(क) उपदफा (१) मा रहेका “भुक्तानी गर्दा र ो व्यक्ति स्वीकृत अवकाश कोष भएमा कुनै” भन्ने शब्दहरुको ट्टा “र” भन्ने शब्द राखिएको छ र ो उपदफाको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको ट्टा देहायको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश राखिएकोछ :-

“तर श्री ५ को रकार वा स्वीकृत अवकाश कोषबाट भएको अबकाश भुक्तानीको हकमा दफा ६५ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम गणना गरिएको लाभमा छ प्रतिशतका दरले कर कट्टी गर्नु पर्नेछ ।”

(ख) उपदफा (२) को ट्टा देहायको उपदफा (२) राखिएको छ :-

“(२) बाि न्दा व्यक्तिले नेपालमा श्रोत भएको लाभांश भुक्तानी गर्दा भुक्तानी रकमको पांच प्रतिशतका दरले र लगानी

बीमाबाट प्राप्त लाभ वा स्वीकृति नलिएको अवकाश कोषबाट प्राप्त लाभ भुक्तानी गर्दा कूल भुक्तानी रकमको दश प्रतिशतका दरले कर कट्टी गर्नु पर्नेछ ।”

(ग) उपदफा (३) मा रहेका “वित्तीय `स्थाहरुले” भन्ने शब्दहरुको ट्टा “वित्तीय `स्थाहरु वा ऋण पत्र जारी गर्ने अन्य कुनै निकाय वा प्रचलित कानून बमोजिम ूचीकृत भएका कम्पनीले” भन्ने शब्दहरु राखिएका छन् ।

(९) दफा ९२ को उपदफा (१) को,-

(१) खण्ड (ड) को ट्टा देहायको खण्ड (ड) राखिएको छ :-

“(ड) दफा ८८ को उपदफा (३) मा उल्लेख भए बमोजिम बैक, वित्तीय `स्थाहरु वा ऋणपत्र जारी गर्ने अन्य कुनै निकाय वा प्रचलित कानून बमोजिम ूचीकृत भएका कम्पनीले भुक्तानी दिएको व्याज,”

(२) खण्ड (च) पछि देहायका खण्ड (छ) र (ज) थपिएकाछन् :-

“(छ) श्री ५ को रकार वा स्वीकृत अवकाश कोषबाट भुक्तानी गरिएको अवकाश भुक्तानीहरु, र

(ज) बैठक भत्ता ।”

(१०) दफा ९७ को,-

(क) खण्ड (ख) को अन्त्यमा रहेको “वा” भन्ने शब्द भिकिएकोछ ।

(ख) खण्ड (ग) को अन्त्यमा रहेको “।” को ट्टा “,” राखी “वा” थपिएकोछ ।

(ग) खण्ड (ग) पछि देहायको खण्ड (घ) थपिएकोछ :-

“(घ) अनु ूची-१ को दफा १ को उपदफा (१०) बमोजिम कर दाखिला गर्ने वारी ाधन धनी प्राकृतिक व्यक्ति भएमा त्यस्तो प्राकृतिक व्यक्ति ।”

(११) दफा १०६ मा रहेका “कर विभागले” भन्ने शब्दहरुको ट्टा “विभागले” भन्ने शब्दहरु राखिएका छन् ।

(१२) दफा ११७ को,-

(क) उपदफा (१) मा रहेका “डेढ प्रतिशत” भन्ने शब्दहरुको ट्टा

“शून्य दशमलव एक प्रतिशत” भन्ने शब्दहरु राखिएका छन् र
 ठोही उपदफामा रहेका “प्रति महिनाका” भन्ने शब्दहरुको को
 ट्टा “प्रति वर्षका” भन्ने शब्दहरु राखिएका छन् ।

(ख) उपदफा (२) मा रहेका “डेढ प्रतिशत” भन्ने शब्दहरुको ट्टा
 “शून्य दशमलव एक प्रतिशत” भन्ने शब्दहरु राखिएका छन् र
 ठोही उपदफामा रहेका “प्रति महिनाका” भन्ने शब्दहरुको ट्टा
 “प्रति वर्षका” भन्ने शब्दहरु राखिएका छन् ।

(१३) अनुची-१ मा शोधन: अनुची-१ को दफा १ को,-

(क) उपदफा (१), (२), (३), (४) र (५) को ठाँउ ठाँउमा रहेका
 “पचपन्न हजार रुपैयाँ”, “पचहत्तर हजार रुपैयाँ”, “एक लाख
 ती हजार रुपैयाँ” र “एक लाख पचा हजार रुपैयाँ” भन्ने
 शब्दहरुको ट्टा क्रमशः “पै ंठी हजार रुपैया”, “पचा ी
 हजार रुपैयाँ”, “एक लाख चाली हजार रुपैयाँ” र “एक लाख
 ाठी हजार रुपैयाँ” भन्ने शब्दहरु राखिएका छन् ।

(ख) उपदफा (४) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश
 भिकिएको छ ।

(ग) उपदफा (९) पछि देहायको उपदफा (१०) थपिएकोछ :-

“१०) य दफामा अन्यत्र जुन कुँ कुरा लेखिएको
 भएतापनि भाडाका वारी धन धनीहरुबाट देहाय
 बमोजिमको वार्षिक कर अ ल गरिनेछ । वारी धन धनी
 प्राकृतिक व्यक्ति भएमा य री तिरेको कर नै अन्तिम हुनेछ ।

वारीको किं म प्रति वारी धनमा बुझाउनु
पर्ने वार्षिक कर

(अ)	मिनिव , मिनि ट्रक, ट्रक र ब	रु. १,५००।-
(आ)	कार, जिप, भ्यान, माइक्रो ब	रु. १,२००।-
(इ)	थ्रि ह्वलर, अटो रिक् ा, टेम्पो	रु. ८५०।-
(ई)	ट्रेक्टर र पावर टिलर	रु. ७५०।-

अनुची-१

१. भन् र महुल :

विदेशबाट नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुने माल वा वस्तुमा आर्थिक ऐन, २०५८ को अनुची-१ को दफा १ मा उल्लिखित भागहरुमा उल्लेख भएका मध्ये देहायमा उल्लिखित शीर्षक/उपशीर्षकहरुका माल वा वस्तुहरुमा देहाय बमोजिम भन् र महुल लाग्नेछ । यो देखि बाहेक अन्य माल वा वस्तुको पैठारीका हकमा आर्थिक ऐन, २०५८ को अनुची-१ बमोजिम भन् र महुल लाग्नेछ ।

शीर्षक	उपशीर्षक	माल वा वस्तुको विवरण	पैठारी भन्सार महसुल दर (अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा)
१	२	३	४
१५.१४		राायनिक परिवर्तन गरिएको, प्रशोधन गरेको वा नगरेको तोरी या रायो वा स्यूको तेल र तैलांश । -न्यून इरु क अम्ल युक्त, तोरी रायो (रेप वा कोल्जा) को तेल र त्य का तैलांश (फ्र्याक् =) :	
	१५१४.११.००	--कच्चा तेल	२५%
		-अन्य :	
	१५१४.११.००	--कच्चा तेल	२५%
१७.०१		ठो रुपमा उखु वा चुकन्दर र राायनिक तवरबाट शुद्ध गरिएको कुक्रोज (उखुको चिनी) । -रंगाउने र कुवा र स्वाद आउने पदार्थ नमि एको कच्चा चिनी : --उखुको चिनी:	
	१७०१.११.१०	--- खबर (गुंड) र गुंडगट्टा मेत	१५%
२४.०१		वस्तु उत्पादनमा नल्याइएका रूर्ति, रूर्तिको अवशेष ।	
	२४०१.१०.००	-डांठबाट नछुट्ट्याइएको वा ननिकालिएको रूर्ति (स्टेम्ड/स्ट्रीण्ड)	२५%
	२४०१.२०.००	-आंशिक वा पूर्णरुपमा डांठबाट छुट्ट्याइएको वा निकालिएको रूर्ति (स्टेम्ड/स्ट्रीण्ड)	२५%
	२४०१.३०.००	- रूर्तिको अवशेष	२५%

२५.२३	पोर्टलेण्ड ि मेण्ट (चुन ढुंगा र दुमट माटोलाई भट्टीमा पोल्दा बनिने ि मेण्ट), एलुमिन ि मेण्ट (एलुमि-नियम अक इड युक्त ि मेण्ट) ("ि मेट फोण्डु"), स्लाग ि मेण्ट, पुर स्फेट ि मेण्ट र अन्य यस्तै हाइड्रोक्लिक ि मेण्टहरू (पानीमा कडा हुने ि मेण्ट), रंगीन वा रंगहीन अथवा क्लिन्कर (धातुमल) को रूपमा ।	
२५२३.१०.००	-धातुमल ि मेण्ट (ि मेण्ट क्लिन्कर)	प्र.मे.टन रु.१०००।-
३३.०७	दाँती बनाउने (प्रिशोभ, शोभि, र आफ्टरशोभ) िमानहरू, गन्ध हटाउने, नुहाउने िमानहरू, रौं खुइल्याउने िमानहरू र अन्यत्र नपरेका, अन्य गुन्धित श्रृंगारिक वा र फाइका िमानहरू; वि कामक तत्वहरू भएको वा नभएको, गुन्धित भएको वा नभएको कोठा गन्धहारक (डिओडोराइजर) िमानहरू ।	
३३०७.२०.००	-व्यक्तिगत गन्ध हटाउने र पीना रोक्ने िमानहरू	१५%
३३०७.३०.००	- गुन्धित नुहाउने लवण र स्नानका िमानहरू	१५%
	-कोठा गुन्धित पार्ने वा कोठाको दुर्गन्ध हटाउने िमग्रीहरू धार्मिक काममा प्रयोग हुने गुन्धित िमानहरू मेत :	
३३०७.४१.००	--"अगरबत्ती" र अन्य वालेपछि गुन्धित हुने िमानहरू	१५%
३३०७.४९.००	--अन्य	१५%
३३०७.९०.००	-अन्य	१५%
३७.०६	ि नेमा म्वन्धी फिल्म, खोलिएको र विका गरिएको, ध्वनिमार्ग माविष्ट भएको (इनकोरपोरेटिड) वा नभएको वा ध्वनिमार्ग मात्र भएको ।	
३७०६.१०.००	-३५ एम.एम. वा बढी चौडाइको	प्रति मी. रु.९।-
३७०६.९०.००	-अन्य	प्रति मी. रु.९।-

३८.०८		<p>कीटनाशक, कृतकान्तक (रोडेन्ट- इड), च्याउनाशक, भारपातनाशक, अंकुरणरोधी (एण्टीस्प्राउटिक) उत्पादन-हरु र वनस्पति बृद्धि नियामक (प्लान्ट ग्रोथ रेगुलेटर), वि क्रामक र त्यस्तै उत्पादनहरु, खुद्रा विक्रीको लागि आकार वा पुलिन्दा (प्याकि;) मा राखिएको वा तयारी मान (प्रिपेरेशन) वा वस्तु (आर्टिकल) को रुपमा राखिएको (जस्तै, गन्ध उपचार गरेका धागो (बैण्ड), लेदो (विक) तथा मैनबत्ती, र भिगा फ उने कागज (फ्लाइ पेप) हरु)।</p> <p>-कीटनाशक पदार्थहरु (इन ेक्टी- इड) :</p>	
४८.०२	३८०८.१०.२०	<p>--मच्छर धूप (क्वाइल, ट्याक्लेट र तरल मेल)</p>	२५%
	४८०२.१०.००	<p>लेखन, छापन वा अन्य आलेखीय (ग्राफिक) प्रयोजनार्थ प्रयोग हुने खालका लेपन नगरिएका (अनकोटेड) कागत तथा कागतगाता (पेपरबोर्ड), तथा अछिद्रित छेदनपत्र (नन् परफोरेटेड पन्च-कार्ड) र छेदनपट्टिका पत्र (पञ्च टेप कार्ड) कागत, मुठ्ठा वा गट्टा (रोल) मा वा आयताकार (वर्गाकार मेल) ताउहरु (शिड)मा, जुन कुँ माप (इज)को, शीर्षक ४८.०१ वा ४८.०३ का कागत बाहेक, हाते (हस्त निर्मित) कागत तथा कागतगाता ।</p>	२५%
	४८०२.२०.००	<p>-हस्तनिर्मित कागत र कागतगाता (पेपर बोर्ड)</p>	२५%
	४८०२.४०.००	<p>-प्रकाश ग्राही (फोटो ेनि टिभ), ताप ेदी (हिट ेनि टिभ) वा विद्युत- ेदी (एलेक्ट्रो ेनि टिभ) कागत र कागत गाता (पेपर- बोर्ड) को आधारको रुपमा प्रयुक्त हुने खालका कागत र कागतबोर्ड (गाता)।</p>	२५%
	४८०२.५०.००	<p>-भित्तामा टांस्ने कागतको आधार (वाल-पेपर वे)</p>	२५%
	४८०२.५४.००	<p>-यान्त्रिक वा रायन-यान्त्रिक प्रक्रियाबाट प्राप्त तन्तुहरु (फाइब) नभएका वा म्पूर्ण तन्तुत्वको तौलको हिावले त्यस्ता तन्तुहरु १० प्रतिशत भन्दा बढी नभएका अन्य कागत तथा कागतगाता :</p>	२५%
	४८०२.५५.००	<p>--४० ग्राम प्रति वर्गमीटर भन्दा कम तौलको --४० ग्राम प्रति वर्गमीटर वा े भन्दा बढी तर १५० ग्राम प्रति वर्गमीटर भन्दा बढी तौल नभएको, मुठ्ठा वा गट्टा (रोल) मा भएको</p>	२५%

	४८०२.५६.००	--४० ग्राम प्रति वर्गमिटर वा े भन्दा बढी तर १५० ग्राम प्रति वर्गमीटर भन्दा बढी तौल नभएको नदोव्याएको अवस्थामा एकातिरको छेउ ४३५ मी.मी. र अर्को तिरको छेउ २९७ मी.मी. भन्दा बढी नभएको, ताउ (शिद्) मा भएको	२५%
	४८०२.५७.००	--अन्य, तौलमा ४० ग्राम प्रति वर्गमिटर वा े भन्दा बढी तर १५० ग्राम प्रति वर्गमिटर भन्दा बढी नभएको	२५%
	४८०२.५८.००	--१५० ग्राम प्रति वर्गमिटर भन्दा बढी तौलको - म्पूर्ण तन्तु तत्वको तौलको हिावले १० प्रतिशत भन्दा बढी तन्तुतत्व यान्त्रिक वा रायन यान्त्रिक प्रक्रियाबाट प्राप्त भएका, अन्य कागत तथा कागतगाता :	२५%
	४८०२.६१.००	--मुठ्ठा वा गट्टामा (इन रौल) भएका	२५%
	४८०२.६२.००	--नदोव्याइएको अवस्थामा एकातिरको छेउ ४३५ मिमि र अर्कोतिरको छेउ २९७ मिमि भन्दा बढी नभएका ताउ (शिद्) को रुपमा भएका	२५%
	४८०२.६९.००	--अन्य	२५%
४८.१७		कागत र कागतगाता (पेपरबोर्ड) का खामहरु (एनभेलप), लेटर कार्डहरु, ादा पोष्टकार्डहरु र पत्र व्यवहारका पत्रकहरु (करेस्पण्डेन् कार्ड), कागतका लेखन ामग्री (स्टेशनरी) को मूह (एोर्टमेण्ट) भएका कागत वा कागतगाताका बट्टाहरु (बक्), भोली, थैलीहरु (पाउचेज, वालेट्) र लेखन ाहरु (राइटिङ कम्पेण्डियम्)।	
	४८१७.१०.००	-खामहरु (एनभेलोप)	२५%
	४८१७.२०.००	-लेटर कार्डहरु, ादा पोष्टकार्डहरु र पत्रव्यवहारका पत्रकहरु (करेस्पण्डेन् कार्ड)	२५%
	४८१७.३०.००	-कागतका लेखन ामग्री (स्टेशनरी) का मूह (एोर्टमेण्ट) भएका कागत वा कागतगाताका बट्टाहरु (बक्), भोलीहरु (पाउचेज), थैलीहरु (वालेट) र लेखन ाहरु (राइटिङ कम्पेण्डियम्)	२५%

४८.२०	कागत र कागतगाता (पेपरबोर्ड) का बहीहरु (रजिष्टर), लेखाकिताब (एकाउण्ट बुक) हरु, स्मरण पुस्तिका (नोटबुक) हरु, आदेश पुस्तिका (अर्डर बुक) हरु, भरपाई पुस्तिका (रिप्ट बुक) हरु, पत्राली (लेटर प्याड) हरु, टिप्पणी-पत्र (मेमोरेण्डम प्याड) हरु, दैनन्दिनी (डायरी) हरु र यस्तै वस्तुहरु, अभ्या पुस्तिका (एक र इज बुक) हरु, मी शोषण प्याड (क्लैटिङ्ग प्याड), गाताहरु (बाइण्ड), (पाता छुट्टिएका वा अन्य), फोल्डर (खुला कागतपत्र राख्ने गाता) हरु, फाइल कभरहरु, मेनिफोल्ड बिजने फर्महरु, इण्टरलिभ्ड कार्वन टहरु (दुइ खाली पानाका बीचमा कार्वनपेपर हाली तयार गरेको) र लेखन सामग्रीका अन्य वस्तुहरु; कागत वा कागजगाताका, नमूना (स्याम्पल) को निमित्तको वा कलन वा प्रहण (कलेब न) को निमित्तको वा पुस्तक आवरण (बुक कभर) निमित्तका अलबमहरु ।		
	४८२०.१०.००	-बहीहरु (रजिष्टर), लेखाकिताबहरु (एकाउण्ट बुक), स्मरण पुस्तिकाहरु (नोटबुकहरु), आदेश पुस्तिकाहरु (अर्डर बुक), भरपाई पुस्तिका (रिप्ट बुक) हरु, पत्राली (लेटर प्याड) हरु, टिप्पणी पत्रहरु (मेमोरेण्डम प्याड), दैनन्दिनी (डायरी) हरु र यस्तै वस्तुहरु	२५%
	४८२०.२०.००	-अभ्या पुस्तिकाहरु (एक र इज बुक)	२५%
५६.०१	वयनीय (कपडा) पदार्थका गद्दा र तिनका सामानहरु ५ एम. एम. भन्दा बढी लम्बाई नभएका तान्तव (कपडाका) रेशाहरु (तन्तुगुच्छ; फ्लौक), तान्तव (कपडाको) धूलो र मिल नेप (एक किमी मका तान्तव डल्ला) ।		
	५६०१.१०.००	-गद्दा (वाडिङ्ग) का, स्यानिटरी टवेल र रक्त आवरोधक (रगत थाम्ने) गद्दा (ट्याम्पोन), हात पुछ्ने रुमाल (न्यापकिन) र पाना केटाकेटीको पुछ्ने रुमाल (न्यापकिन लाइन) र त्यस्तै फाई र स्वास्थ्यका (स्यानिटरी) सामानहरु	२५%
		-गद्दा; गद्दाका अन्य सामानहरु :	
	५६०१.२१.००	-- सूतिको	२५%
	५६०१.२२.००	--मानव निर्मित रेशाको	२५%
	५६०१.२९.००	--अन्य	२५%

	५६०१.३०.००	-तान्त्व (कपडाका) तन्तुगुच्छ (फ्लौक) र धूलो तथा मिल नेप (एक किमी मको कपडाको डल्ला)	२५%
५९.०२		नाइलन वा अन्य पोलियामाइड, पोलिष्टर वा भिस्को रेयनको उच्चधारण क्षमताको धागोको टायर कोर्ड कपडा (फ्याब्रिक)।	
	५९०२.१०.००	-नाइलन वा अन्य पोलियामाइडको	५%
	५९०२.२०.००	-पोलिष्टरको	५%
	५९०२.९०.००	-अन्य	५%
६४.०६		पाउपोशका अंगहरु (वाहिरी तलुवा बाहेक तलुवामा जोडिएको नजोडिएको (एट्याचड) माथिल्लो (अपर) भाग मेट) भिक्न हुने भित्री तलुवा (तली) कुर्कुच्चा (ऐडी) का गद्दा (हिल कु =) र यस्तै वस्तुहरु; गेटर, जंघारक्षण अर्थात घुंडादेखि गोलीगांठा मम लाउने (लेगिड) र यस्तै मानहरु र तिनका पार्टपूजाहरु।	
		-प्लाष्टिक वा रबरको वाहिरी तलुवा र हिल (कुर्कुच्चा):	
	६४०६.२०.१०	--चप्पलको तलुवा	२५%
	६४०६.२०.९०	--अन्य प्लाष्टिक वा रबरको वाहिर तलुवा र हिल (कुर्कुच्चा)	५%
८०.०६	८००६.००.००	टीनको नली, पाइप र नली वा पाइपको जडान (जस्तै- कप्लिड, एल्बोज, स्लीभ)।	२५%
८०.०७	८००७.००.००	टीनका अन्य मानहरु।	२५%
८५.१६		विद्युत तत्काल तातेर आउने (इन्स्टान्टेनिय) वा स्टोरेज र निमज्जन हिटर (इमर्शन हिटर), कोठा तताउने उपकरणहरु (इलेक्ट्रिक स्पे हिटिङ, एपरेट) र माटो तताउने उपकरणहरु; विजुलीले तातो पारेर कपाल जाउने उपकरणहरु (जस्तै-हेयर ड्रायर, हेयर कर्लर, कर्लिङ टो, हिटर) र हात काउने उपकरण; विजुलीको चिल्लो पार्ने इस्त्रीहरु; घर व्यवहारमा प्रयोग गरिने विजुलीले तातो पार्ने अन्य उपकरणहरु; शीर्षक ८५.४५ बाहेकको विद्युत ताप प्रतिरोधक उपकरणहरु।	
		-तातो पारेर कपाल जाउने विजुलीको उपकरणहरु र हातले तताएर चलाउने उपकरणहरु:	
	८५१६.३१.००	--हेयर ड्रायर	१५%
	८५१६.३२.००	--अन्य हेयर ट्रेडिङ उपकरणहरु	१५%

	८५१६.३३.००	--हातले झाडू गर्ने उपकरणहरु	१५%
	८५१६.४०.००	-चिल्लो पार्ने विद्युतबाट चल्ने इस्त्री	१५%
	८५१६.६०.००	-अन्य चुल्होहरु (ओभन), पकाउने भांडा (कुकर), पकाउने प्लेट (कुकिङ प्लेट), उमाल्ने रिड (व्वाइलिङ रिड), ग्रिलर र रोष्टर	१५%
		-अन्य विद्युत तापक (इलेक्ट्रो-थर्मिक) उपकरणहरु :	
	८५१६.७१.००	--कफी वा चीया बनाउने	१५%
	८५१६.७२.००	--टोष्टरहरु	१५%
	८५१६.७९.००	--अन्य	१५%
	८५१६.८०.००	-इलेक्ट्रिक हिटिङ रेडिओ	१५%
८५.१७		तार दूर वार्ता (लाइन टेलिफोनी) वा तार दूरलेखन (लाइन टेलिग्राफी) निमित्तका वैद्युतिक ओजार (ऐपरेट), तार रहित (कोर्डले) हाते टोष्टर (ह्याण्डेड) हितका तार दूरवार्ता (लाइन टेलिफोन) टोष्टर र वाहक-प्रवाह तार प्रणाली (क्यारियर करेण्ट लाईन सिस्टम) वा आडिकक तार प्रणाली (डिजिटल लाइन सिस्टम) निमित्तका दूर वार्ता उपकरण (टेलिकम्युनिकेशन ऐपरेट) मेत; भिडियोफोनहरु ।	
		-दूरवार्ता (टेलिफोन) टोष्टर; भिडियो-फोनहरु :	
	८५१७.११.००	--ताररहित हाते टोष्टर (कोर्डले ह्याण्डेड) हितका लाइन टेलिफोन टोष्टर	१५%
	८५१७.१९.००	--अन्य	१५%
८५.२५		गहन उपकरण (रिसेप्टर ऐपरेट) वा ध्वनि अभिलेखन (उपण्ड रिकर्डिङ) वा पुनरुत्पादन (रिप्रोड्यूसिङ) उपकरण (ऐपरेट) माविष्ट भए वा नभएको, रेडियो-टेलिफोनी, रेडियो-टेलिग्राफी, रेडियो प्रसारण (रेडियो-ब्रोडकास्टिङ) वा टेलिभिजन निमित्तका प्रसारण उपकरण (ट्रान्स्मिटर ऐपरेट ; टेलिभिजन र क्यामराहरु; स्टिल इमेल भिडियो क्यामराहरु र अन्य भिडियो क्यामराहरु रिकर्डिङ; डिजिटल क्यामराहरु	
	८५२५.१०.००	-ट्रान्स्मिटर उपकरणहरु	१५%

	८५२५.२०.००	- ग्रह उपकरण (रिपेन एपरेट) माविष्ट ट्रान् मि न उपकरणहरु बांकीटकी	१५%
९०.०१		चाक्षुष तन्तु र चाक्षुष तन्तुका मुट्टा; शीर्षक ८५.४४ बाहेकका चाक्षुष तन्तुका केबुलहरु धुवीकरण गर्ने (पोलाराइजिड) पदार्थका पाता र चादर; शीशा (लेन्) हरु (कन्ट्याक्ट लेन् मेत), त्रिपाशर्व (प्रिज्म), ऐनाहरु र कुनै पनि पदार्थको तत्वहरु, नअड्याएका, ग्ला का चाक्षुषीय काम नगरिएका आंखाको यस्ता तत्व बाहेक । -कन्ट्याक्ट लेन् हरु :	
	९००१.३०.१०	--इण्ट्राओकुलर लेन्	४०%
	९००१.३०.९०	--अन्य कन्ट्याक्ट लेन् हरु	१०%
९४.०५		अन्यत्र उल्लेख नभएको वा मावेश नभएका वत्तीहरु र प्रकाशका जडान, खोज वत्ती (र्च लाइट) र स्पोटलाइट र तिनका पार्टपुर्जाहरु; प्रकाशचिन्ह, प्रकाशमय नामपट्टिका (नेम प्लेट) र यस्तै स्थायी रूपमा प्रकाश आउने श्रोत भएका र अन्यत्र नपरेका वा मावेश नभएका तिनीहरुका पार्टपुर्जाहरु ।	
	९४०५.१०.००	-दीप वृक्षहरु (शाण्डेलिय) र अन्य विजुलीका छत र भित्तामा वाल्ने वत्तीहरु, र्वजनिक खुला ठाउँमा वा मान्छे हिड्ने वाटोमा वाल्ने वत्ती बाहेक	१५%
	९४०५.२०.००	-विजुलीको टेवल, डेस्क, वेड ।इ (ओछ्यान नजिकको) वा भुइँमा उभ्याइने वत्तीहरु	१५%
	९४०५.३०.००	-क्रि म रुखमा वालिने वत्तिका ेटहरु	१५%
	९४०५.४०.००	-अन्य विजुलीका वत्ती तथा प्रकाश जडानहरु	१५%
९५.०१	९५०१.००.००	वच्चाहरुलाई चढ्नको लागि बनाइएको पांग्रा भएको ।इकल (जस्तै ट्राइ ।इकिल, स्कूटरहरु, पाउदानले चलाउने मोटर), पुतलीको वाहन ।	१५%
९५.०२		मानवको मात्र प्रतिनिधित्व गर्ने पुतलीहरु ।	
	९५०२.१०.००	-लुगा लगाएको वा नलगाएको पुतलीहरु -पार्टपुर्जा र हायक ।माग्रीहरु:	१५%
	९५०२.९१.००	--तयारी पोशाक र तिनीहरुका हायक ।मान, पाउपोश र शिरपोश	१५%

१५.०३	१५०२.१९.००	--अन्य	१५%
		अन्य खेलौना आकार घटाएको ("स्केल") नमूनाहरु र यस्तै मनोरंजनात्मक नमूनाहरु, चल्ने वा नचल्ने बौ प्रकारका बुद्धिका खेलौनाहरु (पजल)।	
	१५०३.१०.००	-विद्युतीय रेलहरु, रेलमार्ग चूक यन्त्र र त्य का हायक ामानहरु हित	१५%
	१५०३.२०.००	-चल्ने वा नचल्ने नमूनाका आकार घटेको ("केल") नमूना मायोजन पात्रहरु (एम्ब्ली किट्), उपशीर्षक १५०३.१० का बाहेक	१५%
	१५०३.३०.००	-अन्य निर्माण म्वन्धी ेटहरु र निर्माण म्वन्धी खेलौनाहरु	१५%
		-जीवजन्तुको प्रतिनिधित्व गर्ने खेलौनाहरु वा अमानव प्राणी :	
	१५०३.४१.००	--कोचेर बनाएको (स्टफ्ड)	१५%
	१५०३.४९.००	--अन्य	१५%
	१५०३.५०.००	-खेलौनाका रुपका वाद्ययन्त्र र उपकरणहरु	१५%
	१५०३.६०.००	-बुद्धिका खेलौनाहरु (पजल)	१५%
	१५०३.७०.००	- ेटमा राखेको वा र ामानयुक्त अन्य खेलौनाहरु	१५%
	१५०३.८०.००	-मोटर जोडेको अन्य खेलौनाहरु र नमूनाहरु	१५%
	१५०३.९०.००	-अन्य	१५%
	१५.०४		खेलवाडको मेला (फन फेयर) का ामानहरु, पिनटेवलहरु, विलियार्डहरु, क्याि नो खेलका विशेष टेवुलहरु र स्वचालित वाउलिड एली (खेल्ने ठाउं र वाटो म्वन्धी) उपकरणहरु मेत भएका टेवुल वा वैठकका खेलहरु ।
१५०४.१०.००		-टेलिभिजन ग्राहक यन्त्र प्रयोग गरिने भिडीयो गेम	१५%
१५०४.२०.००		-विलियार्ड खेलका ामानहरु र हायक ामानहरु	१५%
१५०४.३०.००		-बाउलि, एली उपकरण (इक्विपमेण्ट) बाहेक, मुद्रा (क्वाइन्), बैक नोट् (कागजी मुद्रा), चक्का (डिस्क) वा यस्तै किमका वस्तुहरु (आर्टिकल) द्वारा प्रचालन गरिने (ओपरेटेड्) अन्य खेलहरु (गेम्)	१५%

९५.०५	९५०४.९०.००	-अन्य आनन्दोत्त वका आमानहरु वा अन्य मनोरंजनका आमानहरु, जादूविद्या (चटक) र अधारण ठट्टा (नोभेल्टी जोक) मेट ।	१५%
	९५०५.१०.००	-क्रिम उत्त वका आमानहरु	१५%
	९५०५.९०.००	-अन्य	१५%
९६.०३		कुचो वा खरेटो (ब्रुम), बुरु (यन्त्र, उपकरण वा वाहनहरुको अंश (पार्ट) को रूपमा काम गर्ने बुरु मेट), हस्तचालित यान्त्रिक कुट्टिम मार्जक (फ्लोर स्वीपर), चालक (मोटर) नभएको, लुंडा (मौफ) र प्वाखका कुचोहरु (डस्टर), कुचो वा बुरु बनाउनको लागि तयारी गांठो (नट) र मुट्टाहरु (टफ्ट), पेण्ट प्याडहरु र रोलहरु; स्क्वीजीज (रोलर स्क्वीजीज बाहेक)। -व्यक्तिगत प्रयोगका दांत फा गर्ने बुरु हरु, खौरने कामका बुरु हरु, कपाल कोर्ने बुरु हरु, नङ फा गर्ने बुरु हरु, परेला िंगार्ने बुरु हरु र अन्य श्रृंारका बुरु हरु, उपकरणका अंश वा भागहरु मिलाइएका यस्तै बुरु हरु मेट :	
	९६०३.२१.००	--दांत फा गर्ने बुरु हरु, डेन्टल-प्लेटको बुरु हरु मेट	२५%

आर्थिक ऐन, २०५८ को अनु चूची-१ को दफा २ देखि २९ म्मका दफाहरुमध्ये देहायका दफाहरुमा देहाय बमोजिम शोधन गरिएको छ । यी शोधन गरिएका दफाहरु बाहेक अन्य दफाहरुमा आर्थिक ऐन, २०५८ को अनु चूची-१ बमोजिम हुनेछ ।

१. दफा ४ को ट्टा देहायको दफा ४ राखिएको छ :-

“४. भारतमा उत्पादित माल वा वस्तु भारतबाटै नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुंदा मूल्यगत दर (परिमाणगत दर बाहेक) अनु ार लाग्ने भन् ार महुलमा ४० प्रतिशत म्मको दरमा १० प्रतिशत र भन्दा माथिको दरमा ७ प्रतिशत छुट दिई महुल अुल गरिनेछ ।”

२. दफा ५ को ट्टा देहायको दफा ५ राखिएको छ :-

“५. जनवादी गणतन्त्र चीनमा उत्पादित माल वा वस्तु तिब्बत स्वशाि त क्षेत्रबाट नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुंदा मूल्यगत दर (परिमाणगत दर बाहेक) अनु ार लाग्ने भन् ार महुलमा ५ प्रतिशत छुट दिई महुल अुल गरिनेछ ।”

३. दफा ९ को उपदफा (३) र (४) को टा देहायका उपदफा (३) र (४) राखिएका छन् :-

“(३) नेपाली कपडा उद्योगहरूले उत्पादन गर्ने कपडा निकासीमूलक तयारी पोशाक उद्योगलाई बिक्री गर्ने भएमा यो कपडा उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ (धागो) पैठारी गर्दा कपडा उद्योग धको फारि मा उपदफा (१) बमोजिम बण्डेड वेयर हाउ को विधवा दिन किनेछ। यरी बिक्री गरेको कपडामा खपत भए जति परिमाणको धागोमा लागेको महलुल वापतको रकमको बैंक ग्यारेण्टी तयारी पोशाक उद्योगले पेश गरेमा कपडा उद्योगको बैंक ग्यारेण्टी फुकुवा गरिनेछ।

(४) बण्डेड वेयर हाउ को इजाजतपत्रको लागि पर्न आएका निवेदन उपर भन् र विभागले आवश्यक जांचवृक्क गरी इजाजतपत्र जारी गर्न कनेछ। उत्पादनको अधिकांश भाग भारत निकासी गर्ने उद्योगले उपदफा (१) बमोजिमको विधवा पाउने गरी श्री ५ को रकार, अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति पाएमा ती उद्योगहरूलाई त्यस्तो प्रमाणपत्र जारी गरिनेछ।”

४. दफा १० को उपदफा (७) को टा देहायको उपदफा (७) राखिएको छ :-

“(७) फुकुवा भएको धरौटी उद्योगले पैठारी गर्ने कच्चा पदार्थमा लाग्ने महलुल र स्थानीय विकाशुल्कमा मिलान गरी पा बुकमा जनाइनेछ। एक महिना म्म त्यस्तो फुकुवा भएको धरौटी मिलान हुन न केमा त्यस्तो बढी भएको धरौटी रकम फिर्ता दिइनेछ।”

५. दफा १२ को उपदफा (४) को टा देहायको उपदफा (४) राखिएको छ :-

“(४) माल वा वस्तु जांचपा गर्दा वस्तु वर्गीकरण वा वस्तु पहिचान तथा गुणस्तर परीक्षण गर्न आवश्यक देखिएका वा महानिर्देशकले प्रयोगशाला परीक्षण गराई मात्र जांचपा गर्ने भनी तोकिएका माल वा वस्तुहरूको नमूना कलन गरी परीक्षणका लागि भन् र अधिकृतले भन् र प्रयोगशाला वा प्रचलित कानूनले निर्धारित गरेको प्रयोगशालामा पठाउनु पर्नेछ।”

६. दफा १३ को उपदफा (९) र (१४) को टा देहायका उपदफा (९) र (१४) राखिएका छन् :-

“(९) विद्युत वा व्याट्रीबाट मात्र चल्ने गरी उत्पादन भएका भाग ८७ का वारी तथा ढुवानी षधनको पैठारीमा दरबन्दी बमोजिमको महलुलमा ३३ प्रतिशत छुट हुनेछ।”

(१४) आर्थिक ऐन, २०५६ को अनुची-१ भाग ८७ पछिको दफा ९ ले दिएको भन् र महलुल विधवा अन्तर्गत काले षर्वजनिक यातायात चालन गर्ने प्रयोजनको लागि २०५७ षाल आषाढ मन्त म्म एल. षी. खोली यो अध्यादेश प्रारम्भ हुनु अगावै पैठारी गरी केका वारी षधनहरू २०५९ आश्विन मन्त म्म जांचपा गर्न आएमा त्यस्ता वारी षधनहरूलाई आर्थिक ऐन, २०५६ बमोजिम लाग्ने भन् र महलुलमा प्रदान गरिएको ७५ प्रतिशत भन् र महलुल छुटको विधवा दिइनेछ। यस्तोमा विलम्ब शुल्क लाग्ने छैन। यरी दिइएको म्यादभित्र पनि वारी षधनहरूको जांचपा हुन न केमा त्यस्ता पैठारी भएका वारी षधनहरू जफत गरिनेछ।”

७. दफा १४ को उपदफा (१) को टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छ :-

“(१) श्री ५ को रकारबाट भन् र विधवा (कूटनैतिक विधवा) वा पूर्ण वा आंशिक महलुल विधवा पाई वा श्री ५ को रकारको निर्णयबाट १ प्रतिशत भन् र महलुल लिई वा लगत वा बैंक ग्यारेण्टीमा पैठारी भएका वारी षधन, यन्त्रोपकरण वा माल वा वस्तुहरू

बिक्री गरेमा वा उपहार दिएमा वा आफैले उपयोग गरेमा माथि अनुची १ बमोजिम लाग्ने कूल भन् र महलको ५० प्रतिशत छुट हुनेछ। आशिक महल छुटमा पैठारी भएका वारी धनका हकमा पहिले तिरेको महल रकम कटा गरी बाकी महल रकम मात्र अल गरिनेछ।

तर, यस्ता वारी धन, यन्त्रोपकरण वा माल वा वस्तुहरु पैठारी गरेको मितिले ५ वर्ष अवधि व्यतित भई केको हुनुपर्नेछ। भन् र विधा (कुटनैतिक विधा) वा महल विधामा पैठारी भएका यस्ता वारी धन, यन्त्रोपकरण वा माल वा वस्तुको हकमा ो विधा कुनै व्यक्तिको हकमा उपलब्ध गराउंदा निजको नेपाल अधिराज्यमा पदाधिकार रहेको अवधिभर एकपटक मात्र दिइनेछ।”

८. दफा १४ को उपदफा (२) मा रहेको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको टा देहाय बमोजिमको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांश राखिएको छ :-

“तर, तोकिएको अवधिभित्र फिर्ता नलगेमा वा महल नतिरेमा त्यस्ता पैठारीकर्ताको अभिलेख राखी कारवाही गरिनेछ।”

९. दफा १५ को उपदफा (६), (७), (१५), (१८), (२०), (२१) र (२६) को टा देहायका उपदफा (६), (७), (१५), (१८), (२०), (२१) र (२६) राखिएका छन् :-

(६) भन् र महल दरबन्दीको भाग ३० मा पर्ने दरबन्दीमा माफी जनिए बाहेकका औषधिमा माथि जे कुँ लेखिएतापनि ४ प्रतिशत मात्र भन् र महल लाग्नेछ।

(७) भन् र महल दरबन्दीको भाग ८४ अन्तर्गत ५ प्रतिशत म् महल लाग्ने मिल मेशिनरी एवं यन्त्रोपकरणहरु (मोल्डिङ गर्ने िंचो मेट) मा (पार्टपुर्जा बाहेक) को पैठारीमा २.५ प्रतिशत महल लाग्ने गरी ५० प्रतिशत भन् र महल छुट हुनेछ। यस्ता मेशिनहरु ि.के.डी र ए.के.डी. अवस्थामा पैठारी हुंदा उल्लिखित विधा प्रदान गर्न द्विविधा भएमा न्यूनतम लाग्ने २.५ प्रतिशत महल पैठारीकै अवस्थामा अल गरी बांकी दरबन्दी अनु र लाग्ने महलको बैक ग्यारेण्टी लिई जांचपा गर्न किनेछ र औद्योगिक स्थलमा मेशिन म्पूर्ण रुपमा जडान भइ केपछि मेशिन ठहरिने जति िमानको बैक ग्यारेण्टी फुकुवा गरिनेछ।

(१५) खाद्य उद्योगले आफ्नो उत्पादन खुद्रा बिक्रीको लागि प्याक गर्न पैठारी गर्ने भाग ३९ अन्तर्गत पर्ने प्याकि, मेटेरियल विदेशवाटै म्बन्धित उद्योगको नाममा छापिएर पैठारी भएमा र फलफूल प्याक गर्ने प्लाष्टिक कोटेड बक िमा लाग्ने महलमा ५० प्रतिशत छुट हुनेछ।

(१८) उपशीर्षक ८४३२.१०.००, ८४३२.२१.००, ८४३२.२९.००, ८४३२.३०.०० र ८४३२.४०.०० मा पर्ने कृषि तथा वागवानीमा प्रयोग हुने हलो, ह्यारो, वीड तथा विरुवा रोप्ने (ि ड, प्लाण्ट, ट्रान् प्लाण्ट), मल छर्ने (म्यान्योर स्प्रेड र फर्टिलाइजर डिस्ट्रिब्यूट) र उपशीर्षक ८४३३.५१.००, ८४३३.५३.०० र ८४३३.५९.०० मा पर्ने कृषि कार्यमा प्रयोग हुने हार्भेष्टि, म्बन्धी यन्त्र तथा यन्त्रावलीहरुमा लाग्ने भन् र महलमा ५० प्रतिशत छुट हुनेछ।

(२०) शीर्षक ३२१५ को लेख्ने तथा छापने मी र शीर्षक ३८१४ को थिनर लेभ्नेन्टमा १० प्रतिशत मात्र भन् र महल लाग्नेछ।

- (२१) शीर्षक १५२० को गिल रोरोल, शीर्षक ७६०१ को अप्रभावित आल्मुनियम र उपशीर्षक ७६०४.२१.०० को आल्मुनियमको खोक्रो प्रोफाइलहरूमा ५ प्रतिशत मात्र भन् र महुल लाग्नेछ ।
- (२६) शीर्षक ८४७३ मा पर्ने कम्प्यूटर पार्ट मा २.५ प्रतिशत मात्र भन् र महुल लाग्नेछ ।”
१०. दफा १५ को उपदफा (२८) पछि देहायको उपदफा (२९) थप गरिएको छ :-
- “(२९) शीर्षक २४०१ मा पर्ने र्ति र र्तिको अवशेष र उपशीर्षक ४८०२.३०.०० बाहेकको शीर्षक ४८०२ का अन्य उपशीर्षकमा पर्ने कागजमा २० प्रतिशतमात्र भन् र महुल लाग्नेछ ।”
११. दफा १७ को उपदफा (६) को टा देहायको उपदफा (६) राखिएको छ :-
- “(६) कृषि तथा पशुजन्य उद्योगमा प्रयोग हुने ेपरेटर, मिल्क चिलिड भ्याट, लिक्वीड नाइट्रोजन, औद्योगिक रेफ्रिजरेटर, कन्टेनर र शीर्षक ८४३६ को इन्कुवेटर, फिडिङ प्लाण्ट, (मान्य भाडावर्तन बाहेकका कुखुराको दाना खुवाउने विशेष कि मका भाडा) र कुखुरा पालन व्यव ायका लागि आवश्यक पर्ने मूर्ण यन्त्र (यस्ता यन्त्र उपकरणहरू ि.के.डी. वा ए . के. डी. रुपमा पैठारी हुंदा द्विविधा पर्न गएमा पैठारी गर्दाकै अवस्थामा १ प्रतिशत भन् र महुल लिई बांकी महुल वापतको बैंक ग्यारेण्टी लिने र उक्त यन्त्रोपकरण जडान भई केपछि मेशिन ठहरिएमा उक्त बैंक ग्यारेण्टी फुकुवा गरिनेछ) ”
१२. दफा २१ को टा देहायको दफा २१ राखिएको छ :-
- “२१. नेपाल हयाचरी उद्योग ंघको ि फारि मा शीर्षक ०१०५ अन्तर्गत पर्ने माउ जाती (भाले पोथी) को चल्ला पैठारीमा भन् र महुल तथा कृषि ुधार शुल्क छुट हुनेछ । ”
१३. दफा २५ को उपदफा (५) र (८) को टा देहायको उपदफा (५) र (८) राखिएका छन् :-
- (५) नेपाल अधिराज्यमा खिचिएको ि नेमा म्बन्धी फिल्म धुन वा प्रिन्ट गर्न वा डेभलप गर्न विदेशमा लागी पुनः पैठारी गर्दा प्रति मिटर रु.३- मात्र भन् र महुल लाग्ने गरी बांकी महुल छुट हुनेछ र ाउण्ड रेकर्ड गरी पैठारी भएकोमा प्रति मिटर रु.१।- मात्र महुल लाग्ने गरी बांकी महुल छुट हुनेछ ।
- (८) स्थायी स्वीकृत प्राप्त ट्राभल एजेन्ी, ट्रेकिं; एजेन्ी, राफिट; एजेन्ी र तारे तथा रिोर्ट होटलले पर्यटन मन्त्रालयको ि फारि मा पैठारी गरेको लज्जरी कोच, माइक्रोब र मिनिब मध्ये जम्मा दुई थानमा लाग्ने भं र महुलमा ५० प्रतिशत छुट हुनेछ ।
- तर य री पैठारी हुने वारी ाघनहरू पैठारी भएको १० वर्ष म्म निजी वारीको रुपमा दर्ता गर्न वा नाम ारी गर्न नपाइने र वारी ाघनमा बाहिरपट्टी त्यस्ता एजेन्ी वा होटलको नाम लेखिएको हुनुपर्नेछ । यस्ता वारी ाघन १० वर्ष नविती नाम ारी गरेमा नियमानु ार पुर्ै भन् र महुल लाग्नेछ र १० वर्षपछि नाम ारी भएमा भन् र महुल लाग्ने छैन ।”

१४. दफा २९ को उपदफा (३) र (४) को टा देहायको उपदफा (३) र (४) राखिएका छन् :-

“(३) पैठारी भएका माल वा वस्तु भन् र जांचपा गरि केपछि त्यस्ता माल वा वस्तु लादिएका ट्रक, कन्टेनर (दुवानी ाधन) मा भव भए म्म ि लछाप लगाई प्रज्ञापनपत्रमा उल्लिखित गन्तव्य स्थल म्म जान पाउने गरी प्रमाणित गरिनेछ । ि लछाप लगाउने प्रयोजनका लागि दुवानी ाधनमा ि लछाप लगाउन किने गरी व्यवस्था गर्न पैठारीकर्तालाई भन् र अधिकृतले आदेश दिन क्नेछ । उपरोक्तानु र ि लछाप गरिएका दुवानी ाधन र त्य मा रहेका माल वा वस्तु भन् र विन्दूदेखि गन्तव्य स्थलको बीचमा राजस्व अनु न्धान विभाग बाहेक अन्य निकायले खोल्न, हेर्न र जांच पाउने छैन ।

(४) नेपाल अधिराज्यभित्र पैठारी हुने माल वा वस्तुको प्रतितपत्र खोल्दाकै अवस्थामा माल वा वस्तुको किटानी (स्पेि फिक) विवरण, वस्तु वर्गीकरण शीर्षक, प्रत्येक वस्तुको प्रति इकाई मूल्य र परिमाण, उत्पत्तिको मुलुक एवं यथा भव ामानको प्रकृति अनु र मोडेल नम्बर र कम्पनी भेत प्रतितपत्र मै खुलाउनु पर्नेछ । प्रतितपत्र वा पेश भएका विल विजकमा उपरोक्त बमोजिम उल्लेख भई नआएमा भन् र अधिकृतले आवश्यक विवरण माग गर्न क्नेछ । य री प्राप्त विवरणका आधारमा पनि किटानी (स्पेि फिक) हुन न केमा ो माल वा वस्तुको भौतिक परीक्षण गरी ोवाट प्राप्त किटानी विवरण भन् र प्रज्ञापनपत्रमा उल्लेख गरी जांचपा गर्नुपर्नेछ ।”

१५. खारेजी : आर्थिक ऐन, २०५८ को अनु ूची- १ को दफा ३ र भाग ३९ को द्रष्टव्य (१) खारेज गरिएका छन् ।

अनुची-२

नेपाल अधिराज्यबाट विदेशमा निकाषी हुने माल वा वस्तुमा आर्थिक ऐन, २०५८ को अनुची-२ मा उल्लिखित भागहरूमा उल्लेख भएका मध्ये देहायका शीर्षक/उपशीर्षकहरूका माल वा वस्तुहरूमा देहायमा लेखिए बमोजिम निकाषी भन्ने महसुल लाग्नेछ। यो देखि बाहेक अन्य माल वा वस्तुको निकाषीका हकमा आर्थिक ऐन, २०५८ को अनुची-२ बमोजिम निकाषी भन्ने महसुल लाग्नेछ।

शीर्षक	उपशीर्षक	माल वा वस्तुको विवरण	निकाषी भन्सार महसुल दर (अन्यथा उल्लेख भएकोमा बाहेक मोल प्रतिशतमा)
१	२	३	५
१७.०३	१७०३.१०.००	चिनी बनाउंदा निस्कने शिरा वा उखुको र (टेमाछुवा खुदो मेट)।	
	१७०३.१०.००	-उखुको खुदो	प्र.किलो -१२५
	१७०३.१०.००	-अन्य	प्र.किलो -१२५
२३.०२		खाद्यान्न वा दलहनको बोटवाट निफनेर वा पिंधेर वा अरु प्रक्रियाद्वारा उपलब्ध हुने पेलेटको रूपमा रहेको वा नरहेको ढुटो आउने चोकर र अन्य अवशेष।	
	२३०२.२०.००	-धानको ढुटो (राइ ब्रान)	प्र.किलो -१२५
५५.०९		खुदा बिक्रीको लागि नराखिएको श्लेषित स्टेपल रेशाका धागो (ि उने धागो बाहेक)।	
		-तौलमा ८५ प्रतिशत वा बढी एक्रेलिक वा मोडाक्रेलिक स्टेपल रेशाहरू भएको :	
	५५०९.३१.००	--एकल धागो (ि ाल यार्न)	२%
	५५०९.३२.००	--बहुल (दोव्याएको) वा केवुल्ड धागो	२%
		-एक्रेलिक वा मोडाक्रेलिक स्टेपलरेशाहरूको अन्य धागो :	
	५५०९.६१.००	--मुख्यतः वा पूर्णतः ऊन वा जीवजन्तुको मणि नो रौंग मि ाइएको	२%

	५५०९.६२.००	--मुख्यतः वा पूर्णतः कपा ंग मि ाइएको	२%
	५५०९.६९.००	--अन्य	२%
७२.१०		६०० मि.मि.वा े भन्दा बढी चौडाइको, आच्छादित, (क्ल्याड्), जलप (प्लेटेड) वा लेपित (कोटेड्) गरिएका फलाम वा अमिश्रित ईस्पात (ननएल्वाय) का फ्ल्याट-रोल्ड उत्पादनहरु । -अन्य किर्ी मबाट जस्ता (जिः) को जलप वा लेप लगाइएको :	
	७२१०.४१.००	--कर्कटीकृत (गरागरा पारिएको वा कोरुगेटेड्)	२%
७४.०९		मोटाइमा ०.१५ मी.मी. भन्दा बढी भएको तामाको पाता, चादर र स्ट्रिप । -प्रशोधित तामाको :	
	७४०९.११.००	--कुण्डली (क्वायल) मा	६%
	७४०९.१९.००	--अन्य	६%

लालमोहर दर मिति: २०५१।३।२४

अनुची-३

इजाजत दस्तुर

१. इजाजत पत्र दस्तुर (नया तथा नवीकरण मेल)

(१) मदिरा उत्पादनतर्फ :

(क) मदिरा, बियर र स्पिट उत्पादन गर्ने प्रतिष्ठानको लागि रु. ८०,०००।-

(ख) वाईन/ब्राण्डी (फलफूलमा आधारित) मात्र बनाउने प्रतिष्ठानको लागि रु. ४०,०००।-

(२) मदिरा बिक्री वितरणतर्फ

(क) स्वदेशी तथा विदेशी मदिरा बोतल खोली बिक्री वितरण गर्ने ठूला होटलका लागि ताराको अनुपातमा निम्नानुसार ईजाजत दस्तुर लाग्नेछ :

(१) पाँच तारेको लागि रु. ३०,०००।-

(२) चार तारेको लागि रु. २५,०००।-

(३) तीन तारेको लागि रु. १८,०००।-

(४) दुई तारेको लागि रु. १२,५००।-

(५) एक तारेको लागि रु. ७,०००।-

(ख) स्वदेशी तथा विदेशी मदिरा बोतल खोली बिक्री वितरण गर्ने पर्यटक स्तरको रेष्टुरेण्टका लागि रु. ४,०००।

(ग) स्वदेशी मदिरा बोतल खोली बिक्री वितरण गर्ने आधार होटल, रेष्टुरेण्ट र बार तथा लजहरुको लागि रु. १,५००।-

(घ) स्वदेशी मदिरा बोतल नखोली बिक्री गर्ने प लको लागि रु. ३,०००।-

(ङ) विदेशी मदिरा बोतल नखोली बिक्री वितरण गर्ने प लको लागि रु. ८,०००।-

- (च) विदेशी मदिरा र स्पिट पैठारी गर्नेको लागि रु. १०,०००।-
- (छ) स्वदेशी मदिरा निका ीको लागि रु. ३,५००।-
- (ज) डिपार्टमेन्टल स्टोरको लागि रु. ७,०००।-

(३) **पैठारी तथा अन्य वस्तु खरीद बिक्री र उत्पादन तर्फ :**

- (क) विदेशी चुरोट तथा ुर्ती पैठारी गर्नेको लागि रु. १०,०००।-
- (ख) विदेशी खैनी, जर्दा, नश, पानपराग तथा पानम ला पैठारी गर्नेको लागि रु. २५,०००।-
- (ग) चुरोट, खैनी, जर्दा, नश, पानपराग तथा पानम ला थोक खरीद बिक्री गर्नेको लागि रु. ३,०००।
- (घ) चुरोट, खैनी, जर्दा, नश, पानपराग तथा पानम ला खुद्रा खरीद बिक्री गर्नेको लागि रु. ५००।-
- (ङ) विदेशी खुदो र गुंड पैठारी गर्नेका लागि रु. ८,०००।-
- (च) खुदो, गुंड र स्पिट खरिद बिक्री गर्नेको लागि रु. ३,५००।-
- (छ) ईंटा उत्पादन गर्ने चिम्नी भट्टाहरुको लागि रु.१,००,०००।-
(यो दस्तुरबाट मध्यपश्चिमाञ्चल क्षेत्रलाई २० प्रतिशत तथा ुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रलाई २५ प्रतिशत कम दस्तुर लाग्नेछ)
- (ज) खुदो मिश्रण गरी वा पावर क्र र प्रयोग गरी उत्पादन हुने खबर (गुंड), कालो खबर, र कट उत्पादन गर्ने प्रतिष्ठान (उद्योग) को लागि रु. १५,०००।-

(४) **औद्योगिक उत्पादन तर्फ :**

दफा १ को उपदफा (१), (२) र (३) बाहेकको हकमा प्रतिष्ठानको स्थिर पूंजीको आधारमा प्रत्येक एक लाख रुपैयां स्थीर पूंजी भएको प्रतिष्ठानलाई ती रुपैयांका दरले उत्पादन ईजाजत दस्तुर लाग्नेछ। यस्तो इजाजत दस्तुर न्यूनतम तीन हजार रुपैयांभन्दा कम र अधिकतम पचा हजार रुपैयांभन्दा बढी हुने छैन।

तर ुर्तीजन्य वस्तु र मदिरा बाहेकका औद्योगिक उत्पादनको बिक्री वितरणको लागि इजाजत लिनुपर्ने छैन।

द्रष्टव्य:

- (क) महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका र नगरपालिका क्षेत्रदेखि बाहिर काठमाण्डौ उपत्यकाका गाउँ विका क्षेत्रमा यो दस्तुरमा दश प्रतिशत र अन्य गाउँ विका क्षेत्रमा पच्ची प्रतिशत तथा पहाडी एवं हिमाली क्षेत्रमा पचा प्रतिशत कम दस्तुर लाग्नेछ ।
- (ख) एक इकाईले एकभन्दा बढी किं मको मदिरा खरीद बिक्री गर्ने भएमा बभन्दा बढी दरको दस्तुर मात्र बुझाए पुग्नेछ ।
- (ग) ईटा उत्पादकले नियम १ को उपनियम (३) खण्ड (ङ) अनु १२को दस्तुर बापत बुझाउनु पर्ने रकम मध्ये वी प्रतिशत इजाजत पत्र लिदा, वी प्रतिशत पौष म ान्त म्म र बांकी रकम माघ म ान्त म्म बुझाउने गरी किस्ताबन्दी कायम गरिएको छ । तर मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका ईटा उत्पादकहरुले उक्त दस्तुर भन्दा बढी मूल्य अभिवृद्धि कर तिरेको अवस्थामा अ ल भएको मूल्य अभिवृद्धि कर मात्र आन्तरिक राजश्व कार्यालयमा दाखिल गरे हुनेछ ।
- (५) अन्तःशुल्क लाग्ने पदार्थमध्ये मदिरा, वियर, वाइन र चुरोटको आन्तरिक उत्पादनतर्फ प्रति प्याक (कार्टुन) को रु. २०- र पैठारीतर्फ मदिरा, वियर, वाइनको प्रति बोतलमा र चुरोटमा प्रति आउटरमा एक रुपैयाँका दरले अन्तःशुल्क टिकट दस्तुर लाग्नेछ ।
- (६) बिडी उद्योगहरुले आन्तरिक राजश्व विभागबाट उपलब्ध गराइएको व्याण्डरोल प्रति हजार बिडीको लागि रु. ४० (छपाई शुल्क बाहेक) तिरी स्थानीय कार्यालयबाट खरीद गर्नु पर्नेछ । ोही व्याण्डरोल प्रयोग गरी बिडी उत्पादन एवं बिक्री गर्नुपर्नेछ । य री एक पटक व्याण्डरोल खरीद गरी लगि केपछि उत्पादकले प्रत्येक महिनामा व्याण्डरोल प्रयोग गरेको मास्केवारी मात्र बुझाए पुग्नेछ । व्याण्डरोल खरीद गर्दा व्याण्डरोल जर्ती बापत दुई प्रतिशत मिन्हा दिईने छ ।